

Kadyanshi ka Shinga ka Luka

Ukukpa u kadyanshi

Luka, uza da u korongi tagarada u na vi, kanaƙi ka aguma ka kahu u woko katoni ka Yesu. Adama a nala, u korongu ta n kakiri kpam u naka ta ikuna i maci a kaci ka Yesu. Aya kpam dem u korongi Tagarada u Asuki. Itagarada i nala yi i walamgbana ta tsara i dansa alabari a Yesu n atoni a ne.

A tagarada u na vi iwenishike i'ya pini i pige: Uwenishike u pige u kagita u da uciga u Kashila a asu u ya dem. Uwenishike u pige u ire u da Yesu tuwa ta a likimba u woko Kawauwi ka ama gba. Luka korongu ta iwenishike i roku i'ya ama roku bawu a korongusi. Iryoci i te i'ya alabari a uza u Samariya u shinga. Luka wenike ta kpam kvasu ka ta n kalen ara Yesu. U korongu ta idani i Yesu an u vasai. U wenike ta kpam tyoku da Kulu Keri ku yain manyan a asuvu a ama a a'ayin a da Yesu wari pini naha a likimba. Adama a da wari kanaƙi ka aguma, a yinsa yi a a'ayin a ukpa a Kawauwi wa hal dem n u'yanga u ne a ukpa. U tonuko tsu Yesu takuma ta kadan a'ayin a da u 'yangai a ukpa. Nala u wenike ta an mayun da Kashila ka 'yangasai Yesu a ukpa.

Tagarada u na u naka ta Atoni a gogo-na iryoci i shinga i'ya a ka tono, iryoci i Yesu tyoku da u rongoi n ama. U wenike ta tyoku da tsa banga aza a unambi, n tyoku da tsa yan kvasu. Kpam dem u

zuwa ta upityanangu u tsunu u gbama kpaci Luka wushuku ta n eyi u wene ta gba ili i'ya Yesu yansai, kpam u wenike tsu ta an Yesu 'yangai a ukpa.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Ili i'ya i zuwai Luka korongi tagarada u na vi (1:1-4)

Ilimaci i Yahaya kalyubugi n Yesu (1:5-2:52)

Akani a Yahaya kalyubugi (3:1-20)

Ulyubugu n ukondo u Yesu (3:21-4:13)

Manyan ma Yesu a Galili (4:14-9:50)

Yesu bansai a Galili ubana a Urishelima (9:51-19:27)

Ukana n ukpa u Yesu (19:28-23:56)

Yesu wa ta n uma (24:1-12)

Yesu wenikei kaci ka ne n tyoku da kpam a canga yi ubana a zuba (24:13-53)

Ikorongi i alabari a Yesu

¹ Uzapige Tiyofilu: Ama ushani a bidya ta a korongu ukuna u da u gitai a mere ma tsunu.

² Ama yi a korongu ta dere tyoku u aza da a yain ukuna vi a a'eshi a le, alya ayain a manyan ma udani mi, kpam a tonuko tsu.

³ Adama a nala, an u wokoi mpa n kaci ka va n vecei ukuna vi a kagita ben, n wenei u lobono ta n koronku vu ukuna vi tyoku da u tonomgbonoi.

⁴ Tsara vu reve ukuna u da a wenishike vu vi mayun da u gitai.

Ilimaci i Yahaya

⁵ A'ayin a Hiridu† Magono ma Yahuda, a yan ta katarakpi† ka roku, uza u kala Zakariya, uza da wari a kabon ka kabolo ka adarakpi ka Abija. Uka

u ne Alisabatu uza u kagali ka Haruna† kaḍarākpi ka.

⁶ Ama a re le a ka wala ta dere a a'eshi a Kashila, kpam a ka kirana n udani u Kashila.

⁷ Shegai a'ari n maku wa, kpaci Alisabatu madari ma, kpam gba le a kutsa de.

⁸ Kain ka kabon ka adarākpi ka Zakariya kari a manyan a Kuwa ku Kashila,* wari a uyan tsudarākpi a kapala ka Kashila.

⁹ Uruta u rukpai a kaci ka ne tyoku u agadu a adarākpi, u woko uza da wa uwa a asuvu a Asu u Uwulukpi, u runukpa ili i magulani. ¹⁰ An a'ayin a urunukpa a ili i magulani† a yain, kakuma ka ama ka ka lya kayala kari a ulanga a uyan kavasu.

¹¹ Aku katsumate ka zuba ka Kashila ka wenikei kaci ka ne ara Zakariya a ulyaki u asudarākpa u ili i magulani vi.

¹² An u wenei nala, u giruwai, uwonvo u kana yi cika.

¹³ Aku katsumate ki ka tonuko yi, “Zakariya, pana uwonvo wa, kpaci a pana de kavasu ka vunu. Uka u vunu Alisabatu wa matsaka vu ta maku ma vali. Vu neke yi kala Yahaya.

¹⁴ Wa woko ta ili i ipeli n i kayanyan ara vunu. Ama ushani a ka pele ta adama a ilimaci i ne.

¹⁵ Kpaci wa woko ta uzapige a kapala ka Magono ma Zuba. Wa tuwa u soi mini ma cinwi ko ili i'ya ya zuwa umaka wa. Kpam a ka shadangu yi ta n Kulu Keri, eyi pini a katsuma ka mma u ne.

¹⁶ Wa gonuko ta aza a Isara'ila ushani a asu u Magono ma Zuba Kashila ka le.

* **1:8** Kondo kulu ku Kuwa ku Kashila a makukpi ma XX.

17 Kpam wa lasa t̄a Asheku, n kulu n ucira tyoku u Iliya. U yiraḷakp̄a atakasuvu a asheku ubana a asu u mmuku n le, n uyawunsa u aryagbaji uwoko tyoku u uyawunsa u ama a maci. U fobuso atakasuvu a ama adama a utuw̄a u Asheku.”

18 Zakariya wece yi, “Nida ma wushuku n ukuna u na vi? Mpa na n yan de makoshi, kpam uka u va dem u yan de mamici.”

19 Katsumate ki ka wushunku yi, “Mpa Jibura'ilu, uza da wari kushani a kapala ka Kashila. Suku da a suku mu n tuwa n danasa vu, kpam n tonuko vu ukuna u shinga u na vi.

20 Gogo-na, adama a ukpada u upityanangu u vunu, va woko ta kabebe. Va doku kpam va dana ukuna wa, she a'ayin a da a shadangi ukuna u na vi, a kain ka a zuwai u da. Kpam nala wa woko.”

21 Ama a'ari a ulanga a uvana Zakariya, a'ari uyan majiyan ma ili i'ya i zuwai u barakpai a asuvu a Asu u Uwulukpi vi.

22 An u wutai, u fuda u dana ukuna wa. Ama a revei u wene ta pini kuwene. U rongo le u wenishike iryoci n u radagbusi akere.

23 An a'ayin a manyan a ne a shadangi, u lazai u gonoi a kuwa.

24 An a'ayin a nala a wurai, Alisabatu uka u ne u yain katsuma, u kana uronguso a kuwa bawu u wutai hal uwoto u tawun.

25 U danai, “Webelei ili i'ya Magono ma Zuba ma yanka mu. A a'ayin a da a yan yi, da u takpa mu uwono a a'eshi a ama.”

A danai ukuna u ilimaci i Yesu

²⁶ A uwoto u teli u katsumā ka Alisabatu, Kashilā ka suki katsumate ka zuba ka ne Jibura'ilu a Nazara, ilyuci i'ya i'ari a uyamba u Galili.

²⁷ U bana a asu u makere ma roku ma bawu ma revei vali. Uza da vuma roku uza u kala Isuhu, uza u kagali ka Dawuda magono, u kenei tsumana. Kala ka makere mi ka Meri.

²⁸ Katsumate ka banai ara ne, u danai, “A danasa vu Meri, macigi ma Kashilā. Magono ma Zuba ma ta n avu.”

²⁹ Shegai Meri dambula ta cika, wa yawunsa icun i idyani i eni i'ya nala.

³⁰ Katsumate ka tonuko yi, “Pana uwonvo wa, Meri, kpaci Kashilā ka bidya ta ka zuwuka vu una u shinga.

³¹ Va yan ta katsumā, vu matsa maku ma vali, kpam vu neke yi kala Yesu.

³² Wa woko ta uzapige. A isa yi kpam Maku ma Kashilā ka Zuba. Magono ma Zuba Kashilā wa naka yi ta tsugono tsu akaya a ne Dawuda.

³³ Wa lya ta tsugono tsu kagali ka Yakubu hal ubana. Tsugono tsu ne tani tsa ta pini hal ubana bawu utyoku.”

³⁴ Meri wece yi, “Nida ukuna u na wa gita, an u wokoi mpa n reve vali wa?”

³⁵ Katsumate ka wushunku yi, “Kulu Keri ka cipa ta ara vununu, ucira u Kashilā ka Zuba wa palasa vu ta. Adama a nala uza u uwulukpi u da va matsa vi, a ka isa yi ta Maku ma Kashilā.

³⁶ Alisabatu dem, kumaci ku vununu wa ta n katsumā n tsumici tsu ne! Uwoto u teli u da yi pa vi. Eyi uza da a danai madari ma.

³⁷ Ili i'a la i'ya Kashilā ka kpaɗa uyan wa.”

³⁸ Meri danai, “Mpa kagbashi ka Magono ma Zuba ka. U woko mu tyoku da vu danai.” Aku katsumate ki ka lazai ka asaka yi.

Meri ba u kondoi Alisabatu

³⁹ A'ayin a nala yi, Meri yain maloko u fobusoi u banai a uyamba u Yahuda, a ilyuci i roku, a kaƙon ka nsasa.

⁴⁰ U uwai a kuwa ku Zakariya u danasai Alisabatu.

⁴¹ An u panai idyani i ne, aku maku ma mari a katsuma ka ne ma gadaɗi n ucira. Pini nala, a shadangi Alisabatu n Kulu Keri.

⁴² U 'yangasai kalagatsu ka ne n ucira, u danai, “Avu uza u unɗa u shinga u da a asuvu a aka gba. Maku ma kpam va matsa vi, uza u unɗa u shinga u da.

⁴³ Nida ukuna u shinga u na u tsara mu, hal anuku a Asheku a va u tuwai ara va?

⁴⁴ An n panai kalagatsu ka idyani i vunu, aku maku ma mari a katsuma ka va ma gadaɗi n ucira adama a ipeli.

⁴⁵ Uza u unɗa u shinga u da vari Meri, avu uza da vu wushuki n ili i'ya Magono ma Zuba ma tonuko vu ya shadangu.”

Ushipa u Meri

⁴⁶ Aku Meri danai, “Katakasuvu ka va ka naka ta Magono ma Zuba tsupige.

⁴⁷ N Kashila Kawauwi ka va ka uma u va wari a ipeli.

⁴⁸ Kpaci u webelei uvakunku u kaci u kagbashi ka ne. U da na gba ama a ka tuwa a ka isa mu uza u unɗa u shinga.

⁴⁹ Kpaci Uza u Ucira Gb̄a u yanka mu t̄a ili i pige. Uwulukpi u ɗa kala ka ne k̄ari.

⁵⁰ Upasamgban̄asa u ɗa upana u iyali u ne u tsu pasamgban̄asa a agali a ɗa a ka pana uwonvo u Kashila ubana.

⁵¹ U yain manyan ma pige n akere a ne, u wacin-sai aza a ar̄adi n uyawunsa u atakasuvu a le.

⁵² U takpai ngono a tsugono tsu le, aku u nākai aza ɗa a vakunki kaci ka le tsupige.

⁵³ U cuwat̄angi aza a kambulu n ili i shinga, aza a utsari tani u tutsuku le akere a de.

⁵⁴ U ɓanḡai kagbashi ka ne Isara'ila, kpaci wa cibusa t̄a n asuvayali a ne.

⁵⁵ Tyoku ɗa u zuwamgbanai wa pana iyali i isheku i tsunu, Ibrahi n kagali ka ne ubana.”

⁵⁶ Meri dusuki n Alisabatu evu n uwoto u tatsu, aku u gonoi a kuwa.

Ilimaci i Yahaya Kalyuɓugi

⁵⁷ An a'ayin a ilimaci a Alisabatu a yain, u matsai maku ma vali.

⁵⁸ Aza a karen n amaci a ne, a panai tyoku ɗa Magono ma Zuba ma panai iyali i ne, hal a ɓanḡa yi ipeli.

⁵⁹ Kain ka kulla, a tuwai kotsu a kiɗa maku mi kacombi.† A'ari a ka ciga a neke yi kala ka asheku a ne Zakariya.

⁶⁰ Shegai mma u ne u danai, “Nala wa, kala ka ne ka Yahaya.”

⁶¹ Aku a danai, “Iyen! A kumaci ku vunu uza roku w̄a la n kala ka nala wa.”

⁶² A yankai asheku a ne kadyanshi n kukere u tonuko le kala ka wa ciga a isa maku mi.

⁶³ U zamai a tuko yi kagbagala ka ikorongi, aku u korongi, “Kala ka ne ka Yahaya.” Gbà le a yain majiyan.

⁶⁴ Kute-kute, unà u ne u kukpài, kaletsu ka ne kpam ka tatsukpài. Aku u gitài kadyanshi u rongoi ucikpala Kashilà.

⁶⁵ Uwonvo u kanài aza a karen yi gbà. A rongoi utambura kadyanshi ka ukuna vi gbà a kaḅon ka nsasa ka uyamba u Yahuda.

⁶⁶ Gbà aza ḁa a panai ukuna vi a kanài u ḁa a atakasuvu a le, a ka tono, “Ndyà maku ma na ma tuwà ma woko?” Kpaci ucira u Magono ma Zuba mā tā n eyi.

Ushipa u Zakariya

⁶⁷ Aku a shadangi asheku a ne Zakariya n Kulu Keri, u yain kadyanshi ka ukuna u Kashilà, u da,

⁶⁸ “A cikpala Magono ma Zuba, Kashilà ka Is-ara'ila, kpaci u tuwà tā a asu u ama a ne u wutukpà le.

⁶⁹ U 'yangasakà tsu Kawauwi ka ucira, a asuvu a kagali ka kagbashi ka ne Dawuda.

⁷⁰ (Tyoku ḁa caupa u danai a unà u ntsumate n ne n ḁa a wulukpei.)

⁷¹ U wauwa tsu a akere a atokulalu a tsunu, hal gbà n aza ḁa a 'yuwan tsu.

⁷² Tsarà u wenike asuvayali a ne a asu u nkoshi n cau n tsunu. U ciḁa kpam kazuwamgbani ka uwulukpi ka ne.

⁷³ Kazuwamgbani ka u tsinakai asheku a tsunu Ibrahi ka la vi.

⁷⁴ Kpaci u wauwa tsu tā a asu u atokulalu a tsunu, tsu gbashika yi bawu upana uwonvo.

⁷⁵ Tsu gbashika yi n uwulukpi n ukuna u maci a kapala ka ne, gb̄a a'ayin a tsunu.

⁷⁶ Avu kpam maku ma va, a ka isa vu ta matsu-mate ma Kashila Uza u Ucira Gba, kpaci va lasa ta Asheku, tsara vu fobusuko yi ure.

⁷⁷ Vu tonuko ama a ne ukuna u iwauwi i utsara ucimbusa u unyushi u le.

⁷⁸ Adama a asuvayali a maci a Kashila ka tsunu, a zuba da katyashi ka kpasani ka wuta tsu.

⁷⁹ Tsara u wakana aza da a'ari ndishi a karimbi, n aza da a ka tuwa a kuwa. U toni n atsu a ure u ndishi n shinga.”

⁸⁰ Aku maku ma gbonguroi a ikyamba n kulu cika. U dusuki a kakamba hal kain ka u wenikei kaci ka ne a asu u Isara'ila.

2

Ilimaci i Yesu (Matiyu 1:18-25)

¹ A'ayin a nala, Kaisa Agusta magono ma pige ma Roma, u zuwai a keci gb̄a ama da a'ari a uyamba† vi.

² (Makeci ma a gitai uyan ma la vi, a'ayin a tsugono tsu Kiriniyu uza u karatsu ka pige u Suriya.)

³ Ya dem gonoi a ilyuci i ne tsara a korongu yi.

⁴ Isuhu dem 'yangai a ilyuci i Nazara, a uyamba u Galili, u banai a uyamba u Yahuda. U banai a ilyuci i Dawuda i'ya a ka isa Batalami, kpaci eyi uza u kagali ka Dawuda da.

⁵ Tsara a korongu yi n Meri kamana ka ne, uza da kpam wari n katsuma.

⁶ Ele pini de, a'ayin a ilimaci a Meri a yain.

⁷ Aku u matsai maku ma vali ma kapala ma ne, u palasa yi n kunya, aku u vakunku yi a asu u uneshe kuzuwate ilikulya. Kpaci a tsara kunu ku amoci pini a kuwa ki wa.

Aliniki n atsumate a zuba

⁸ N kayin ka nala ki, aliniki a roku a da pini a uroto u ilyuci vi, a ka wundya ishiga i nlala n le.

⁹ Aku katsumate ka zuba ka Magono ma Zuba ka wenikei kaci ka ne ara le. Aku tsupige tsu Magono ma Zuba tsu kyawan le n katyashi, hal uwonvo u kana le.

¹⁰ Shegai katsumate ki ka tonuko le, “Panai uwonvo wa, ukuna u shinga u ipeli u da n tuko da, u da wa woko u ama gba.

¹¹ Ara na a matsaka da ta Kawauwi a Batalami, ilyuci i Dawuda, aya Kirisiti Asheku.

¹² Iryoci i'ya ya wene i'ya na: Ya cina ta a vakunki maku a asu u uneshe kuzuwate ilikulya, upalasi n kunya.”

¹³ Kute-kute, kabolo ka aza a kuvon a zuba a bolomgonoi n katsumate ki, a ka cikpala Kashila n a dansi,

¹⁴ “Unaka u tsupige ubana a asu u Kashila u shamgba ta a asuvu a zuba a asu u da u lai tsupige. A likimba tani ndishi n shinga n shamgba ta a asu u ama da wa pana kayanyan ka le cika.”

¹⁵ An atsumate yi a gonoi a zuba, aliniki yi a tonukoi kaci ka le, “Tsu banai a Batalami tsu wene ili i'ya Magono ma Zuba ma tonuko tsu i gitai vi.”

¹⁶ A banai n maloko, a ba a cinai Isuhu, n Meri, n maku mi dem nvain a asu u uneshe kuzuwate ilikulya. ¹⁷ Aku aliniki a tonukoi ya dem ili i'ya i

gitai n i'ya katsumate ka zuba ka tonuko le a kaci ka maku ma na mi.

¹⁸ Gba ama da a panai ukuna u na vi, a rongoi uyan majiyan ma ukuna u da aliniki yi a tonuko le.

¹⁹ Shegai Meri kana ukuna vi n kabini a katsuma ka ne, aku u rongoi u cibusa u da.

²⁰ Aliniki yi a gonoi, a rongoi unaka Kashila tsupige n a cikpali yi, adama a ili i'ya katsumate ki ka tonuko le. Kpam n adama a da a wenei maku mi tyoku da katsumate ki ka tonuko le.

A bankai Yesu a Kuwa ku Kashila

²¹ An kain ka kulla ka kyawain, kain ka a ka kida yi kacombi, a neke yi kala Yesu. Kala ka katsumate ka zuba ka naka yi, kahu a yain katsuma ka ne.

²² An a'ayin a uwulukpe a le a yain, tyoku da u wari a Mele ma Musa, a matsa baci maku. Aku Isuhu n Meri a bankai Yesu a Urishelima, a naka yi a asu u Magono ma Zuba.

²³ (Tyoku da wari ukorongi, Mele ma Kashila ma danai, "Maku ma uka u gitai u matsa kalobo ka baci, u kana ta a naka yi a asu u Magono ma Zuba.")

²⁴ A yain udarakpa tyoku da Mele ma Kashila ma danai, "A'adya a re ko tani mmuku ma ntambara n re." ◇

²⁵ Vuma roku u da pini a Urishelima a ka isa Saminu, vuma u maci kpam uza da wa gbashika Kashila. Wa ta n Kulu Keri, kpam u barakpai wa vana utuwa u Kirisiti Kawauwi u tuwa u wauwa aza a Isara'ila.

◇ 2:24 Adkp. 12:6-8; Uwt. 13:2-12.

26 Kulu Keri ku wenike yi wa kuwa wa, she a'ayin a ɗa u wenei Kirisiti u Magono ma Zuba.

27 Kain ki, Kulu Keri ku zuwai u uwai a Kuwa ku Kashila. Meri n Isuhu a tuwai, kotsu a naka Yesu a asu u Magono ma Zuba, tyoku ɗa Mele ma da a yain.

28 Aku Saminu wofo yi, u cikpai Kashila, u danai,

29 “Gogo-na, Ashekapige, she vu asaka kagbashi ka vunu ka laza bawu ukuna u roku, tyoku ɗa vu danai.

30 Kpaci n wene ɗe iwauwi i vunu

31 i'ya vu foɓusoi a kapala ka ama gba.

32 Aya katyashi ka ka wenike Awulawaɗ ure u vunu, aya kpam tsupige tsu ama a vunu Isara'ila.”

33 Tata na mma u ne a yain majiyan a ili i'ya a danai a kaci ka ne.

34 Aku Saminu zuwuka le unā u shinga. Aku u tonukoi mma u ne vi, “Vu wene maku ma na mi? Aya a zuwai u woko ure u urukpa u aza roku n u u'yangā u aza roku ushani a asuvu a Isara'ila. Kpam Kashila ka suku yi ta u woko iryoci, shegai aza roku a ka 'yuwan yi ta.

35 Kotsu a wutukpa uyawunsa u atakasuvu ushani a kateshe. Avu tani burundu wa ɓatsamgbana ta katakasuvu ka vunu.”

36 Matsumate ma mari uka, uza u kala Hanatu, wa ta dem pini a Kuwa ku Kashila ki, ukere u Fanuyila u ɗa, uza u kagali ka Ashiru. Marana ma, kpam u kutsa ta cika. Iyolo i ayen a shindere a ɗa u yain n vali u ne an u bidya yi n tsikere.

37 Gba ayen a ne hal n a ɗa a tsirana tsu ne dem

a da yi amanganishi n a nishi.* U asaka Kuwa ku Kashila wa, shegai ulya kayala kaara n kayin, n u yanyi kakuli n kvasu.

³⁸ Tyoku da Saminu wari a kadyanshi n Isuhu n Meri, eyi dem u tuwai evu n ele, u cikpai Kashila. U kanaï kadyanshi ka maku mi a kapala ka ama da a ka vana uwutukpa u Urishelima.

³⁹ An a kotsoi gba ili i'ya Mele ma Kashila ma danai, a gonoi a ilyuci i Nazara u uyamba u Galili.

⁴⁰ Nte maku mi ma gbonguroi u tukoi ucira pini. A shadangu yi n ugboji u da u wurai a'ayin a ne. Kpam Kashila ka zuwuka yi una u shinga.

Yesu uwai a Kuwa ku Kashila

⁴¹ Kayen dem, isheku i Yesu i tsu bana ta a Urishelima a'ayin a Abiki a Upasamgbana.

⁴² An u yain ayen kupa n a re, a banai Abiki yi tyoku da a cuwanaikai.

⁴³ An a kotsoi Abiki yi, isheku i ne i kanaï ure u ugono. Yesu shamgbai a Urishelima, bawu a revei.

⁴⁴ A yain nwalu ma uliva, a ka wundya ko wa pini a asuvu a kabolo ki, shegai a wene yi wa. Aku a kanaï yi uzama a asu a amaci† n aje a le.

⁴⁵ An a kpaɗa yi uwene, a gonoi a Urishelima ubolo u ne.

⁴⁶ An a'ayin a tatsu a wurai, a cina yi ndishi a asuvu a Kuwa ku Kashila a mere ma awenishiki. Wa panaika le n u yansi le keci.

⁴⁷ Gba ama da a panaika yi a yain majiyan n ureve u ne, n tyoku da wa wushukusu.

* **2:37** Kalen ka roku ka: ayen amanganishi n a nishi a da a wurai, an vali u ne u kuwai.

⁴⁸ An isheku i ne i wene yi, a yain majiyan, aku mma u ne danai, “Maku ma va, ndya i zuwai vu yanka tsu naha? Mpa n asheku a vunu tsari vu uzama n katsuma unangbi.”

⁴⁹ Aku u wece le, “Ndy a i zuwai ya zama mu? I reve u kana i n rongo a asu u Tata u va wa?”

⁵⁰ Shegai a reve ili i'ya u tonuko le wa.

⁵¹ Aku u gonoi a Nazara kabolo n ele, u rongo le unaka tsupige. Mma u ne tani u kana ukuna u nala vi a katakasuvu ka ne.

⁵² Yesu gbonguroi a ikyamba n kakiri, kpmam Kashila n ama da a reve yi a ciga yi.

3

Kuɓari ku Yahaya Kalyuɓugi

(Matiyu 3:1-12; Marku 1:1-8; Yahaya 1:19-28)

¹ A kayen ka kupa n u tawun ka tsugono tsu Kaisa Tibariya magono ma pige ma Roma, a yan ta ngono n nishi aza da a lyai tsugono tsu iyamba i Isara'ila a kere ka ne, alya: Bontu Bilatu wari gomuna u Yahuda, Hiridu Antiba wari magono ma Galili, vangu u ne Filibu wari magono ma Ituriya n Tarakunita, Lisaniya wari magono ma Abiliya.

² A'ayin a Hanana n Kayafa ngono m adarakpi, kadyanshi ka Kashila ka tuwai ara Yahaya maku ma Zakariya a kakamba.

³ U banai gba a iyamba i'ya i'ari ubongu u Agata u Urudu n u yanyi kuɓari: ama a kpatala ubana a asu u Kashila a asaka tsicingi tsu le, aku a lyuɓugu le tsara u wenike an a cimbusuka le.

⁴ Tyoku da wari ukorongi a Tagarada u Ishaya matsumate a ukuna u Yahaya Kalyuɓugi:

“Kalagatsu ka uza roku ka salasa a kakamba, ‘Lapulukai Asheku Kawauwi ure, i shamkpa u da mai tsara u wala.

⁵ A ka shadangu ta gba arara, kpm a betelikpe gba nsasa n agalala. A shamkpa ire i'ya i kotoluso, aku a gbandala i'ya i'ari n adaka.

⁶ Kpm ama gba a ka wene ta iwauwi i Kashila.’”

” ◇

⁷ Yahaya tonukoi kakuma ka ama ka ka tuwusa tsara u lyubugusu le vi, “Eda a'eku! Ya barana da i suma unamgbukatsuma u Kashila u da wa tuwa?”

⁸ Yanyi ili i'ya ya wenike ukpatala u de. Kotsu i bidya a asuvu a atakasuvu a de Ibrahi da asheku a de wa, nala wa banga da wa. N tonuko da, Kashila ka fuda ta ka 'yangasaka Ibrahi mmuku a asuvu a atali a na yi.

⁹ N gogo-na naha a tadangu de kagovu a ami a ndanga. Madanga ma baci dem ma kpa dai u naka ilimaci i maci, a ka kapa ta ma, a varangu a asuvu a akina.”

¹⁰ Kakuma ka ama ka wece yi, “Ndya wa tsa yan gogo-na?”

¹¹ U wushuki, “Uza u ntogo n re, u peci n uza da bawu wari n ma. Uza u ilikulya kpm dem u yain nala.”

¹² Awushi a utafa a roku a tuwai tsara a lyubugu le, a wece yi, “Kawenishiki, ndya tsa yan?”

¹³ U tonuko le, “Kotsu i pasaka a ili i'ya a da i wushi wa.”

¹⁴ Aku asoje a roku a wece yi, “Atsu tani, ndya tsa yan?”

U tonuko le, “Kotsu i wusa uza ikebe wa. Ko i dana uza u nusa ta, kpam u nusa wa. I kawunku gai n katsupi ka de.”

¹⁵ Ama gba a'ari a ka vana ta utuwa u Kirisiti Kawauwi, aku a'ari a uyawunsa a atakasuvu a le, ko Yahaya da Kawauwi ki.

¹⁶ Yahaya wushunku le gba, u danai, “Mpa gai n mini ma ma lyubugusu da, shegai uza da u la mu wa tuwa ta. Uza da mpa n rasta n surukpa isirikatsu i akpata i a'ene a ne wa. Aya wa lyubugu da n Kulu Keri n akina.

¹⁷ Kasasu ka uwelimkpe ka ne ka ta a kukere ku ne, wa wujuma ta asu u ulapa ilya vi, aku u cirangu ilya yi u tsungu i'ya a mapon. Shegai wa runukpa ta kopo ki n akina† a da bawu a ka cimba.”

¹⁸ N icun i kuɓari ku na ki ushani, ka Yahaya yankai ama Kadyanshi ka Shinga ka Kashila.

¹⁹ Shegai Yahaya ɓaranai Hiridu Antiba magono a kaci ka Hiridiya, uka u vangu u ne u da u zuwai, n ukuna u cingi u roku u da u yain.

²⁰ Adama a nala u gbagiryai Yahaya a kuwa ku a'ali, u dokunki kaci ka ne unyushi u cingi u na vi.

A lyubugi Yesu

(Matiyu 3:13-17; Marku 1:9-11)

²¹ An a lyubugusi ama gba, a lyubugi dem Yesu. Tyoku da Yesu wari a kvasu, zuba u kukpai.

²² Pini nala, Kulu Keri ku cipai ara ne yavu kadya. A panai kalagatsu ka wutai a zuba, ka danai, “Ada Maku ma va ma ma ciga. Ma pana ta kayanyan n avu cika.”

*Nkoshi n cau n Yesu
(Matiyu 1:1-17)*

²³ A'ayin a da Yesu gitai manyan ma ne, wa ta n ayen evu n kamankupa. Tyoku da kpam ama a bidyai Yesu maku ma Isuhu ma.

Isuhu maku ma Heli ma.

²⁴ Heli maku ma Matat ma.

Matat maku ma Levi ma.

Levi maku ma Malaki ma.

Malaki maku ma Yana ma.

Yana maku Isuhu ma.

²⁵ Isuhu maku ma Matiya ma.

Matiya maku ma Emos ma.

Emos maku ma Nahum ma.

Nahum maku ma Hasali ma.

Hasali maku ma Najaya ma.

²⁶ Najaya maku ma Ma'ata ma.

Ma'ata maku ma Matiya ma.

Matiya maku ma Shimeya ma.

Shimeya maku ma Isuhu ma.

Isuhu maku ma Yahuda ma.

²⁷ Yahuda maku ma Yowana ma.

Yowana maku ma Risa ma.

Risa maku ma Zerubabe ma.

Zerubabe maku ma Shayalatiya ma.

Shayalatiya maku ma Niri ma.

²⁸ Niri maku ma Malaki ma.

Malaki maku ma Adi ma.

Adi maku ma Kosuma ma.

Kosuma maku ma Alumadama ma.

Alumadama maku ma Iri ma.

²⁹ Iri maku ma Yosi ma.

Yosi maku ma Eliyaza ma.

Eliyaza maku ma Yorima ma.

Yorima maku ma Matat ma.

Matat maku ma Levi ma.
³⁰ Levi maku ma Saminu ma.
Saminu maku ma Yahuza ma.
Yahuza maku ma Isuhu ma.
Isuhu maku ma Yunam ma.
Yunam maku ma Eliyakim ma.
³¹ Eliyakim maku ma Malaya ma.
Malaya maku ma Mainana ma.
Mainana maku ma Matata ma.
Matata maku ma Natan ma.
Natan maku ma Dawuda ma.
³² Dawuda maku ma Yese ma.
Yese maku ma Ubida ma.
Ubida maku ma Boza ma.
Boza maku ma Salumuna ma.
Salumuna maku ma Nashon ma.
³³ Nashon maku ma Aminadabu ma.
Aminadabu maku ma Aram ma.
Aram maku ma Hesuruna ma.
Hesuruna maku ma Farisa ma.
Farisa maku ma Yahuza ma.
³⁴ Yahuza maku ma Yakubu ma.
Yakubu maku ma Ishaku ma.
Ishaku maku ma Ibirahi ma.
Ibirahi maku ma Tera ma.
Tera maku ma Naho ma.
³⁵ Naho maku ma Seru ma.
Seru maku ma Reyu ma.
Reyu maku ma Fele ma.
Fele maku ma Eba ma.
Eba maku ma Shela ma.
³⁶ Shela maku ma Kenan ma.
Kenan maku ma Afakasha ma.
Afakasha maku ma Shem ma.
Shem maku ma Nuhu ma.
Nuhu maku ma Lame ma.
³⁷ Lame maku ma Metusela ma.
Metusela maku ma Anuhu ma.

Anuhu maku ma Jare ma.
 Jare maku ma Mahalalel ma.
 Mahalalel maku ma Kenan ma.
³⁸ Kenan maku ma Enos ma.
 Enos maku ma Shitu ma.
 Shitu maku ma Adamu† ma.
 Adamu kpam uza da u wutai a asu u Kashila da.

4

Ukondo u Yesu (Matiyu 4:1-11; Marku 1:12-13)

¹ Pini nala, Yesu asakai Agata a Urudu ushadangi n Kulu Keri, aku Kulu Keri ku tonoi n eyi ubana a kakamba.

² U yan ta a'ayin a amangare, Kalapansi kari yi ukonduso. A asuvu a a'ayin a nala yi u lya ko ili wa, an a'ayin yi a kotsoi, aku u panai kambulu.

³ Pini nala, Kalapansi ka tonuko yi, “Avu Maku ma Kashila ma baci, yanka katali ka na kadyanshi ka gono burodi.”

⁴ Yesu wushunku yi, “Ukorongi u da wari a Tagarada u Kashila, ‘N burodi da koshi vuma wa yan uma wa.’ ” ◇

⁵ Kalapansi ki ka banka yi a zuba a asu u roku, u wenishike yi gba tsugono tsu likimba, kahu a yain a'eshi rapu.

⁶ U tonukoi Yesu, “Ma naka vu ta gba tsupige n ucira u le, kpaci mpa a nakai. Ma ta n ucira u da ma naka uza da ma ciga.

⁷ Va lyaka mu baci kayala, ya woko ta i vunu gba.”

◇ 4:4 U.Ml. 8:3.

8 Yesu wushunku yi, “Ukorongi u ɗa wari a Tagarada u Kashila, ‘Lyaka Magono ma Zuba Kashila ka vunu kayala, aya koshi va gbashika.’ ”
◇

9 Aku Kalapansi ka banka yi a Urishelima, u zuwa yi u shamgbai a zuba u Kuwa ku Kashila ku ugadi bilibili. U tonuko yi, “Avu Maku ma Kashila ma baci, raduga a utuwa a iyamba.

10 Kpaci ukorongi u ɗa wari a Tagarada u Kashila, ‘Wa yanka ta atsumate a zuba a ne kadyanshi adama a vunu, a kirana n avu.

11 Kpam a ka keɓe vu ta a akere a le, adama a ɗa va gbasha kune a katali.’* ”

12 Yesu wushunku yi, “A korongu ta dem, ‘Va kondo Magono ma Zuba Kashila ka vunu wa.’ ◇ ”

13 An Kalapansi ka kotsoi ukonduso u ne gba, aku u asaka yi ve.

Yesu gitai manyan a Galili

(Matiyu 4:12-17; Marku 1:14-15)

14 Pini nala, Yesu gonoi a uyamba u Galili, ucira u Kulu Keri wa ta kabolo n eyi. Ukuna u ne u kyawain gba a uyamba vi.

15 U rongoi a uwenishike a agata a Kashila a le, gba ama n a naki yi tsupige.

A yuwain Yesu a Nazara

(Matiyu 13:53-58; Marku 6:1-6)

◇ 4:8 U.Ml. 6:13. * 4:11 Wanda ɗa Kalapansi ka ciga ka wanda Yesu a asu u na vi. Ishipa 91:11-12 u danai Kashila ka suku ta atsumate a zuba a ne a keɓe vu kotsu vu tafatsa wa. Nala wa zuwa a kana vu wa, vu yan baci utengeshi vu radugi asu u bilibili. ◇ 4:12 U.Ml. 6:16.

¹⁶ An Yesu tuwaj̄i a Nazara (asu u da a wo yi), aku u uwai a kagata ka Kashilā kain ka Ashibi, tyoku da u cuwanakai. U 'yangai kushani, kotsu u yain kaneshi.

¹⁷ A naka yi tagarada u Ishaya matsumate, u barakpai tagarada vi, u cinai a asu u da a korongi:

¹⁸ “Kulu ku Magono ma Zuba ka ta kabolo na mpa, u dangasa mu n yanka aza a unambi Kadyanshi ka Shinga ka Kashila. U suku mu n tuwa n yain kadyanshi ka utatsukpa a asu u aza da a sirai, n kukpa a'eshi a arumba, n wauwa aza da a 'yanki,

¹⁹ n yain kadyanshi ka kayen ka Magono ma Zuba ma yan ili i shinga.” ◇

²⁰ U katalai tagarada vi u gonukoi a asu u uza u manyan, aku u dusuki tsara u wenishike. Gba aza da a'ari pini a kagata ka Kashila ki a gita yi akalu.

²¹ Aku u gita le utonusuko, “Ara, udani naha u shadangu de a atsuvu a de.”

²² Gba le a cikpala yi, a yain majiyan ma kadyanshi ka shinga ka u yain, hal a danai, “Eyi na maku ma Isuhu ma wa?”

²³ U tonuko le, “Ya yanka mu ta tsizagadi tsu na tsi, ‘Kana ki ka aguma, tanasa kaci ka vunu.’ Wata, ‘Gba ikunesavu i'ya tsu panai vu yansai a Kafarnahum, yan i'ya dem pini na a ilyuci i vunu.’

²⁴ Mayun da n tonuko da, matsumate ma la ma a wushuki n eyi a ilyuci i ne wa.

²⁵ “Shegai mayun n tonuko da, a'ayin a Iliya, nranan n da pini ushani a Isara'ila. A'ayin a da a shamkpai mini ma zuba hal ayen a tatsu n uwoto u teli, a'ayin a da kambulu ka pige ka kimbai gba uyamba vi.

◇ 4:19 Isha. 61:1-2.

²⁶ Gb̄a n nala, a suku Iliya a asu ko uza a asuvu a le wa, she a asu u maraṅa ma maṛi a Zarafatu a uyamba u Sida. ◇

²⁷ A'ayin a Elisha† matsumate, a yan ta nkutu ushani a uyamba u Isara'ila. Uza wa tani la uza da a tanasai wa, she Na'aman† koshi, vuma u uyamba u Suriya.” ◇

²⁸ Ama da a'ari pini a kagata ka Kashila ki a panai upan, an a panai nala vi.

²⁹ Aku a 'yangai a wutukpa yi a uroto u ilyuci. A banka yi a zuba u masasa ma maṛi evu n ilyuci yi, kotsu a varangu yi a iyamba.

³⁰ Shegai u wurai a mere ma le, u yain nwalu n ne.

*Yesu wutukpai ityoni i cingi
(Matiyu 7:28-29; Marku 1:21-28)*

³¹ Pini nala, Yesu banai a Kafarnahum, ilyuci i roku a uyamba u Galili, waṛi le a uwenishike kain ka Ashibi.

³² A yain majiyan n uwenishike u ne, kpaci kadyanshi ka ne n ucira u da kari.

³³ A kagata ka Kashila ki tani, uza u ityoni i cingi u da pini. Aku u 'yangasai kalagatsu ka ne n ucira, u salai,

³⁴ “Wayai! Ndya i birika vu n atsu, Yesu uza u Nazara? Tuwa da vu tuwai vu wuna tsu? N reve ta uza da vari. Uza u uwulukpi u nala vi u da u Kashila.”

³⁵ Aku Yesu barana yi, u da, “Paɗa bini! Pecemgbene n eyi!” Aku ityoni i cingi yi i varangu yi

a iyamba a mere ma le, i pecemgbenei n eyi. U yanka yi tani ukuna u cingi wa.

³⁶ A yain majiyan gba le, a ka dansa utyoku u le, “Icun i kadyanshi i eni i'ya na vi? Ka na n ucira n tsupige, hal u tsu barana ityoni i cingi, aku a wuta?”

³⁷ Ukuna u ne tani u tamburai ko nte wa a uyamba vi.

*Yesu tanasai koku u Bituru
(Matiyu 8:14-17; Marku 1:29-34)*

³⁸ Aku Yesu asakai kagata ka Kashila ki, u uwai a kuwa ku Bituru. Mma u uka u Bituru tani wa ta n usudugbi u ikyamba, aku a folo yi u tanasa yi.

³⁹ U shamgbai evu n kaci ka ne, u baranai mabala mi, aku ma asaka yi. Kute-kute, u 'yangai u gita le uyanka manyan.

⁴⁰ An kaara ka rukpai, gba aza da a'ari n aza a mabala icun kau-kau, a tuwusuka le a asu u ne. Aku u tadangusuku le akere a a'aci a le, u tanasa le.

⁴¹ Ityoni i cingi kpam i wutai a asu u ama ushani, a'ari iyoroli n a dansi, “Avu Maku ma Kashila ma!”

Shegai u barana le, u bishinka le kadyanshi, kpaci a reve ta eyi Kirisiti Kawauwi da.

*Yesu yain kuɓari a Galili
(Marku 1:35-39)*

⁴² An kain ka wansai, Yesu wutai u banai a asu u da bawu uza wari pini. Aku kakuma ka ama kari yi uzama, a banai a asu u da wari. Uciga u le u da a shamkpa yi, kotsu u asaka le wa.

⁴³ Shegai u tonuko le, “U kana ta n yain kadyanshi ka tsugono tsu Kashila a ilyuci i'ya i buwai, kpaci adama a nala a da a suku mu.”

44 Aku u lyai kapala n u yanyi kuḅari a agata a Kashila a uyamba u Yahuda.†

5

*Yesu isaḱi atoni a kagita
(Matiyu 4:18-22; Marku 1:16-20)*

¹ Kain ka te, Yesu wari kushani a ikengi i Kushiva ku Galili,* kakuma ka ama ka gbaḅaryangu yi, a'ari upana kadyanshi ka Kashila.

² U wenei a'atsu a re a ḁa akani a adan a asaḱai ikengi i kushiva yi. A'ari uḅacangusu ibilili i le.

³ Aku u ba u uwai a asuvu a kpatsu ku Simo. An u uwai a asuvu, u tonukoi Simo jebe u vinga kpatsu ki kenu u asaḱa ikengi i kushiva yi. Aku u dusuki u kanaḱi uwenishike ama, eyi pini a asuvu a kpatsu ki.

⁴ An u kotsoi kadyanshi, u tonukoi Simo, “Uka kpatsu ki a asu u ḁa wari n kaḁaka, kotsu i vutala ibilili i ḁe i kanaḱi adan.”

⁵ Simo wushunku yi, “Uzakuwa, nte kain ka wansa tsu pini na tsari uyan manyan, kpam ko i te tsu kanaḱi wa. Shegai an u wokoi vu danai nala, ma vutala ta ibilili yi.”

⁶ An a yain nala, a kanaḱi adan ushani, hal ibilili i le i kanaḱi ukidasa.

⁷ Adama a nala, a isaḱi atoku a le a ḁa a'ari a kpatsu ku ire ki a tuwa a ḅanga le. A tuwai a shadangusi a'atsu yi a re gba n adan, hal a'atsu yi a yain yavu a ka shumbugu.

† 4:44 Akorongi a cau a roku aza ḁa a purai a tagarada u Luka a korongu ta “Galili.” * 5:1 N Tsiheline, a korongu ta “Kushiva ku Janisara” a tsu isaḱi ta dem ka “Kushiva ku Galili.”

⁸ Pini nala, an Simo uza da a ka isa Bituru wenei nala, u kudangi a kapala ka Yesu, u danai, “Asheku, batsa pini dan na mpa, kpaci mpa uza u unyushi u cingi u da.”

⁹ Ili i'ya i zuwai tani, eyi n atoku a ne a yan ta majiyan, an a kanaɗi adan nala.

¹⁰ Nala tani kpam dem Yakubu n Yahaya, mmuku n Zabidi, atoku a manyan a Simo.

Yesu tonukoi Simo, “Pana uwonvo wa. Ili i'ya i bidyai gogo-na naha ubana a kapala, ma gonuko vu ta uza da wa tukuso ama.”

¹¹ A wutukpai a'atsu a le a kagida, aku a asakai gba ili i'ya a'ari n i'ya, a tono yi.

Yesu tanaɗai makutu

(Matiyu 8:1-4; Marku 1:40-45)

¹² Kain ka te, Yesu wari a ilyuci i roku a uyamba u nala vi, aku vuma roku, uza u mɓala n tsukutu, u tuwai ara ne. An u wenei Yesu, u kudangi a kapala ka ne, u folo yi u da, “Asheku, vu wushuku baci, va ta n ucira u da va tanaɗa mu.”

¹³ Yesu barakpai kukere, u sawa yi, u da, “N wushuku ta, tana.” Kute-kute, tsukutu tsi tsu asaka yi.

¹⁴ U ronoɗi vuma vi atsuvu, u da, “Kotsu vu tonuko uza wa, shegai wala vu ba vu wenike kaci ka vunu a asu u kaɗaraki. Kpam vu naka kune tyoku da Musa danai a yain, adama a da vu tanaɗi, tsara ama a reve n u da.” ◇

¹⁵ Shegai gba n nala, kadyanshi ka Yesu kari a utambura, hal kakuma ka ama ushani ka tuwusai ka panaɗa yi, tsara a tanaɗa mɓala n le.

16 Shegai u tsu bana t̄a a asu u ɗa bawu ama a'ari, n u yanyi kavas̄u.

*Yesu tanas̄ai kawunu
(Matiyu 9:1-8; Marku 2:1-12)*

17 Kain ka te, an Yesu wari a uwenishike, Afarishi n awenishiki a Mele a roku a'a t̄a pini ndishi. Aza ɗa a wutai gba a ilyuci i uyamba u Galili n aza a Yahuda n Urishelima. Kpam ucira u Magono ma Zuba u utanasa u m̄bala wa t̄a n eyi.

18 Ama roku a tuwai n kawunu, a canga yi a kajiba. A ka ciga a uka yi a kunu, tsara a zuwa yi a kapala ka Yesu.

19 An a kpaɗai utsara ure u ɗa a ka uka yi, adama a kakuma ka ama, a yuwai a zuba u kukpa. A ɗapai kukpa ki, aku a zuralapai vuma vi a mere ma kakuma ki, pini a kapala ka Yesu.

20 An Yesu wenei upityanangu u le, u da, “Uza u va, a cimbusu ɗa vu ɗe unyushi u cingi u vunu.”

21 Aku awenishiki a Mele n Afarishi yi a gitai uyawunsa a atakasuvu a le, “Ucun u vuma u eni u ɗa na n uyansa ka Kashila kadyanshi ka cingi naha? Ya wa fuda u cimbusa unyushi u cingi? She Kashila koshi.”

22 Shegai an Yesu revei tyoku ɗa a ka yawunsa, u wece le, “Nɗya i zuwai ya yawunsa naha a atakasuvu a ɗe?”

23 Nɗya i lai shana u ɗa a ka dana, ‘A cimbusa ɗe unyushi u cingi u vunu,’ ko, ‘Yanga vu wala?’

24 Kondoi na, kotsu i reve an mpa Maku ma Vuma mari n ucira u ɗa ma cimbusa unyushi u cingi a likimba.” U tonukoi kawunu ki, “N tonuko vu, 'yanga vu bidya kajiba ka vunu vu wala a

kuwa.” ²⁵ Kute-kute a kapala ka le, u 'yangai u bidyai kajiba ka ne. U lazai a kuwa n u cikpali Kashila.

²⁶ A yain majiyan cika, gba kakuma ki ka rongoi ucikpalasa Kashila, uwonvo kpam u kana le, a danai, “Ara tsu wene ta ukuna u savu.”

U'isa u Levi

(Matiyu 9:9-13; Marku 2:13-17)

²⁷ An nala u wurai, aku Yesu wutai. Pini nala, u wenei kawushi ka utafa ka roku uza u kala Levi. U cina yi ndishi a kakinda ka uwusha u utafa ka ne. Aku u tonuko yi, “Tono mu.”

²⁸ U asakai ko ndya wa, u 'yangai u tono yi.

²⁹ Levi fobusuko yi abiki a pige a kuwa ku ne. Kpam awushi a utafa a roku a da dem pini ushani n ama roku a ka lya kabolo n ele.

³⁰ Aku Afarishi n awenishiki a Mele a ka yanka atoni a ne tsali, a danai, “Ndy a zuwai ya lya kabolo n awushi a utafa n aza a unyushi u cingi?”

³¹ Yesu wushunku le, “Aza da a'ari n alafiya a ka ciga uza u aguma wa, she aza a mbala.

³² N tuwa adama a da ma isa aza a maci wa, shegai adama a aza a unyushi u cingi, tsara a kpatala.”

Keci a kaci ka kakuli

(Matiyu 9:14-17; Marku 2:18-22)

³³ A tonukoi Yesu, “Atoni a Yahaya a tsu yansa ta kakuli n kavas, nala dem atoni a Afarishi, shegai ndya i zuwai atoni a vunu a ka lya n a soyi?”

³⁴ U wece le, “Amoci a asu u abiki a iyolo a tsu yan kakuli, a ka yan baci abiki kabolo n valisavu vi?”

³⁵ A'ayin a'ā tā a utuwā a dā a ka bidya valisavu vi a mere ma le, a'ayin a nala a dā a ka yan kakuli.”

³⁶ U tonuko le kpam agisani a na yi, u danai, “Uza wa kara kakashi a kunya ku savu, aku u padara ka a kunya ku cau wa. U yan baci nala, wa nangasa tā ku savu ki. Kpam kakashi ka savu ka a padarai a kunya ku cau ki ka rotso ka wa.

³⁷ “Vuma wa tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka ukpan ka cau wa. U yan baci nala, ma tāsā tā kadele ki ma wotsongu. Kadele ki tani ka namgba.

³⁸ Shegai a tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka ukpan ka savu.

³⁹ Kpam uza wā la wa so mini ma cinwi ma cau, aku u dana wa ciga ma savu wa. Kpaci wa dana tā, ‘Ma cau mi ma la tā ma savu mi tsulobo.’ ”

6

Yesu dā Asheku a kain ka Ashibi (Matiyu 12:1-8; Marku 2:23-28)

¹ Kain ka te n kain ka Ashibi, Yesu wa wura ashina a ilya kabolo n atoni a ne, pini nala, atoni yi a gitai ukofuso aratu a ilya n a yuruwi n a takumi.

² Afarishi a roku a danai, “Ndya i zuwai ya yan ili i'ya i nangasai mele ma Ashibi?”

³ Yesu wushunku le, “Edā kotsu i yan kaneshi u ili i'ya Dawuda yain, a'ayin a dā u panai kambulu, eyi n aje a nwalu a ne wa?”

⁴ An u uwai a Kuwa ku Kashila, u bidyai iburodi i uwulukpi u takumai. Ili i'ya adarakpi a dā koshi a wushunki a takuma. Kpam u nakai aje nwalu n ne i roku.” ◇

◇ 6:4 1 Sam. 21:6.

⁵ Pini nala, u tonuko le, “Maku ma Vuma ma Asheku a kain ka Ashibi.”

*Uza da ili i soi kukere
(Matiyu 12:9-14; Marku 3:1-6)*

⁶ Kain ka Ashibi ka roku, Yesu uwai a kagata ka Kashila wari a uwenishike. Pini a asuvu yi, uza roku u da pini uza da ili i soi kukere ku ulyaki ku ne.

⁷ Aku awenishiki a Mele n Afarishi a ka putsa yi ko wa tansa yi n kain ka Ashibi ki, kotsu a tsara unyushi u da a ka ba a sapula yi.

⁸ Eyi tani u revei uyawunsa u le, aku u tonukoi vuma vi, “Yanga vu shamgba a mere.” Aku u yangai u shamgbai.

⁹ U tonuko le, “Ma wece da, ndya i'ari dere kain ka Ashibi? A yain ili i shinga, ko a yain i cingi? A wauwa uma, ko a wuna u da?”

¹⁰ Aku u lingana le gba le, u tonukoi vuma vi, “Barakpa kukere ku vunu.” U barakpai kukere ki, aku ku tana.

¹¹ A panai upan cika, a gitai usheshe tyoku da a ka yan n Yesu.

*Yesu dangasai atoni kupa n ama a re
(Matiyu 10:1-4; Marku 3:13-19)*

¹² A'ayin a nala yi, Yesu wutai u yuwai masasa tsara u yain kvasu. U rongoi uyan kvasu ubana a asu u Kashila hal kain ka wansai.

¹³ An kain ka wansai, u isai atoni a ne, aku u dangasai kupa n ama a re a asuvu a le, u isa le asuki.

¹⁴ Alya Simo (uza da u isai Bituru) n utoku u ne Andurawu n Yakubu, n Yahaya, n Filibu, n Batalamawu.

15 U dangasa ta dem Matiyu, n Toma n Yakubu maku ma Halfa, n Simo uza da a ka isa Ziloti.

16 U dangasai kpam Yahuza maku ma Yakubu, n Yahuza Isikariyoti uza da u tuwai u neke yi.

*Yesu yanka ta ama ushani manyan
(Matiyu 4:23-25)*

17 Aku u gidala ka boko n ele, u shamgbai a asu u da wari kateshe. Kakuma ka atoni a ne, n kakuma ka ama ushani a tuwai a pana ka yi, tsara a tansa le. A wutusa a uyamba u Yahuda n Urishelima, n aza da a'ari a Taya n Sida u una u kushiva.

18 N aza da ityoni i cingi ya yan mavura dem, a tansa le.

19 Gba ama yi a ka ciga a sawusa yi, kpaci ucira wa wutusa ta a asuvu a ne, u tansa le gba le.

*Una u shinga n u cingi
(Matiyu 5:1-12)*

20 Aku Yesu gadigbai kaci ka ne, u webelei atoni a ne, u danai: "Eda aza a una u shinga a da, eda aza a unambi, kpaci tsugono tsu Kashila tsu de tsa.

21 Eda aza a una u shinga a da, eda aza da ya yan kambulu gogo-na, kpaci a ka cuwatangu da ta. Eda aza a una u shinga a da, eda aza da ya sa gogo-na, kpaci ya dosuso ta.

22 Eda aza a una u shinga da, a'ayin a da ama a 'yuwan da, a wutukpa da a asuvu a le, a wisha da, a panai icadi i de adama a va Maku ma Vuma.

23 "Pelei a kain ki, i radugusu n mazanga, kpaci katsupi ka malen ma manyan ma de ka ta ushani a zuba. Nala dem akaya a le a yankai ntsumate.

24 "Shegai ter de eda aza a utsari, kpaci i wusha de upana u kayanyan u de.

²⁵ Ter de, eda aza da i'ari n ucuwi gogo-na, kpaci ya tuwa ta i yain kambulu. Ter de, eda aza da ya dosuso gogo-na, kpaci ya namgba ta katsuma, kpam i sai.

²⁶ Ter de, eda aza da ama a ka cikpalasa, kpaci nala dem akaya a le a cikpalasai ntsumate n kaban.”

Ciga atokulalu a vunu

(Matiyu 5:38-48; Matiyo 7:12)

²⁷ Yesu doki u danai, “Shegai n tonuko da, eda aza da ya pana ka mu, i ciga atokulalu a de, i yanka aza da a 'yuwan da ukuna u shinga.

²⁸ I zuwuka aza da a ka wishisa da unu u shinga. Aza da a ka kovo da kpam i yanka le kavas.

²⁹ Uza da u basa vu a kagbaguzu ka te, kpatalaka yi ka ire ki. Uza da u wusa vu kunya, kotsu vu bishinka yi matogo ma vunu wa.

³⁰ Gba uza da baci u folo vu ili, vu naka yi. Uza da baci kpam u wusa vu ucanga, kotsu vu boli i'ya wa.

³¹ Yankai ama tyoku da ya ciga a yanka da.

³² “Aza da a ka ciga da alya baci ya ciga koshi, katsupi ka malen ma manyan ka eni ka ya tsara? Ko aza a unyushi u cingi dem a ka ciga ta aza da a ka ciga le.

³³ Aza da baci a ka yansa ka da ukuna u shinga a da baci ya yanka ukuna u shinga koshi, katsupi ka malen ma manyan ka eni ka i'ari n ka? Ko aza a unyushi u cingi dem nala a ka yansa.

³⁴ Kpam aza da baci i wenei a ka tuwa a tsupa da a da baci ya naka akopi, katsupi ka malen ma manyan ka eni ka i'ari n ka? Ko aza a unyushi

u cingi dem, a tsu naḱa ta aza a unyushi u cingi akopi, tsara a tsupa le dere.

³⁵ Shegai i cigi atokulalu a de, i yanka le ukuna u shinga. Naḱai akopi, kotsu i zuwa a'eshi a tsupa da wa. Katsupi ka malen ma manyan ma de kpam ka yan ta ushani. Ya woko ta kpam mmuku n Kashila ka Zuba, kpaci eyi uza u ukuna u shinga u da a asu u aza da bawu a tsu cikpa n aza a cingi.

³⁶ I woko aza a asuvayali, tyoku da Tata u de wari uza u asuvayali.”

*Kotsu i taḱanku ko uza u unyushi wa
(Matiyu 7:1-5)*

³⁷ Yesu doki u danai, “Kotsu i taḱanku uza unyushi wa, adama a da a ka taḱanku da dem. I kiḱaga uza ugana wa, adama a da a ka kiḱaga da dem. I cimbusa unyushi u da a yanka da, kotsu a cimbusuka da dem.

³⁸ Naḱai, kotsu a naḱa da dem: kakundatsu ka shinga ka a shaḱangi, a sovonoi, a colukpoi hal ka wotsongusu. Aku a tsunku da a matogo. Kakundatsu ka i kundunki ka a ka kundunku da.”

³⁹ U yanka le agisani a roku u danai, “Karumba ka fuda ka rono utoku u ne karumba? Ama a re a le gba she a rukpa a kaḱaka wa?

⁴⁰ Karotsongishi ka tsu la kawenishiki ka ne wa. Shegai uza da baci a wenishikei mai, she u woko tyoku u kawenishiki ka ne.

⁴¹ “Ndya i zuwai va wundya macuku ma kenukulu ma mari a keshi ka utoku u vunu, aku vu kpaḱai ukirana n kagbukulu ka kari a keshi ka vunu?

⁴² Nida va fuda vu tonuko utoku vunu, ‘Utoku u va, asaḱa n takpa vu macuku ma mari a keshi

ka vunū,' avu tani vu wene kagbukulu ka k̄ari a keshi ka vunū wa? Avu uza maci u kaḅan, gita ve vu takpa kagbukulu ka k̄ari a keshi ka vunū, aku vu wene mai tyoku ḁa va takpa macuku ma maṛi a keshi ka utoku u vunū."

*Maḁanga n ilimaci i ne
(Matiyu 7:16-20; Matiyu 12:33-35)*

⁴³ Yesu doki u danai, "Maḁanga ma shinga ma la ma ma matsa ilimaci i cingi wa, maḁanga ma cingi ma tani la ma ma matsa ilimaci i shinga wa.

⁴⁴ Kpaci maḁanga dem, a ilimaci i ne i'ya a tsu reve ma. A tsu ta ilimaci i kapopi a kawana wa, ko kpm cinwi a kaworo wa.

⁴⁵ Vuma u maci u tsu wutukpa ta ili i'ya i'ari i shinga a katakasuvu ka shinga ka ne. Vuma u cingi tani a asuvu a katakasuvu ka ne ka u tsu wutukpa ili i cingi. Kpaci ili i ushani i'ya i'ari a katakasuvu ka vuma, i'ya u tsu dansa."

*Amai a a'uwa ama a re
(Matiyu 7:24-27)*

⁴⁶ Yesu doki u danai, "Adama a iyen a ḁa ya isa mu 'Asheku, Asheku,' kpm ya yan tani ili i'ya n tonuko ḁa i yain wa?

⁴⁷ Gba uza ḁa baci u tuwai ara va, wa panaka mu, aku wa tonu udani u va, ma wenike ḁa ta ucun u ne.

⁴⁸ Wa ta tyoku u uza ḁa wa ma kuwa, u gawai lyungu-lyungu, aku u zuwai cuku tsi a katali ka upeti. An agata a wayai, mini ma agata ma lapai ubana a kuwa ki. Shegai ma gbaḁa ka wa, kpaci a ma ta ka mai.

49 Shegai uza ɗa u panai kadyanshi ka va u 'yuwain ka uyanka manyan, wa ta tyoku u uza ɗa u mai kuwa a kayala, bawu u zuwai cuku tsu maci. A'ayin a ɗa mini ma agata ma lapai ka, kute-kute aku ku rukpai ku yuruwai yukuyuku.”

7

Upityanangu u katigi (Matiyu 8:5-13)

1 An Yesu kotsoi udansa ukuna u ɗa wa ciga u dana a kapala ka ama ki, u uwai a Kafarnahum.

2 A ilyuci yi, katigi ka aza a Roma ka roku ka pini, uza ɗa kagbashi ka ne kari a una u ukpa, kpam wa ciga yi wa wa.

3 An u panai ukuna u Yesu, u sukunku yi nkoshi n Yahuda n roku, wa folo yi u tuwa u tanasaka yi kagbashi ka ne.

4 A'ayin a ɗa a rawai ara ne, a folo yi cika, a da, “Vuma u na u rawa ta vu yanka yi ili i na yi.

5 Kpaci wa ciga ta ukuna u tsunu, hal u maka tsu kagata ka Kashila.”

6 An u panai nala, u lazai kaɓolo n ele.

Shegai an a yain evu n kuwa ki, aku katigi ki ka suki aje a ne a ba a tonuko yi, “Asheku, dambula kaci ka vunu vu tuwa a kuwa ku va wa. Kpaci n rawa va uwa a kuwa ku va wa.

7 Nala kpam n wenei n ratsa n tuwa a asu u ɗa vari wa. Shegai dana ukuna koshi, kagbashi ka va ka tana ta.

8 N reve ta nala kpaci mpa vuma ɗa wari a kere ka ucira ka, kpam ma ta n asoje a kere ka va. N tsu tonuko ta uza u na, ‘Wala,’ aku tani u wala. N tonuko uza u nife, ‘Tuwa,’ aku tani u tuwa.

N tonuko kagbashi ka va, ‘Yan naha,’ aku tani u yain.”

⁹ An Yesu panai nala, u yain majiyan a kaci ka ne. Aku u yiralakpai u kondoi kakuma ka ama ka ka tono yi vi, aku u tonuko le, “Mayun n tonuko da, ko a asuvu a Isara'ila n wene ucun u upityanangu u pige naha wa.”

¹⁰ An aza da a suki vi a gonoi a kuwa, a cinai kagbashi ki ka tana de.

Yesu yangasai maku ma marana

¹¹ An a tsarai a barakpai kenu, u banai a ilyuci i roku i'ya a ka isa Nayim. Aku atoni a ne n kakuma ka ama ka banai kabolo n eyi.

¹² An u yain evu n utsutsu u ilyuci vi, u wenei a cangai kalobo ka roku kakushe, aya tani utyoku u ne a asu u mma u ne. Mma u ne kpm marana ma. Ama a ilyuci yi ushani a'a ta kabolo n marana mi.

¹³ An Asheku a wene yi, asuvayali a kana yi, u tonuko yi, “Sa wa.”

¹⁴ Aku u rabai u sawai ili i'ya a cankai kakushe ki, aku aza da a cangai i'ya vi a shamgbai a asu u te. Aku u danai, “Kalobo, n da vu yanga.”

¹⁵ Kakushe ki ka yangai ka dusuki ka kana kadyanshi. Aku Yesu naka yi mma u ne.

¹⁶ Gba le a panai uwonvo, aku a cikpalai Kashila a ka dansa, “Matsumate ma pige ma wuta de a asuvu a tsunu. Kpm Kashila ka tuwa de ka banga ama a ne.”

¹⁷ Ama a rongoi kadyanshi ka ili i'ya Yesu yain na vi gba uyamba u Yahuda n iyamba i'ya i kyawain u da.

*Yesu n Yahaya Kalyubugi
(Matiyu 11:2-19)*

¹⁸ A'ari pini, atoni a Yahaya a tonuko yi gba ukuna u Yesu.

¹⁹ Aku Yahaya isa'i atoni a ne ama a re, u suku le a asu u Asheku, a wece yi, "Ada uza da wa tuwa vi, ko tsu vana uza roku?"

²⁰ An ama yi a tuwai ara Yesu, a tonuko yi, "Yahaya Kalyubugi da u suku tsu ara vunu, u da, 'Ada va tuwa vi, ko tsu vana uza roku?' "

²¹ A'ayin a nala yi tani, Yesu tansa ta ama ushani aza a mballa icun kau-kau n aza a ityoni i cingi. Kpam arumba ushani a wene ta asu.

²² Yesu wushunku le, "Walai i ba i tonuko Yahaya ili i'ya i wenei, n i'ya i panai. Arumba a wene ta asu, awunu a wala ta, nkutu n tana ta, agulani a pana ta, akushe a 'yanga ta n uma. A yanka ta aza a unambi kubari ku Kadyanshi ka Shinga.

²³ I tonuko yi kpam, 'Uza da baci bawu u tadsai adama a va, uza u unu u shinga u da.' "

²⁴ An atsumate a Yahaya yi a lazai, Yesu kana'i uyanka ama kadyanshi ka Yahaya, "An i banai a kakamba ki, ndya ya ciga i wene? Asomini a da uwule u tsu purusa a asu u da baci dem u lapanai, ko iyen?"

²⁵ Ko vuma da u ukai aminya a ikebe, aya ya ciga i wene? A'a. A a'e'bile a ngono a da aza da a ka ukusa aminya a shinga, n a pani kayanyan a'ari, shegai a kakamba wa.

²⁶ Matsumate ma ya bolo uwene? Eye, kpam u la ta matsumate.

27 Yahaya ɗa gai Tagarada u Kashila wa dansaka vi, an a danai, ‘Ma suku ta katsumate ka wa a kapala ka vunu, uza da wa lapuluka vu ure.’ ◇

28 N tonuko da gba a asuvu a ama da aka a matsai, uza wa la u la yi wa. Shegai gba n nala, uza u kenukulu gba a asuvu a tsugono tsu Kashila u la yi ta.”

29 (An ama, hal gbam n awushi a utafa a da a'ari pini a panai nala, a wushuki an uyan u ukuna u Kashila u da ili i maci. An u wokoi a wushuki Yahaya lyubugusu le.

30 Shegai Afarishi n arevi a Mele a 'yuwain ili i'ya Kashila ka ciga le n i'ya; an a 'yuwain u lyubugusu le.)

31 Yesu danai, “N iyen i'ya ma ratsanaka ama a gogo-na? N dya wa a rotsoi?”

32 Iacun yi mmuku n da mari a kuden ndishi, n a ikambani da a'ari. N a dani, “Tsu fulaka da ta ugbali u mazanga, shegai i 'yuwain kuje. Tsu shipai ushipa u ukpa, shegai i sa wa.’

33 “Kpaci Yahaya Kalyubugi tuwai u lafa ulya ilikulya wa, u so tani mini ma cinwi wa, aku i danai, ‘Wa ta n ityoni i cingi.’

34 An mpa Maku ma Vumaf ma lya na n soyi, aku i danai, ‘Kalyai ka n kasoi, kpam kaje ka aza a uwusha utafa n aza a unyushi u cingi ka.’

35 Shegai ama a ka wene ta tyoku da ugboji u Kashila wari mai a asu u aza da a ka tono yi.”

Yesu a kuwa ku Simo Kafarishi

³⁶ Kafarishi ka roku uza u kala Simo, u libanai Yesu ulya ilikulya. Aku u banai a dusuki ulya u ilikulya vi.

³⁷ Uka roku, uza u unyushi a ilyuci yi, u panai a da aya pini de wa lya ilikulya a kuwa ku Kafarishi ki. Aku u tukoi majuju ma shinga ma a shadangi n manivi ma magulani ma ikebe cika.

³⁸ U kudangi a a'ene a Yesu wa sa, aku u rekpishei a'ene yi n meshi, u yansasai ma n kenji ka ne. U rongoi a uwobuso a'ene yi, aku u tsunki a da manivi mi.

³⁹ Pini nala, an Kafarishi ka ka libanai Yesu ulya u ilikulya vi u wenei nala, u danai a katakasuvu ka ne, “A da baci vuma u na matsumate ma, wari wa reve ta ko ucun u uka u eni u da wa sawusa yi vi; kpaci uza u unyushi u cingi u da.”

⁴⁰ Yesu wushunku yi, “Simo, ma ta n ili i'ya ma tonuko vu.”

U wushuki, “Kawenishiki, tonuko mu.”

⁴¹ Yesu danai, “Vuma roku u da u kopuki ama roku ama a re ikebe, uza u te ikebe i'ya uza wa yan manyan ma uwoto* kamanga, uza u te tani amangarenkupa.

⁴² Ama a re a le gba a tsara ikebe i utsupuka wa. Adama a nala u tonuko le a asansa n i'ya. Asuvu a le ya wa laka uciga vuma vi?”

⁴³ U wushuki, “A uwene u va, uza da kutan ku ne ku lai ushani.”

Yesu danai, “Vu wushuku ta mai.”

⁴⁴ U yiralakpai a asu u uka vi, aku u tonukoi Simo, “Vu wene ili i'ya uka u na vi wa yanka mu?”

* **7:41** Akorongi a cau a cau a kagita a korongu ta “ikebe i azurufa 500.” Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Ufanga.

An n uwai a kuwa ku vunu, vu ne mu mini ma ma ɓacangusu a'ene a v̄a wa, shegai eyi ɓacangusu mu a ɗa ɗe n meshi ma ne. U yans̄asai a ɗa kpam n kenji ka ne.

⁴⁵ Vu ryabusa mu n uwambatsa wa, shegai uka u na an n uwai a kuwa ku vunu, u ʼasak̄a uwofuso a'ene a v̄a wa.

⁴⁶ Vu tsunku kaci ka v̄a manivi wa, shegai eyi tani manivi ma magul̄ani ma u tsunki a'ene a v̄a.

⁴⁷ Adama a nala, n tonuko vu, a cimbusuk̄a yi ɗe unyushi u cingi u ushani u ne, kpaci u wenike t̄a uciga u pige. Uza ɗa baci a cimbusuk̄ai kenu, uciga u kenu u ɗa u wenikei.”

⁴⁸ Aku Yesu tonukoi uka vi, “A cimbusuk̄a vu ɗe unyushi u cingi u vunu.”

⁴⁹ Aza ɗa a'ari pini a asu u ulya ilikulya kaɓolo n eyi vi, a git̄ai udansa a atakasuvu a le, “Ucun u vuma u eni u ɗa naha, hal wa cimbusuk̄a uza unyushi u cingi?”

⁵⁰ U tonukoi uka vi, “Upityanangu u vunu, u wauwa vu ɗe. Wala ili i vunu.”

8

Aka a roku a ɗa a tonoi Yesu

¹ A ɓar̄akp̄a wa, Yesu kyawunsai ilyuci n une n u yanyi kubari. Wa yan kadyanshi ka tsugono tsu Kashil̄a. Kupanamereƒ vi a'a t̄a kaɓolo n eyi,

² n aka a roku aza ɗa a pecei n ityoni i cingi n̄a m̄ɓal̄a n le kpam. Asuvu a le alya Meri, uza ɗa a ka isa Magadaliya, uza ɗa a wutukp̄ai ityoni i cingi i shindere a asuvu a ne.

³ Yuwana uka u Kuza (uza ɗa w̄ari kaɓangi ka Hiridu), n Suzana dem a tono yi t̄a, kaɓolo pini n

aka a roku ushani. Gb̄a aka a na yi a ɓ̄anga le ta n ili i kukere i le.

*Agisani a uza ɗa u wacangusi icun
(Matiyu 13:1-9; Marku 4:1-9)*

⁴ An kakuma ka ama ka ɓolongi, ama a'ari u tuwusa ara Yesu ilyuci ilyuci. Aku u tonuko le agisani,

⁵ “Kacimbi ka ka banai uce. A'ayin a ɗa wari a wacangusu icun yi, aku i roku i rukpusai a ure. A kpatsai i'ya, nnu kpm n kaɗasai.

⁶ I roku kpm i rukpai a atali. An i wutai aku i ekpei, kpaci kutanu ka pini wa.

⁷ I roku kpm i rukpai a awana. An a gbonguroi kaɓolo, awana yi a sapsai i'ya.

⁸ I roku kpm i rukpai a iyamba i shinga, i gbonguroi, i yain mmuku amangatawun-amangatawun hal i lai tyoku ɗa a cei.”

An u danai nala, aku u 'yangasai kalagatsu, u danai, “Gb̄a uza ɗa wari n atsuvu a upana, u pana.”

*Kalen ka agisani ki
(Matiyu 13:10-17; Marku 4:10-12)*

⁹ Atoni a Yesu a wece yi kalen ka agisani ki.

¹⁰ Aku u danai, “Eɗa a wushunku ɗa ta i reve ukuna u ɗa wari a asuvu a tsugono tsu Kashila. Shegai aza ɗa a buwai, she n agisani. Kpaci tyoku ɗa wari ukorongi, ◇ ‘A uwene a ka wene ta, shegai a ka reve ili i'ya a wenei vi wa; a upana kpm a ka pana ta, shegai a ka reve ili i'ya a panai vi wa.’

*Yesu wutukpai kalen ka agisani ki
(Matiyu 13:18-23; Marku 4:13-20)*

◇ 8:10 Isha. 6:9.

11 “Kalen ka agisani ki ka na: icun yi ukuna u tsugono tsu Kashilā u da.

12 Iacun i'ya i rukpāi a ure, alya aza da a panai ukuna u tsugono tsu Kashilā vi. Aku Kalapansi ka wusai u da a atakasuvu a le, tsarā a pityanangu n Kashilā a tsarā iwauwi wa.

13 I atali yi tani, alya aza da a pana baci ukuna vi, aku a wushi u da n ipeli, shegai a'a n alu wa. A barakpa n uwushuku wa, an a'ayin a ukondo a tuwai, aku a lazai a rukpāi.

14 I'ya i rukpāi a asuvu a awana tani, alya aza da a panai ukuna u tsugono tsu Kashilā vi. An a yain a'ayin kenu, aku kadambula ka likimba, n utsari, n upana kayanyan ka likimba ka gbagbala le, hal a kpadaɪ uyan ili i maci.

15 I'ya a cei a uyamba u shinga, alya ama a maci, aza da a panai ukuna u tsugono tsu Kashilā vi. A kanai u da gbam-gbam a atakasuvu a le, a kawunki n u da pini, a gbonguroi, a nakai mmuku.”

*Macikalu ukimbi n kabelu
(Marku 4:21-25)*

16 Yesu doki u danai, “Uza wa la wa sapa macikalu aku u kimbā ma n kabelu wa, ko kpam u zuwa ma a kere ka ivamkpatsu wa. Shegai u zuwa ma a kashamkpatsu ka ne, adama a aza da a ka uwa a wene katyashi.

17 I'ya baci dem i'ari usokongi, a ka kpada i'ya uwutukpa wa. Ukuna wa kpam la u da wa kpada u wuta a kateshe wa.

18 Kiranai n i'ya ya pana. Uza da wari n ili, aya a tsu doku. Uza da bawu wari n ili, maku ma ili ma wa wundya wari n ma vi, a ka wusa yi ta i'ya.”

Mma n a'angu Yesu

(Matiyu 12:46-50; Marku 3:31-35)

¹⁹ Mma n a'angu Yesu a tuwai a asu u ne, shegai a fuda a rawa a asu u ne wa, adama a kakuma.

²⁰ Aku a tonuko yi, “Mma u vunu n a'angu a vunu alya de kushani a uwotsu, a ka ciga a wene vu.”

²¹ U wushunku le, “Aza da a tsu pana kadyanashi ka Kashila a kirana n ka, alya mma u va n a'angu a va.”

Yesu vakunki abali

(Matiyu 8:23-27; Marku 4:35-41)

²² Kain ka te, Yesu uwai a kpatsu n atoni a ne. U tonuko le, “Tsu pasamgbana'i upashi u nide.” Aku a uwai a kpatsu ki a lazai.

²³ A'ari a asuvu a nwalu, aku alavu a pura yi. Uwule n abali a 'yangai a kushiva ki. Kpatsu ku le ku gitai ushadangu n mini, hal ka shumbugu.

²⁴ A banai a ba a 'yanga sa yi a danai, “Uzakuwa, uzakuwa, tsa shumbugu de!”

U 'yangai, u barana'i uwule vi n abali yi. Aku a vaki, asu vi u wokoi shiriri. ²⁵ Pini nala, u wece le, “Nte upityanangu u de?”

A panai uwonvo a yain majiyan, aku a dansai utyoku u le, “Ya kumbu na vi, hal u tsu barana uwule n abali, hal a pana ka yi?”

Yesu tanasai uza u ityoni i cingi

(Matiyu 8:28-34; Marku 5:1-20)

²⁶ Pini nala, Yesu n atoni a ne a rawai a uyamba u Garasa u da wari a upashi u Kushiva ku Galili.

²⁷ N uwuta u Yesu a kpatsu ki, uza u ityoni i cingi u roku, uza u ilyuci vi, u tuwai u gawunsai n eyi. U

ḅarākpa tā u uka aminya wa kpam u tsu dusuku a kuwa wa, shegai a asu u asaun.

²⁸ An u wenei Yesu, u rukpai a kapala ka ne, aku u 'yangasai kalagatsu u danai, “Ndya i birika vu na mpa, Yesu Maku ma Kashila ka Zuba? Ma folo vu kotsu vu yan mu mavura wa.”

²⁹ Dana da u danai nala, kpaci an a ka gawunsa vi, Yesu barana ta ityoni i cingi yi i wuta a asuvu a vuma vi. I tsu varangusu yi ta a'ayin ushani. A tsu kana yi ta a sira n ikani n irim, aku u kidasa i'ya. Ityoni i cingi yi i zuwa yi u laza she a mete.

³⁰ Yesu wece yi, “Ndya kala ka vunu?”

U danai, “Katam,” kpaci ityoni i cingi i'a ta ushani a asuvu a ne.

³¹ Aku a rongo yi ufolo, kotsu u tonuko le a uwa a kadaka ka bawu kari n utyoku wa.

³² A asu vi tani, ushiga u pige u mburusunu u da pini wa lina a kagalala ka masasa. Aku a folo yi u asaka le a uwa a asuvu a le, aku u asaka le tani a uwa.

³³ Ityoni i cingi yi i wuta a asu u vuma vi, a uwai a ushiga u mburusunu vi. Ushiga vi tani u gidala n ilyadi she a kushiva, a kuwai pini a mini mi.

³⁴ An aliniki a mburusunu a wenei ili i'ya i gitai, a sumai a ba a dansai ukuna vi a ilyuci n une.

³⁵ Ama ushani a tuwai a wene ukuna u da u gitai. An a tuwai a asu u Yesu, aku a cinai uza da ityoni i cingi i wuta ara ne vi ndishi a kapala ka ne. Uza vi u uka ta aminya, kpam n ugboji u ne. Aku a panai uwonvo.

³⁶ Aza da a wenei ukuna vi, a tonuko le tyoku da a tansa uza u ityoni i cingi vi.

³⁷ Gbà aza a u**o**ngu u uyamba u Garasa a foloi Yesu u a**s**ankà le a asu vi. Kpaci uwonvo u ka**n**à le ta cika.

An u uwai a kpatsu ki wa laza,

³⁸ uza da ityoni i cingi i wuta yi vi, u folo yi u a**s**aka yi u toni yi. Shegai u tonuko yi u wala, u danai,

³⁹ “Gono a kuwa, vu ba vu dana ukuna u pige u da Kashila ka yanka vu.” Aku u banai a asuvu a ilyuci u danai manyan ma pige ma Yesu yanka yi.

*Utanasà u makere ma Jayiru n uka u mpasa
(Matiyu 9:18-26; Marku 5:21-43)*

⁴⁰ An Yesu kpatalai u gonoi a upashi u kushiva vi, ama ushani a ryabusa yi, kpaci aya a'ari a uvana.

⁴¹ Aku vuma roku u rawai, uza u kala Jayiru, uzapige u kagata ka Kashila. U kudangi a kapala ka ne, u folo yi u bana a kuwa ku ne,

⁴² adama a maku ma makere ma ne ma mari a unà u ukpa. Aya utyoku u ne a asu u asheku a ne, wa ta n ayen evu n kupa n a re.

An Yesu wari a nwalu, shegai kakuma ka ama kari yi a umatsa.

⁴³ Aku uka roku, uza da u yain ayen kupa n a re n ma**ba**la ma ulala u mpasa. [U wunai gbà i'ya wari n i'ya a asu u aguma.]* Shegai ko uza u fuda u tanasa yi wa.

⁴⁴ U rabai a kucina ku ne, u sawai kaletsu ka kunya ku ne. Kute-kute, mpasa mi n a**s**akai ulala.

⁴⁵ Aku Yesu danai, “Ya sawa mu?”

* **8:43** Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Luka a kalatsa ta udani u “U wunai gbà i'ya wari n i'ya a asu u aguma.”

An ama yi gb̄a a nanai, Bituru danai, “Uzakuwa, kakum̄a ka ama ka ka yain ushani ka gebishe vu.”

⁴⁶ Shegai u danai, “A sawa mu t̄a. Kpaci n pana t̄a ucira u wut̄ai a asuvu a v̄a.”

⁴⁷ An uka vi u wenei w̄ari n tyoku d̄a wa kpawan wa, aku u rābai evu, n u jeki ikyamba. U kud̄angi a kapala ka ne, u danai a kapala ka ama gb̄a ili i'ya i zuwai u sawa yi, n tyoku d̄a kpam u t̄an̄ai kute-kute.

⁴⁸ Yesu tonuko yi, “Maku ma v̄a, upityanangu u vunu u t̄an̄asa vu d̄e, wala ili i vunu mai.”

⁴⁹ Eyi pini a kadyanshi, aku uza roku u wut̄ai a kuwa ku uzapige u kagata ka Kashil̄a ki, u rawai u danai, “Makere mi ma kuw̄a d̄e, kotsu vu dang-bar̄asa kawenishiki ki kpam wa.”

⁵⁰ An Yesu panai nala, u wushunki Jayiru vi, “Kotsu vu pana uwonvo wa. Avu gai pityanangu, wa t̄an̄a t̄a.”

⁵¹ An u rawai a kuwa ki, u wushuku uza u uwa pini kābolo n eyi wa, she Bituru, n Yahaya, n Yakubu, n tata u maku mi n̄a mma u ne.

⁵² Shegai gb̄a a'ari a kushen, hal n a lapi akamba adama a ukp̄a u makere mi. Yesu danai, “As̄ak̄ai kushen, kuw̄a d̄a u kuw̄ai wa, alavu a d̄a yi.”

⁵³ Aku a ka dosuso yi idyoshi i magori, an a revei u kuw̄a d̄e.

⁵⁴ U kan̄ai kukere ku makere ki, u 'yanḡasai kalaḡatsu, u danai, “Makere, 'yanḡa.”

⁵⁵ Uma u ne u gonoi, kute-kute u 'yanḡai. Aku u danai a ne yi ilikulya.

⁵⁶ Tata u ne n̄a mma u ne a yain majiyan. Shegai u ̄arana le, kotsu a tonuko uza ili i'ya i git̄ai wa.

9

*Yesu suki Kupanamere vi
(Matiyu 10:5-15; Marku 6:7-13)*

¹ Kain ka te, Yesu isai Kupanamere vi, aku u naka le gba ucira u da a ka fuda a wutukpa ityoni i cingi, a tansa kpm mbaala icun kau-kau.

² Aku u suku le a ba a yain kuɓari ku tsugono tsu Kashila, a tansa kpm aza a mbaala.

³ U tonuko le kpm, “I bidya ili adama a nwalu n de wa, ko kalangu, ko kasan, ko ilikulya wa. Kpm i bidya ikebe ko ntogo n re wa.

⁴ Kuwa ka baci dem i uwai, rongoi pini she a'ayin a da ya asaka ilyuci yi.

⁵ Ama yi a wusha da baci wa, a'ayin a da baci ya wuta a ilyuci yi i kapatsa kabuta ka a'ene a de,* kotsu u woko iryoci i'ya i wutai uwule u le.”

⁶ A 'yangai a uwai a ilyuci i pige n une n a yanyi kuɓari n a tansi ama ko nte wa.

*Ukpa u Yahaya Kalyubugi
(Matiyu 14:1-12; Marku 6:14-29)*

⁷ A'ayin a nala yi, Hiridu Antiba magono ma Galili u panai ukuna u ili i'ya a ka yansa, u dambulai cika. Aza roku a danai Yahaya da 'yangai a ukpa.

⁸ Aza roku a danai Iliya da gonoi. Aza roku a danai matsumate ma cau ma ma 'yangai a ukpa.

⁹ Hiridu danai, “N kida ta kaci ka Yahaya. Ya kumbu mari a upana ukuna u ne vi?” U zama yi uwene.

* **9:5** Kapatsa da a kapatsai kabuta ka a'ene a le, kotsu a wenike an a 'yuwain gba ili i asu yi, hal n kabuta ki dem.

*Yesu lyatangi ama azu a tawun
(Matiyu 14:13-21; Marku 6:30-44; Yahaya 6:1-14)*

¹⁰ An asuki yi a gonoi, a tonukoi Yesu gb̄a ili i'ya a yain. Aku u bidya le a lazai ubana a ilyuci i roku i'ya a ka is̄a Besaida.

¹¹ Shegai an kakum̄a ka ama ki ka revei a asu u ɗa wa bana, a tono yi. U wusha le u yanka le kadyanshi ka tsugono tsu Kashil̄a, u tan̄as̄ai aza a m̄b̄al̄a.

¹² An kaara ka ciga urukpa, aku Kupanamere vi a tuwai ara ne a danai, “Tutsuku kakum̄a ka ama ki a une n ashina a na, a zamuka kaci ka le ilikulya n asu u nvain, kpaci a asu u ɗa tsari vi uza wa pini wa.”

¹³ U tonuko le, “Ed̄a n̄aka le ili i'ya a ka lya.”

Aku a wushuki, “Ili i'ya tsari n i'ya i la iburodi i tawun n adan a re wa. Shegai tsa uwa baci a ilyuci tsu tsilaka le ilikulya.”

¹⁴ (Kpaci ama evu n azu a tawun a ɗa a'ari a asu vi a'ali.)

U tonukoi atoni a ne yi, “Tonuko le a dusukusu abolo abolo, kabolo dem evu n ama amangarenkupa.”

¹⁵ A yain tani nala, a zuwai ama yi gb̄a a dusukusi.

¹⁶ Pini nala, u bidyai iburodi i tawun n adan a re yi, aku u gadigbai kaci ka ne a zuba, u cikpai Kashil̄a. Pini nala, u jib̄amgb̄anas̄ai i'ya u n̄akai atoni a ne a pecike kakum̄a ka ama ki.

¹⁷ Gb̄a le a cuwus̄ai, aku a cir̄angi abuwu a iburodi yi hal mbana kupa n̄a n re.

*Kadyanshi ka Bituru a kaci ka Yesu
(Matiyu 16:13-19; Marku 8:27-29)*

¹⁸ Kain ka te, an Yesu wa yan kvasu utyoku u ne, atoni a ne a'ari evu n eyi, aku u wece le, “Ya ama a ka dansa mari?”

¹⁹ A wushuki, “Aza roku a danai avu Yahaya Kalyuɓugi ɗa, aza roku tani Iliya. Aza roku a danai matsumate ma cau ma ma 'yangai a ukpa.”

²⁰ U wece le, “Eda tani ya ya dansa mari?”

Aku Bituru wushuki, “Avu Kawauwi ka, uza ɗa Kashila ka suki.”

²¹ U rono le atsuvu kotsu a tonuko uza ukuna u na vi wa.

*Yesu danai tyoku ɗa wa kuwa
(Matiyu 16:21-28; Marku 8:31; 9:1)*

²² Pini nala, Yesu lyai kapala n kadyanshi, “U kana ta Maku ma Vuma ma pana ikyamba. Nkoshi n pige, n adarakpi a pige, n awenishiki a Mele a 'yuwan yi hal a wuna yi. Kain ka tatsu kpam u 'yanga a ukpa.”

²³ U tonuko le gba, “Uza ɗa baci wa ciga u tono mu, u kana ta u 'yuwan kaci ka ne, u canga mawandambani ma ne kain dem u tono mu.

²⁴ Uza ɗa baci wa kirana n uma u ne, wa namba ta u ɗa. Shegai uza ɗa baci u nakai uma u ne adama a va, wa wauwa ta u ɗa.

²⁵ Nte kalen ka vuma wa tsara likimba gba, aku u namba uma u ne?

²⁶ Gba uza ɗa baci u panai uwono u va n kadyanshi ka va, mpa Maku ma Vuma ma pana ta uwono u ne, n gono baci n tsupige tsu va n tsupige tsu Tata n tsu atsumate a eri a zuba.”

27 Aku u tonuko le, “Mayun n tonuko *ḏa*, aza roku a *ḏa* pini na vi kushani aza *ḏa* bawu a ka kuwa, she a wene tsugono tsu Kashila.”

Uyansaka u Yesu

(Matiyu 17:1-8; Marku 9:2-8)

28 Evu n a'ayin kulla a wurai, an Yesu yain kadyanshi ka nala ki, u banai a masasa kabolo n Bituru n Yahaya n Yakubu, kotsu u yain kvasu.

29 Wari a uyan kvasu, aku upetiwa'eshi u ne u yansakai. Aminya a ne a waramai pun a ka lafa.

30 Pini nala, ama a re, Musa n Iliya a wenikei kaci ka le ara ne a ka dansa n eyi.

31 Ama a re a na a wenikei kaci ka le n tsupige, aku a ka yan kadyanshi ka ukpa u ne a Urishelima. Kpaci ili i'ya i zuwai Kashila ka suku yi i'ya la vi.

32 Bituru n aza *ḏa* a'ari kabolo n eyi, alavu a pura le. An a rikpanakai a wenei tsupige tsu ne, n ama a re a *ḏa* a'ari kabolo n eyi vi.

33 An ama yi a ka laza a asaka yi, aku Bituru tonuko yi, “Uzakuwa, u lobono ta tsari pini na. Asaka tsu yain atani a kvasu a tatsu, ka te ka vunu, ka te ka Musa, ka te kpam ka Iliya.” U reve tani ili i'ya wa tonowa.

34 Tyoku *ḏa* wari a kadyanshi, kalishi ka kimba le, aku uwonvo u kana le cika.

35 Kalagatsu ka wutai pini a kalishi ki ka danai, “Maku ma va ma n dangasai ma na vi, pana ni.”

36 An kalagatsu ki ka kotsoi kadyanshi, aku a wenei Yesu utyoku u ne. A'ayin a *ḏa* a wenei ukuna u nala vi, a pada ta bini, a tonuko uza ili i'ya a wenei vi wa.

*Yesu tanasai maku uza u ityoni i cingi
(Matiyu 17:14-18; Marku 9:14-27)*

³⁷ An kain ka wansai, cina a cipā de a masasa mi, kakumā ka ama ka cina yi.

³⁸ Uza roku u isa yi pini a kakumā ki, u danai, “Kawenishiki, n folo vu, kondo maku ma va n a'eshi a iyali, kpaci aya mu koshi.

³⁹ Ityoni i cingi i tsu kumba yi tā, aku u sala bawu kagita. I tsu zuwa tā ikyamba i ne i rongo uje hal unā u ne u rongo kapufu. I tsu asakā yi wa, she a'ayin a da i kparasa yi cika.

⁴⁰ N foloi atoni a vunu a wutukpa i'ya, shegai a kpaḍai.”

⁴¹ Yesu wushuki, “Eḍa ama a a'ayin a na, aza a ukpaḍa u upityanangu n aryagbaji; hal ubana nwere da ma rongo n aḍa na n kawunki n aḍa?” U tonukoi vuma vi, “Tuko maku mi na.”

⁴² An a ka tuko maku mi, aku ityoni i cingi yi i gbashangu yi a iyamba cika, i zuwai ikyamba i ne ya je. Shegai Yesu banai ityoni i cingi yi, aku u tanasai maku mi. U gonuko yi a asu u tata u ne.

⁴³ Gba le a yain majiyan, an a wenei ucira u pige u Kashila.

*Yesu doku danai ukuna u ukpa u ne
(Matiyu 17:22-23; Marku 9:30-32)*

An ama a'ari a uyan majiyan ma ili i'ya Yesu wa yansa, u tonukoi atoni a ne,

⁴⁴ “Panai mai ili i'ya ma ciga n tonuko da: a ka neke tā Maku ma Vuma a akere a ama a cingi.”

⁴⁵ Shegai a reve kaci ka ukuna ki wa. Kpam a sokonku le u da, tsara a reve wa. Ele tani a panai uwonvo u da a ka wece yi ukuna vi.

*Ya wa woko uzapige?
(Matiyu 18:1-5; Marku 9:33-40)*

⁴⁶ Kananamgbani ka uwai a mere ma le a kaci ka uza da wa woko uzapige a mere ma le.

⁴⁷ Shegai an Yesu revei ili i'ya a ka yawunsa, aku u bidyai maku ma kenu u zuwa yi a kaƙon ka ne.

⁴⁸ U tonuko le, “Gbā uza da baci u wushai maku ma kenu ma na adama a kala ka va, mpa u wushai. Kpam uza da baci dem u wusha mu, uza da u suku mu aya u wushai. Kpaci uza u kenukulu a asuvu a de gbā, aya uzapige.”

⁴⁹ Yahaya danai, “Uzapige, tsu wene ta uza roku wa wutukpusa ityoni i cingi n kala ka vunu, atsu tani tsu bishinka yi, kpaci wa a asuvu a tsunu wa.”

⁵⁰ Shegai Yesu tonuko yi, “Bishinka ni wa. Gbā uza da baci bawu wa yan tsilala n ada, uza u de u da.”

Ama a Samariya a 'yuwain Yesu

⁵¹ An a'ayin a da a ka canga Yesu ubana a zuba a yain evu, u zuwai a katakasuvu ka ne u bana a Urishelima.

⁵² U suki atsumate a re a kapala ka ne, aza da a lazai a ba a uwai a une u aza a Samariya, tsara a fobuso urawa u ne.

⁵³ Shegai aza a Samariya a wushuku n eyi wa, an u wokoi a danai a Urishelima da wa bana vi.

⁵⁴ An atoni a ne aza da a ka isa Yakubu n Yahaya a panai nala, aku a wece yi, “Asheku, va ciga tsu zuwa akina a zuba a tuwa a lya le?”

⁵⁵ Shegai u yiralakpai u barana le.

⁵⁶ Aku a lyai kapala a banai a une u roku.

*Aza da a ka ciga a toni Yesu
(Matiyu 8:19-22)*

⁵⁷ Tyoku da a'ari a nwalu, aku vuma roku u tonukoi Yesu, "Ma tono vu ta a asu u da dem va bana."

⁵⁸ U tonuko yi, "Iryanji i'a ta n a'ele a le, nnu kpam ma ta n ikinda i le. Shegai mpa Maku ma Vuma ma n asu u nvain wa."

⁵⁹ U tonukoi vuma roku, "Tono mu."

Vuma vi u tonuko yi, "Asheku, asaka ve n ba n cidangu tata u va."

⁶⁰ Yesu tonuko yi, "Asaka akushe a cidangu atoku a le akushe. Avu wala vu ba vu yain kadyan-shi ka tsugono tsu Kashila."

⁶¹ Uza roku kpam u tonuko yi, "Asheku, ma tono vu ta, shegai asaka ve n ba n tonuko aza a kuwa a va."

⁶² Yesu tonuko yi, "Uza da baci dem u kana'i maberu ma anaka, aku u webelei kucina, u ratsa u yain manyan a tsugono tsu Kashila wa."

10

Yesu suki ama amangatatsunkupa n ama a re

¹ An nala u wurai, Yesu dangasai ama a amangatatsunkupa n ama a re u suku le ama a re ama a re.* A lasa yi urawa a asu u da dem wa ciga u bana.

² U tonuko le, "Manyan ma ukapa ma ta ushani, shegai ayain a manyan yi kenu da a'ari. Adama a nala, foloi Magono ma Zuba ma ukapa u suku ayain a manyan a kapuka yi.

* **10:1** Akorongi a cau a roku aza da a purai a tagarada u Luka a korongu ta "70."

³ Walai, n suku ḍa tā tyoku u mmuku ma ncon a mere ma nleweni.

⁴ Kotsu i bidya makpakata ma ikebe wa, ko katsan, ko akpata a roku wa. Kpam kotsu i shamgba idyani i bululu n uza a ure wa.

⁵ “Kuwa ka baci dem i uwai i gita i dana, ‘Ndishi n shinga n rongo a kuwa ku na ki.’

⁶ Uza u ndishi n shinga wa baci pini a kuwa ki, wa wusha ta n da. Wa tani baci pini wa, ma gono ta ara de.

⁷ I dusuku pini a kuwa ki, i lyai i soi icun i ilikulya i'ya baci dem a naka da, kpaci kayain ka manyan ka gan ta ka wushi katsupi ka ne. Kotsu i rongo a usavafasa a'uwa wa.

⁸ “Ilyuci i'ya baci dem i uwai a wusha da, i lyai i soi i'ya a naka da.

⁹ I tanasa aza a mballa a da a'ari pini. I tonuko le, ‘Tsugono tsu Kashila ta ta evu n ada.’

¹⁰ Shegai ilyuci i'ya baci dem i uwai i'ya bawu a wusha da, i kyawan a ure dem n i dansi,

¹¹ ‘Ko kabuta ka ilyuci i de ka ka padarai a a'ene a tsunu, tsu kapatsaka da ka de. Shegai gba n nala, i reve tsugono tsu Kashila tsu yan de evu.’

¹² N tonuko da, kain ka nala ki, ilyuci i cingi i Sodom gban ya yan ta shana n ilyuci i nala yi.”

*Ilyuci i'ya i yuwain uwusha kadyanshi ki
(Matiyu 11:20-24)*

¹³ Yesu doki u danai, “Ter de aza a Korasinu, ter de aza a Besaida. A'ari a da baci ukunosavu u da a yain a asuvu a de u da a yain a Taya n Sida, an a'ari a kpatala de caupa. A rongo ta n akashi u'uki n a polusi kakomo, adama a katsuma ka lima.

14 Shegai kain ka afada, Taya n Sida a ka laka ta utsara ajobigi kapala n aḍa.

15 Aḍa kpam aza a Kafarnahum 'yangasa ḍa a ka 'yangasa ḍa hal ubana a zuba? Nala wa, shegai a gonuko ḍa hal ubana a asu u ukpa u ama a cingi.

16 “Uza ḍa panaka ḍa, mpa u panakai. Uza ḍa kpam u 'yuwan ḍa, mpa u 'yuwain. Uza ḍa u 'yuwan mu, mpa u 'yuwain wa. Uza ḍa u suku mu, aya u 'yuwain.”

Pini nala, aku a lazai.

*Ugono u ama amangatatsunkupa n ama a re
(Matiyu 11:25-27; Matiyo 13:16-17)*

17 Aku ama amangatatsunkupa n ama a re vi a gonoi n ipeli, a danai, “Asheku, hal ityoni i cingi dem i panaka tsu, adama a kala ka vunu.”

18 U tonuko le, “N wene ta Kanangasi† ka wutai a zuba ka rukpai tyoku u ulaḍa.

19 U ḍa na n naka ḍa ucira u udeshe a'ali n adaḍu, kpam i lyai ucira u utokulalu vi. Ili i'a la i'ya ya ne ḍa usan wa.

20 Gba n nala, kotsu i yain ipeli an ityoni i cingi i panaka ḍa wa, shegai i yain ipeli an a korongi a'ala a ḍe a zuba.”

21 A'ayin a nala yi, Yesu yan ta ipeli cika n Kulu Keri, u danai, “N cikpa vu ta, Tata Magono ma Zuba n likimba, kpaci vu sokongu ta ukuna u na vi a asu u arevi n aza ḍa a rotsongusi. Vu todugboi u ḍa a asu u aza ḍa bawu a revei ili. Kpaci nala u yan vu, vu yain ili i shinga.

22 “Gba ili, Tata u va naka mu i'ya ḍe. Uza wa tani la u revei Maku mi wa, she Tata vi. Uza wa kpam

† 10:18 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

la u revei Tata vi wa, she Maku mi, she kpam aza da Maku mi ma cigai u wenike.”

²³ Aku u kpatalai u webelei atoni a ne u tonuko le usokongi, “Aza a unā u shinga a da a'eshi a da a wenei ili i shinga i'ya i wenei.

²⁴ N tonuko da, ntsumate na ngono ushani aza da a cigai a wene ili i'ya i wenei, shegai a wene wa. A pana kpam ili i'ya i panai, shegai a pana wa.”

Uza u Samariya u yain ili i shinga

²⁵ Aku uza u te a asuvu a arevi a Mele u 'yangai kushani wa ciga u kondo Yesu, u danai, “Kawenishiki, ndya ma yan kotsu n tsara uma u da bawu wari n utyoku?”

²⁶ Yesu tonuko yi, “Ndya i'ari a asuvu a Mele? Nida vu tsu yan i'ya Kaneshi?”

²⁷ Aku u danai, “Vu cigi Magono ma Zuba Kashila ka vunu n katakasuvu ka vunu, n uma u vunu gba. Vu cigi yi n ucira u vunu n kakiri ka vunu gba. Vu cigi kpam uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu.” ◇

²⁸ Yesu tonuko yi, “Vu wushuku ta mai. Yansa nala, va tsara ta uma.” ◇

²⁹ Shegai vuma vi an wa ciga u gonuko kaci ka ne dere, u wecei Yesu, “Ya uza u karen u va?”

³⁰ Yesu wushunku yi n agisani, “Vuma roku u da u 'yangai a Urishelima wa bana a Jeriko. Aku aza a magalaka a kangu yi, a monduso yi aminya, a lapa yi cika. Aku a laza i a asaka yi a unā u ukpa.

³¹ Pini nala, kafarakpi ka roku ka tonon pini a ure u nala vi. An u wene yi, aku u katsai a ikengi u laza i ili i ne.

32 Nala kpam uza u Levi u roku, an u rawai pini a asu vi u wene yi, eyi dem u katsai ikengi u lazai u asaka yi.

33 A'ari pini uza u Samariya u roku u wuta nwalu u rawai pini a asu u da wari vi, an u wene yi, aku asuvayali a kana yi.

34 U banai pini a asu u vuma vi, u sirasa yi a asu u da u tsarasa usan vi, u tsungusu yi manivi n mini ma aguma. Aku u tadangu yi a zuba u makparyagi ma ne, u banka yi a kuwa ku amoci, u kiranai n eyi.

35 An kain ka wansai, u bidyai ikebe i azurufa i re,‡ u nakai uza u kuwa vi. U danai, 'Vu kirana n eyi, gba i'ya baci vu wunai bamu n i na yi, n gono baci ma tsupa vu ta.'

36 "A asuvu a ama a tatsu a na yi, ya vu wenei wari uza u karen u vuma da aza a magalaka a lapai vi?"

37 Aku u danai, "Uza da u yanka yi ili i shinga."
Yesu tonuko yi, "Bana dem vu yansa nala."

Yesu a kuwa ku Meri n Marta

38 An Yesu n atoni a ne a'ari a nwalu, aku a uwai a une u roku. Uka roku uza u kala Marta u cipuka yi a kuwa ku ne.

39 Wa ta n utaku, uza u kala Meri uza da u dusuki a kapala ka Asheku wa pana kadyanshi ka ne.

40 Shegai Marta afofi a pura yi ugboji, aku u banai ara ne u danai, "Asheku, avu wene utaku u va u asaka mu ma yan manyan utyoku u va wa? Tonuko yi u tuwa u banga mu wawa."

‡ 10:35 Kondo "Ikebe i azurufa" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i U6anga.

⁴¹ Shegai Asheku a wushunku yi, “Marta, Marta, vu dambula ta, kpam va dambula a kaci ka ili ushani.

⁴² Shegai ili i te i'ya a ka ciga, Meri dangasa ta ili i shinga. A ka wusa yi tani i'ya wa.”

11

*Uwenishike u Yesu a kaci ka kvasu
(Matiyu 6:9-13; Matiyu 7:7-11)*

¹ Kain ka te, Yesu wa yan kvasu a asu u roku. An u kotsoi, katoni ka ne ka te ka tonuko yi, “Asheku, wenishike tsu kvasu tyoku da Yahaya wenishikei atoni a ne.”

² U tonuko le, “Ya yan baci kvasu, i dana, ‘Tata, a naka kala ka vunu tsupige, tsugono tsu vunu tsu tuwa.’

³ Ne tsu kain dem ilikulya.

⁴ Cimbusuka tsu unyushi u cingi u tsunu, kpaci atsu n kaci ka tsunu tsu tsu cimbusuka ta aza da a nusuka tsu. Kpam kotsu vu banka tsu a asu u ukondo wa.’ ”*

⁵ U doki u tonuko le, “A dana uza u te de wa n kaje, aku u banai ara ne n kayin ka pige, u tonuko yi, ‘Kaje ka va, kopuku mu iburodi i tatsu.

⁶ Kaje ka va ka ka cipai nwalu gogo-na, kpam ma n ili i'ya ma naka yi u lyai wa.’

⁷ “Aku u wushuku eyi pini de a asuvu, u dana, ‘Kotsu vu dangbarasa mu wa, n gbagirya de ut-sutsu u kuwa vi. Mpa na mmuku n va tsu vaku de, ma fuda ma 'yanga ma naka vu ili wa.’

⁸ Asaka n tonuko da, ko wa 'yanga baci wa naka yi ili an wari kaje ka ne wa, wa 'yanga ta wa naka

* **11:4** Kvasu ka tagarada u Matiyo ka la ta ugadi.

yi gba ili i'ya wa ciga, adama a umatsa u da u matsai.

⁹ “Kpam n tonuko da, rongoi ufolo, a ka ne da ta. Rongoi ubolo, ya tsara ta. Kudusai utsutsu, a ka giduwunka da ta.

¹⁰ Uza da baci dem u foloi, a ka ne yi ta. Kpam uza da baci dem u boloi, u tsu tsara ta. A tsu giduwunka ta uza da baci dem u kuda utsutsu.

¹¹ “Tata u eni u da a asuvu a de maku ma ne ma [folo yi burodi aku u naka yi katali?][†] Ko kpam u foli yi kadan, aku u bidya kali u naka yi?

¹² Ko kpam u foli yi kako, aku u bidya kuda u naka yi?

¹³ Eda ama a cingi i reve baci unaka mmuku n de ili i shinga, nala dem Tata u de uza da wari a zuba wa naka aza da a folo yi Kulu Keri.”

Yesu n Ba'alzabu

(Matiyu 12:22-30; Marku 3:20-27)

¹⁴ Kain ka te, Yesu wa wutukpa ityoni i cingi i tsubebe. An ityoni i cingi yi i wutai, aku kabebe ki ka danai ukuna, ama kpam a yain majiyan.

¹⁵ Shegai ama roku a danai, “N ucira u Ba'alzabu[†] magono ma ityoni i cingi u da wa wutukpusa ityoni i cingi.”

¹⁶ Kpam aza roku a ka konduso yi, aku a boloi u wenike le iryoci i roku i zuba.

¹⁷ Yesu reve ta ili i'ya a ka yawunsa, aku u tonuko le, “Tsugono tsa baci dem tsu pecei kaci ka ne kure n tsu shilakani, tsugono tsu nala tsa

[†] **11:11** Akorongi a cau a ushani aza da a purai a tagarada u Luka a korongu ta, “U folo yi burodi, aku u naka yi katali?”

wacuwa ta. Nala dem kuwa ka baci ku pecei kaci ka ne kure n ku shilakani, ka wacuwa ta.

¹⁸ Kanangasi‡ ka pece baci kaci ka ne kure n u shilakani, nida tsugono tsu ne tsa yan tsu shamgba? N dana ta nala an i danai n ucira u Ba'alzabu u da ma wutukpusa ityoni i cingi.

¹⁹ N ucira u Ba'alzabu u da baci ma wutukpusa ityoni i cingi, n ucira u eni u da wa kpam atoni a de a ka wutukpusa le? Adama a nala a ka woko ta aza a afada a de.

²⁰ N ucira u Kashila u da baci ma wutukpusa ityoni i cingi, tsugono tsu Kashila tsu tuwa ta la vi ara de.

²¹ “Uza u ucira u bidya baci iwunukatsu wa wundya kuwa ku ne, ko i te ya tsara udukuyan u ne wa.

²² Shegai uza roku uza da u la yi ucira u 'yangasaka yi baci, hal u fudai u wusha yi iwunukatsu i'ya u pityanangi n i'ya vi, aku u pecike udukuyan u ne.

²³ “Uza da baci dem bawu wari kabolo na mpa, tsilala tsa wa yan na mpa. Uza da baci bawu u banga mu ucirangusu, uwacinsa u da yi.

Ugono u ityoni i cingi (Matiyu 12:43-45)

²⁴ “Ityoni i cingi i wuta baci a asu u uza, i tsu tonu ta a asu u da bawu mini mari ubolo u asu uwunvuga. I tsara baci wa, aku i dana, ‘Ma gono ta a asu u da n wutai.’

²⁵ I gono baci i cinai kuwa ki uwujumi sarara kpam a kalai ka,

‡ 11:18 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

²⁶ aku i ba i bidya ityoni i cingi i shindere i roku i'ya i la yi tsicingi, a uwa a dusuku pini. Vuma u nala makorishi ma ndishi n ne ma la ta n kagita unamgba.”

²⁷ Tyoku da wari a kadyanshi, aku uka roku a asuvu a kabolo ki u 'yangasai kalagatsu u danai, “Uza da u matsa vu kpam u comuko vu uza u una u shinga da.”

²⁸ U danai, “Una u shinga u la ta uwoko a asu u aza da a panai kadyanshi ka Kashila a yankai ka manyan.”

Iryoci i Inusa

(Matiyu 12:38-42; Marku 8:11-12)

²⁹ An kakuma kari a udoku n ka doki, aku Yesu danai, “Ama a a'ayin a na ama a cingi a da. A ka bolo ta iryoci, shegai iryoci i'a la a ka wenike wa, she iryoci i Inusa.

³⁰ Wata, tyoku da Inusa wokoi iryoci i aza a Niniba, nala dem Maku ma Vuma ma woko a a'ayin a na yi.

³¹ Magono ma Sheba ma mari uka ma 'yanga ta kain ka afada ma sapunku unyushi u ama a a'ayin a na yi. Kpaci a mbari n likimba n da u wutai u panakai ugboji u Solomo. Shegai uza da u lai Solomo aya naha.

³² Ama a Niniba a ka 'yanga ta kain ka afada n a sapunki unyushi u ama a a'ayin a na yi, kpaci a kpatalai adama a kuɓari ku Inusa. Gogo-na uza da u lai Inusa aya naha.

Macikalum ma ikyamba

(Matiyu 5:15; Matiyo 6:22-23)

33 “Uza wa sapa macikalu u sokongu ma a asu u ɗa a tsu sokongu ili wa, ko u kimba ma n kabelu wa, shegai u zuwa ma a zuba u kashamkpatsu ka ne, tsara ama ɗa a ka uwa a wene katyashi.

34 A'eshi a ɗa macikalu ma ikyamba i vunu. A'eshi a vunu a lobono baci, ikyamba i vunu ya shadangu ta n katyashi. Shegai a namgba baci, ikyamba i vunu ya shadangu ta n karimbi.

35 Webele ko katyashi ka vari n ka vi karimbi ka.

36 Adama a nala, ikyamba i vunu i shadangu baci n katyashi gba, bawu kaɓon ka ka kari n karimbi. Gba ya woko ta katyashi, tyoku ɗa macikalu ma tsu naka vu katyashi.”

Una u cingi u teli

(Matiyu 23:1-36; Marku 12:38-40)

37 An Yesu kotsoi kadyanshi, aku Kafarishi ka roku ka libana yi ulya ilikulya. An u uwai, aku u dusuki a asu u ulya ilikulya.

38 An Kafarishi ka wenei Yesu dusuki ulya ilikulya bawu u sawai akere, u yain majiyan.

39 Asheku kpam a tonuko yi, “Eda Afarishi i tsu za ta kucina ku mako n ku kapara, shegai a asuvu a de i shadangu ta n kurura n tsicingi.

40 Eda atengeshi! Uza ɗa u yain kucina ki, aya dem u yain asuvu yi wa?

41 Adama a nala, zayi asuvu yi a asu u uneshe aza a unambi ili i'ya i'ari n i'ya, kotsu a wulukpe da gba.

42 “Ter de Afarishi, kpaci i tsu naka ta Kashila u te a asuvu a kupa u icun i kashaun, n tsulu, n icun i ishuwan kau-kau, shegai i kpaɗai uyanka ama ili

i'ya i'ari dere, k_pam i ciga Kashilā wa. U laka ta i'ari i yain u makorishi vi n u kagitā vi dem.

⁴³ “Ter de Afarishi, k_paci i la t_a uciga u asu u ndishi u shinga a agata a Kashilā. K_pam ya ciga ama a rongo d_a udanaṣasa a asuvu a kuden.

⁴⁴ “Ter de Afarishi, k_paci tyoku u asaun a da a yain bawu uza wa wene a da i'ari, a da ama a ka k_patsa bawu a revei.”

⁴⁵ Karevi ka Mele ka roku ka wushunku yi, “Kawenishiki, ili i'ya vu danai nala vi, inyashi i'ya vu taka tsu i'ya.”

⁴⁶ Yesu wushuki, “Ter de arevi a Mele, k_paci i tsu taḡangusuku t_a ama ucanga u araji, k_pam i tsu zuwa ko majubu i dana ya baṅga le wa.

⁴⁷ “Ter de, k_paci asaun a ntsumate n da isheku i de i wunusai a da ya masaka ikali.

⁴⁸ U woko la vi de an i wushuki n manyan ma isheku i de. K_paci alya a wunusa le, ed_a k_pam ya masa ikali a asaun a le.

⁴⁹ Ili i'ya i zuwai Kashilā a asuvu a ugboji u ne, u danai, ‘Ma sukunku le t_a ntsumate n asuki. A ka wuna t_a aza roku, aza roku tani a yan le mavura.’

⁵⁰ Adama a nala a ka wecike t_a mpasa ma ntsumate n da a wotsongi a likimba. Ili i'ya i bidyai a kagitā ka uyan likimba a kaci ka ama a a'ayin a na.

⁵¹ Ili i'ya i kaṅai a mpasa n Habila hal ubana a mpasa n Zakariya uza da a wunai a mere ma asuḡaraḡka n Asu u Uwulukpi.Ṣ Mayun n tonuko d_a, a ka kece t_a n da a kaci ka ama a a'ayin a na.

Ṣ 11:51 Kondo kulu ku Kuwa ku Kashilā a makukpi ma XX.

52 “Ter de arevi a Mele, kpaci i bidyai makukupunki ma ureve. Eda i uwa wa, kpam i bishinkai aza da a ka ciga u'uwa a uwa.”

53 An u wutaɪ pini a asu vi, awenishiki a Mele n Afarishi a gita yi uraga, tsara u dansa ili ushani.

54 Kpam a ka ciga a kana yi n unyushi a asuvu a kadyanshi ka ne.

12

Kubari a kaci ka aza a maci a kaban (Matiyu 10:26-27)

1 Pini nala, an kakuma ka ama ka bolomgbonoi ushani* hal ka deshene. Yesu gitaɪ u kpatalai a asu u atoni a ne, u barana le u danai, “Kiranai n yisti u Afarishi, wa ta n kusokongi ku gbani.

2 Ili i'a la a kimbai i'ya a ka kpaɗa ukupwa wa, ili i'a la i'ya a sokonki i'ya a ka kpaɗa utodugbo wa.

3 Adama a nala i'ya baci i danai a karimbi a ka pana ta i'ya a katyashi. Kpam ili i'ya baci i danai n kabini a kunu ku asuvu, a ka dansa ta dem i'ya a kateshe.

Uza da u gain a pana uwonvo (Matiyu 10:28-31)

4 “Eda aje a va, n tonuko da ta, kotsu i pana uwonvo u ama da a ka wuna ikyamba wa. A wuna baci a'a n ili i'ya a ka yan kpam wa.

5 Shegai ma wenike da ta uza da u gain i pana uwonvo. I pana uwonvo u uza da u wuna baci, wa fuda wa vutala a asuvu a kadaka ka akina. Mayun n tonuko da, i pana yi uwonvo.

* **12:1** Udani “kakuma ka ama ka wura ta azu a re (2,000)” u da Luka yankai manyan.

⁶ Ma wundya mberikele n tawun n da a tsu denge anini a re† vi? Ko n nala, Kashila ka asansa ko n ma te wa.

⁷ Gba kenji ka kaci ka de, ka ta a ukece, adama a nala, panai uwonvo wa. Tsupige tsu de ubana a asu u Kashila tsu la ta tsu mberikele ushani.

*Udana u ukuna u maci a kaci ka Yesu
(Matiyu 10:32-33; Matiyu 12:32; Matiyu 10:19-20)*

⁸ “N tonuko da, gba uza da baci dem u tonukoi aza roku eyi uza u va u da a kapala ka ama, mpa Maku ma Vuma ma dana ta dem a kapala ka atsumate a zuba a Kashila eyi na katoni ka va ka.

⁹ Shegai uza da baci u 'yuwan mu a kapala ka ama, a ka 'yuwan yi ta a kapala ka atsumate a zuba a Kashila.

¹⁰ Ko n nala, uza u nusuka baci Maku ma Vuma, a ka cimbusuka yi ta. Shegai uza da baci dem u wishai Kulu Keri a ka cimbusuka yi unyushi u ne wa.

¹¹ “Kpam a banka da baci a agata a Kashila, ko a asu u ngono, ko asu u ukida u ugana, she i dambula a ili i'ya ya dana kotsu i banga kaci ka de wa.

¹² Kpaci Kulu Keri ka wenishike da ta ili i'ya ya dana pini a asu vi.”

Uza u utsari u da bawu wari n ugboji

¹³ Vuma roku a asuvu a kakuma ka ama ki u tonukoi Yesu, “Kawenishiki, zuwa utoku u va u peci ucanga u da tata u tsunu u kuwai u asakai vi na mpa.”

† 12:6 Kondo “Anini” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

14 Yesu wushunku yi, “Uza vā, ya nākā mu ucira u dā ma woko dā uza u afada?”

15 Aku u tonuko le, “Kiranai, i pecembene n kurura ku gbani, kpaci kakumā ka ucanga ka uma wa.”

16 U yanka le agisani a na yi, u danai, “Kashina ka uza u utsari u roku ka matsai cika.

17 U danai a katakasuvu ka ne, ‘Ndyā ma yan? Mpa na mā n asu u dā ma zuwa ucanga u kashina u vā wa.

18 Ili i'ya ma yan i'ya, she n tāsā mpon n vā n mai n pige n pige, aku n tsungu pini ucanga u kashina u vā n utsari u vā pini gbā.

19 Pini nala, n tonuko kaci ka vā, “Uma u vā, vā tā n utsari ushani uzuwi u dā wa rawa vu ayen ushani. Wunvuga ili i vunu, vu lyai, vu soi, vu pana kayanyan.”

20 “Shegai Kashilā ka tonuko yi, ‘Katengeshi, n kayin ka na a ka ciga tā uma u vunu. Ucanga u dā vu tsarai vi, u yai u dā wa woko?’

21 “Nala wa woko n uza dā u ciranki kaci ka ne udukuyan, shegai wā n udukuyan a asu u Kashilā wa.”

*Dambulai wa
(Matiyu 6:25-34)*

22 Yesu tonukoi atoni a ne, “N tonuko dā, yanyi kadambula ka uma u dē a ili i'ya ya lya ko kpam ya uka a ikyamba wa.

23 Kpaci uma u la tā ilikulya, ikyamba kpam i la tā aminya.

24 Webelei agawun: a tsu ce wa, a tsu kapa tani wa, a'ā kpam nā mpon n kuzuwate ku ucanga wa.

Gba n nala Kashila ka tsu lyatangu le ta. Eda i la ta nnu cika tani.

²⁵ A asuvu a de, ya wa fuda wa doku kaci ka ne uma ulapa u uwule u te adama a kadambula?

²⁶ Cinda bawu ya fuda ya yan ili i kenu i na, ndya i banka da kadambula ka ili i'ya i buwai?

²⁷ “Webelei tyoku da apalu a tsu gbonguro, a tsu yan manyan ko a jilaka kaci ka le aminya wa. Ko Solomo n tsupige tsu ne gba u uka aminya a ikali a da a lobono tyoku u a le wa.

²⁸ Kashila ka gufa baci apalu a mete a da a'ari n uma ara, nakpan a vutala le a akina. Aminya a da Kashila ka naka da a ka la a naha wa? Eda aza da upityanangu u de u gusa.

²⁹ Dambulai a ili i'ya ya lya ko ya so wa, kpam kotsu i asaka atakasuvu a de a 'yanga wa.

³⁰ Uyawunsa u ama a likimba nte wari pini a icun i nala yi, shegai eda Tata u reve ta ya ciga i'ya.

³¹ I gita i zami ve tsugono tsu Kashila, a ka doku da ta ili i nala yi.

*Kuzuwate ku ucanga a zuba
(Matiyu 6:19-21)*

³² “Eda ushiga u kenu, panai uwonvo wa, kpaci Tata u de wa pana ta kayanyan ka wa naka da tsugono tsu ne.

³³ Dengei utsari u de, aku i banga aza a unambi. I zamuka kaci ka de atsan a ikebe a da bawu a ka kutsa; wata, utsari u da bawu wa kotso a zuba, a asu u da bawu aboki a ka raba evu. Ko karan ka la ka ka nangasa u da wa.

³⁴ Kpaci a asu u da utsari u vunu wari, nte dem katakasuvu ka vunu ka yan pini de.”

Fobusoi adama a utuwā u Asheku

³⁵ Yesu doki u danai, “Wampuki aminya a de adama a manyan, kpam i asakā ncikalun de usapi.

³⁶ I rongo tyoku u ama da a ka vana uzakuwa u le u gono a asu u abiki, kotsu a giduwunka yi utsutsu n ukuda u utsutsu u ne.

³⁷ Agbashi a da baci uzakuwa u le u cinai n a vani yi a ka pana ta kayanyan. Mayun n tonuko da, wa sira ta kunya a cuku u zuwa le a dusuku a asu u ulya u ilikulya, aku u pecike le ilikulya yi.

³⁸ Agbashi a da baci uzakuwa u le wa gono n kayin ka pige ko kpam ubana kpasani u cina le ufobusi, a ka pana ta kayanyan.

³⁹ Ma ciga ta i reve, a da baci uza u kuwa u revei a'ayin a da kaboki ka tuwā, wari wa asakā kaboki ka uwa yi a kuwa wa.

⁴⁰ Eda dem i gan ta i rongo n afobi a da ya wusha Maku ma Vuma, kpaci wa tuwā ta a'ayin a da bawu i zuwai uma wa tuwā.”

Kagbashi ka shinga
(Matiyu 24:45-51)

⁴¹ Aku Bituru wece yi, “Asheku, atsa va yanka agisani a na yi, ko gai ya dem da?”

⁴² Asheku a wushunku yi, “Ya kagbashi ka maci kpam uza u ugboji? Uza da uzakuwa u ne u naka yi u kirana n kuwa ku ne u nakasā le ilikulya.

⁴³ Uzakuwa u ne u gono baci u cina yi n u yanyi nala, wa pana ta kayanyan.

⁴⁴ Mayun n tonuko da, uzakuwa vi wa zuwa yi ta u kirana n utsari u ne gba.

⁴⁵ Shegai kagbashi ki ka yawunsa baci a katakasuvu ka ne u danai, ‘Uzakuwa u va da na u gono

gogo wa,' aku u gitai ulapusa agbashi yi aka n a'ali, n u lyayi n u soyi hal u gutukpa.

⁴⁶ Uzakuwa u kagbashi u nala wa gono ta a kain n ulapa u uwule u da bawu a zuwai uma wa tuwa. Kpam wa yanyi ta mavura cika, aku u varangu yi a asu u ama da a 'yuwain uwushuku.

⁴⁷ “Kagbashi ka baci dem ka revei ili i'ya uza-kuwa u ne wa ciga, aku u 'yuwain i'ya uyan, wa so ta malapa cika.

⁴⁸ Shegai uza da baci bawu u revei, aku u yain ili i malapa, a ka lapa yi ta kenu. Uza da baci a nakai ili ushani, ili ushani i'ya a ka ciga ara ne. Uza da kpam a nakai uganu u ili ushani, ili ushani i'ya a ka ciga ara ne.”

*Yesu tukoi upecene
(Matiyu 10:34-36)*

⁴⁹ Yesu doki u danai, “Tuwa da n tuwai n tsungu akina a likimba, uciga u va u da, a dana naha dem a ka tasa de.

⁵⁰ Shegai ma ta n ulyubugu u da a ka lyubugu mu, katakasuvu ka va ka dusuku wa, she a'ayin a da a kotsoi.

⁵¹ Ya wundya tuwa da n tuwai n tuko ndishi n shinga a likimba? Nala wa, upecene u da n tuko da.

⁵² Ubana a kapala, kuwa ku ama a tawun ka pece ta kure: ama a tatsu a yain tsilala n ama a re, ama a re kpam a yain tsilala n ama a tatsu.

⁵³ Nala a ka pecene. Tata u yain tsilala n maku ma ne, maku kpam ma yain tsilala n tata u ne. Mma u yain tsilala n makere ma ne, makere kpam ma yain tsilala na mma u ne. Kajene ka yain tsilala

n anuku a ne, anuku kpam a yain tsilala n kajene ka ne.”

Ureve u iryoci i a'ayin

(Matiyu 16:2-3; Marku 8:11-13)

⁵⁴ Aku Yesu tonukoi kakuma ka ama ki, “I wene baci alishi a 'yangai a kalivi,‡ kute-kute she i dana, ‘A ka ro ta,’ nala tani u tsu woko.

⁵⁵ I wene baci uwule u 'yangai a daka, she i dana, ‘Wa sudugba ta,’ kpam nala.

⁵⁶ Aza a maci a kaƙan, ya fuda ta ya reve iryoci i'ya iyamba n kubain ku zuba a ka wenike, shegai ndya i bishinka da i reve iryoci i a'ayin a naha?

Sheshei kananamgbani ka de

(Matiyu 5:25-26)

⁵⁷ “Nɗya i bishinka da ya bidiga kaci ka de ili i shinga?

⁵⁸ Ya bana baci a asu u afada n uza da u banka vu, daraƙa vu sheshi n eyi a ure, kawa u banka vu baci a asu u uza u ukida u ugana. Uza u ukida u ugana vi wa nakanƙu vu ta a kukere ku katigi, katigi ki tani ka zuwa vu ta a kuwa ku a'ali.

⁵⁹ N tonuko vu va wuta wa, she vu tsupa gba ili i'ya a ka tono vu.”

13

Aƙai tsicingi tsu de ko a wuna da

¹ Pini nala, aza da a'ari pini a asu vi a yankai Yesu alabari a aza a Galili aza da Bilatu wunai a Kuwa ku Kashila, hal mpasa n le n bolomgbonoi na n da ma udarakpa u da a yain.

‡ **12:54** A uyamba u da Yesu rongoi, a kalivi ka alishi n uwule u ucira kaƙo na mƙpankashila n mini a tsu 'yanga.

² Yesu wushunku le, “Ya wundyā aza a Galili a nala yi a la aza a Galili a ḏa a buwai vi unyushi u cingi ḏa, an a panai ikyamba i nala yi?”

³ N tonuko ḏa, nala wa. I aṣaka baci tsicingi tsu ḏe wa, gbā ḏe dem nala ya kuwa.

⁴ Ko kpam ya wundyā ama kupa n kulla aza ḏa a kuwai an kasaga ka ugadi ka Silawamu ka rukpai ka vara le vi, a la aza a Urishelima unyushi u cingi ḏa?

⁵ N tonuko ḏa, nala wa. I aṣaka baci tsicingi tsu ḏe wa, ya kuwa ta gbā ḏe tyoku u le.”

⁶ U tonuko le agisani a na yi, “Vuma roku u ḏa u wari n madanga ma kapopi a kashina ka ne, aku u tuwai n u boli ilimaci i ne, shegai u tsara wa.

⁷ Aku u tonukoi uza ḏa wa guba kashina ki, ‘Ayen a tatsu a ḏa pa vi ma tuwa na n boli ilimaci i kapopi i na yi, n tsara tani wa. Kapa ma, nida ma kangu asu gbani?’

⁸ “U wushunku yi, ‘Uzakuwa, aṣaka ve ma ma kyawan kayen ka lalu, n zadagba kami ki, n tsunku ma kayala ka tsishinda.

⁹ Ma matsa baci ilimaci kayen ka ugono, aku a aṣaka ma. Ma matsa tani baci wa, aku a kapa ma.’”

A tanqasi uka u ukeliki kain ka Ashibi

¹⁰ Kain ka te kain ka Ashibi, Yesu wa wenishike a kagata ka Kashila ka roku.

¹¹ Aku uka roku u ḏa wari n ityoni i cingi i maḃala ma ukeliki hal ayen kupa n kulla, uza ḏa u kelikei gbā wa fuda wa gadigba kpam wa.

¹² An Yesu wene yi, u isa yi u tonuko yi, “Uka, a pecembene vu ḏe n maḃala ma vunu.”

13 U taɗanku yi kukere, kute-kute u gaɗigbai u cikpai Kashila.

14 Shegai uzapige u kagata ka Kashila vi u panai upan, an Yesu taɗasa yi n kain ka Ashibi. U tonukoi ama yi, “A'ayin a ɗa pini ushani hal a teli a ɗa a gain a yain manyan, tuwai a taɗasa ɗa, shegai bamu n kain ka Ashibi.”

15 Asheku a wushunku yi, “Eɗa aza a maci a kaɓan, uza u kanaka ko makparyagi u tsu tatsukpa ma n kain ka Ashibi u ba u ne yi mini wa?”

16 U gan uka u naha, kumaci ku Ibrahi, uza ɗa Kanangasi* ka sirai ara ayen kupa n kulla a tatsukpa yi n kain ka Ashibi wa?”

17 An u danai nala, atokulalu a ne a panai uwono, gba kakuma ka ama ka rongoi ipeli adama a ili i shinga i'ya Yesu wa yansa.

*Agisani a ucun u musta n yisti
(Matiyu 13:31-33; Marku 4:30-32)*

18 Yesu danai, “Niɗa tsugono tsu Kashila tsari? Nɗya ma raɗsanaka tsa n i'ya?”

19 Tyoku u ucun u musta ɗa tsari, u ɗa vuma roku u ba u cei a kashina ka ne. U gbonguroi u wokoi mawurete ma hal nnu n cai pini ikinda a nsaɓu n ne.”

20 U doki u danai, “N iyen i'ya ma raɗsanaka tsugono tsu Kashila?”

21 Tyoku u yisti u ɗa tsari, u ɗa uka u roku u bidyai u vurai u ɗa a akundatsu a pige a tatsu a kira hal ku vurai n yisti vi gba.”

* **13:16** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

*Utsutsu u kenu
(Matiyu 7:13-23)*

²² Yesu kanai nwalu n u wenishike a ilyuci n une i'ya u wurusai, hal wa rawa a Urishelima.

²³ Uza roku u wece yi, “Asheku, ama a da a ka tsara iwauwi† a'a gbam ushani?”

U tonuko le,

²⁴ “Modonoi i uwa a utsutsu u kenu. Kpaci n tonuko da, ama ushani a ka zama ta a uwa, shegai a ka fuda wa.

²⁵ Uza u kuwa u 'yanga baci u gidaki utsutsu vi, i gita de la vi kushani a uwotsu n i kudusi utsutsu, n i dansi, ‘Uza u kuwa, giduwuka tsu.’

“Eyi kpam u wushuku, ‘N reve a asu u da i wutai wa.’

²⁶ “Aku i dana, ‘Tsu lya ta tsu soi kpam n avu, hal vu wenishikei a ire i tsunu.’

²⁷ “Eyi kpam u dana, ‘N tonuko da n reve a asu u da i wutai wa. Banka numu dan aza a unyushi u cingi.’

²⁸ “A'ayin a nala yi ya wene ta Ibrahi n Ishaku n Yakubu na nsumate a tsugono tsu Kashila, eda kpam she a loko da, nte ya sa pini hal n i lumusi a'anga.

²⁹ Ama a ka tuwa ta a kasana n kalivi n gadi n daka, a dusuku a asu u le a tsugono tsu Kashila.

³⁰ Gogo-na aza a kucina a ka woko ta aza a kapala, aza a kapala kpam a woko aza a kucina.”

*Yesu panai iyali i Urishelima
(Matiyu 23:37-39)*

³¹ Pini nala, Afarishi a roku a tuwai a tonuko yi, “Yanga vu wuta pini na vi, kpaci Hiridu Antiba magono wa ciga ta u wuna vu.”

³² U tonuko le, “Walai i ba i tonuko mashe ma mete ma nala mi, ‘Ara ma wutukpā tā ityoni i cingi, n tānāsā kpam ama. Nakpan kpam nala. Kain ka tatsu, aku n kotso manyan ma vā.’

³³ Gbā n nala ma lya tā kapala nā nwalu n vā, ara n nakpan n nakpan kuten. Kpaci u gan a wuna matsumate a asu u roku wa, she a Urishelima.

³⁴ “Edā aza a Urishelima, aza a Urishelima, awuni a ntsumate, aza a uvarasā aza dā a suki ara de. N tsu ciga tā n bolongu dā tyoku dā matoku ma tsu bolongu mmuku n ne a ashan a ne, aku i 'yuwain.

³⁵ Wundyai, kuwa ku de ka la a asankā dā uvarangi. N tonuko dā ya doku ya wene mu wa, she kain ka ya tuwā ya dana, ‘Kashilā ka zuwuka uza dā wa tuwā a asuvu a kala ka Magono ma Zuba unā u shinga.’ ”

14

Yesu a kuwa ku Kafarishi

¹ Kain ka te n Ashibi, Yesu uwai a kuwa ku uzapige u Afarishi u roku ulya ilikulya, ama kpam a zuwuka yi a'eshi.

² A kapala ka ne tani vuma roku u dā pini uza dā akere a ne n a'ene a ne a shitāsai.

³ Yesu wecei Afarishi n arevi a Mele, “U gan a tānāsā mābālā n kain ka Ashibi, ko u gan wa?”

⁴ Shegai a pādai bini bini. Aku u kānāi vuma vi u tānāsā yi, u tonuko yi u wala.

⁵ U wece le, “A asuvu a de, ya maku* ma ne ko kanaka ka ne ka rukpa a ilyukoi kain ka Ashibi, aku u kpaḍa ka uwutukpa n maloko?”

⁶ A fuḍa a wushuku keci ku ne wa.

⁷ An u wenei tyoku ḍa aza ḍa a libanai vi a ḍangasai asu u ndishi u shinga u shinga, u wenishike le uwenishike u na vi:

⁸ “Kain ka baci uza roku u libana vu abiki a iyolo, kotsu vu yain maloko vu dusuku a karatsu ka shinga wa, gaawan a libana ta uza ḍa u la vu tsupige.

⁹ Nala baci uza ḍa u libana ḍa ama a re a de yi, wa tuwa ta u tonuko vu, ‘Naka vuma u na a asu u ndishi u vunu.’ Aku vu woko n uwono, vu gono a karatsu ka kenu.

¹⁰ Shegai a libana vu baci abiki, dusuku a karatsu ka kenu, tsara uza ḍa u libana vu vi, u tuwa baci u tonuko vu, ‘Kaje ka va, ‘yanga vu gono a asu u shinga.’ She vu tsara tsupige a asu u a'eshi a atoku a vunu amoci.

¹¹ Gba uza ḍa baci u raḍagba kaci ka ne, a ka vakunku yi ta. Uza ḍa kpam u vakunki kaci ka ne, a ka raḍagba yi ta.”

¹² Yesu tonukoi uza ḍa u libana yi vi, “Va libana baci uza abiki a ulya ilikulya n kaara ko kayin, kotsu vu libana aje a vunu, ko atoku a vunu, ko aza a kuwa a vunu, ko aza a karen a vunu aza a utsari wa. Kawa ele dem a ka libana vu ta, a tsupa vu.

¹³ Shegai va libana baci ama abiki a ulya ilikulya, vu libana aza ḍa bawu a'ari n ili, n aza a mba ma ukeliki, n awunu, n arumba.

* **14:5** Akorongi a cau a roku aza ḍa a purai a tagarada u Luka a korongu ta “makparyagi” kpaci n Tsiheline “makparyagi” n “maku” u'isa u le u rotsono ta.

14 Kpam a ka zuwuka vu t̄a un̄a u shinga, kpaci a ka tsupa vu wa. Shegai va tsar̄a t̄a katsupi ka malen ma manyan ma vunu kain ka aza a maci a ka 'yanga a ukpa."

Agisani a abiki a pige
(Matiyu 22:1-10)

15 An uza u te a asuvu a aza da a ka lya kabolo, u panai nala, u tonukoi Yesu, "Uza da wa lya ilikulya i abiki a tsugono tsu Kashila uza u un̄a u shinga u da."

16 Yesu wushunku yi, "Vuma roku u da u fobusoi abiki a ulya ilikulya a pige, aku u libanai ama ushani.

17 An a'ayin a ulya ilikulya a yain, u suki kagbashi ka ne ka ba ka tonuko amoci a da u libanai vi, 'Tuwai, kpaci a fobuso de ko ndya wa.'

18 "Shegai gb̄a le a git̄ai utukuso kadambula. Uza u kagit̄a u danai, 'N tsila t̄a kashina, kpam u kana t̄a n ba n wene ka. Ma folo vu, vu yanka mu ahankuri.'

19 "Uza roku kpam u danai, 'N tsila t̄a anaka a kulima kupa, gogo-na kpam ma ciga t̄a n ba n kondo a da. Ma folo vu, vu yanka mu ahankuri.'

20 "Uza roku kpam u danai, 'Gogo-na-na da n yain iyolo, adama a nala ma fuda ma bana wa.'

21 "Kagbashi ki ka gonoi ka tonukoi uzakuwa vi. Katsuma ka namgbai uzakuwa vi, aku u tonukoi kagbashi ki, 'Wuta gogo a ire na mbakuru ma ilyuci mi vu tuko aza a unambi, n aza a mbal̄a ma ukeliki, n arumba, n awunu.'

22 "Kagbashi ka danai, 'N yan de i'ya vu danai n yain vi, shegai hal n gogo-na asu u da pini u buwai.'

23 “Aku u uzakuwa vi u tonukoi kagbashi ki, ‘Wala a kateshe ka ilyuci, vu bana a ire i pige n i kenu, vu zuwa ama da a'ari pini a tuwa a uwa a kuwa ku va, tsara ku shadangu.

24 N tonuko da, uza wa la a asuvu a aza da n libanai n kagita, wa pede ilikulya i abiki a va wa.’”

*Upana u ikyamba u utono u Yesu
(Matiyu 10:37-38)*

25 Pini nala, kakuma ka ama ka tonoi Yesu, aku u kpatalai u tonuko le,

26 “Uza da baci wa ciga u tuwa ara va, u kana ta she u ciga mu kapala n tata u ne, na mma u ne, n uka u ne. U cigi mu kpam kapala na mmuku n ne, n atoku a ne aka n a'ali. U kana ta dem u cigi mu kapala n uma u ne, kawa u ratsa u woko katonni ka va wa.

27 Vu ratsa vu woko katonni ka va wa, vu canga baci mawandambani ma vunu vu tonu mu wa.

28 “A asuvu a de, ya wa gita kuma ku pige bawu dusuki u kecei i'ya wa wuna, u wene ko wa n ikebe i'ya wa kotso kuma ki?

29 Kawa u gita baci aku u kpadai ka usalaka, gba uza da baci dem u wenei wa dosuso yi ta.

30 A dana, ‘Vuma u na u gitai kuma, shegai u kpadai ka usalaka.’

31 “Ko kpam magono ma eni ma ma bana kuvon n magono ma roku, aku u kpada u dusuku u yawunsa u wene ko eyi uza u asoje azu kupa wa fuda wa yan kuvon n magono uza u asoje azu kamanga?

³² U wene baci ufuda wa, she u suku atsumate a ba a cina uza nide vi a folo yi ndishi n shinga, cina u buwai ve a m̄b̄ari.

³³ Nala dem gbā de, uza da baci bawu u fudai u asakāi gbā ili i'ya wari n i'ya, u ratsa u woko katoni ka va wa.

*Mkpadi n da n namgbai
(Matiyu 5:13; Marku 9:50)*

³⁴ “Mkpadi ili i shinga i'ya, shegai n namgba baci bawu n yankpai kpam, n iyen i'ya a ka yankpusa n da?

³⁵ N da ma n kalen a iyamba wa, ma tani n kalen a ili i tsishinda wa. Wotsongu da a ka wotsongu n da.

“Uza u atsuvu a upana, u pana.”

15

*Agisani a macon ma ma puwain
(Matiyu 18:12-14)*

¹ Aku awushi a utafa n aza a unyushi u cingi a ka raɓusa evu n Yesu tsarā a panāka yi.

² Adama a nala, Afarishi n awenishiki a Mele a'ari uyan tsali a ka dansa, “Vuma u na wa wusha aza a unyushi u cingi, hal wa lya kaɓolo n ele.”

³ U tonuko le agisani a na yi,

⁴ “Ya asuvu a de wa yan na ncon amangatawun, aku ma te ma karai kakamba ma puwain bawu wa asakā amanganishinkupa n kuci n da n buwai vi a asu u kalina u bana ubolo ma te ma ma puwain vi hal she u wene ma?

⁵ U wene baci ma, wa canga ta ma a kutanga n u peli.

⁶ U rawa baci a kuwa, wa ɓolongu t̄a aje a ne n aza a karen a ne. U tonuko le, ‘B̄anga numu ipeli, n wene d̄e macon ma ma puw̄an mu vi.’

⁷ N tonuko d̄a, nala dem a ka yan ipeli a zuba a kaci ka uza u unyushi u cingi u te d̄a baci u aṣak̄ai tsicingi tsu ne. Hal i lai i aza a maci a amangan-ishinkupa n kuci d̄a bawu a'ari n unyushi u cingi.

Agisani a ukebe u d̄a u puw̄ain

⁸ Yesu lyai kapala n kadyanishi, ‘A dana uka roku w̄a n ikebe i azurufa kupa.*’ Aku u te u puw̄an yi. Ndyā wa yan? She u sapa macikalū, u wujum̄a kuwa ki, u zami u d̄a sawu hal u ba u wene u d̄a. ⁹ U wene baci u d̄a, she u ɓolongu aje a ne n aza a karen a ne u dana, ‘B̄anga numu ipeli, n wene d̄e ukebe u d̄a u puw̄an mu vi.’

¹⁰ N tonuko d̄a, ili i ipeli i'ya a asu u atsumate a zuba a Kashil̄a a kaci ka uza u unyushi u d̄a baci dem u aṣak̄ai unyushi u cingi u ne.”

Agisani a maku ma ma puw̄ain

¹¹ Yesu doki u danai, ‘A yan t̄a vuma roku uza u mmuku ma a'ali n re.

¹² Aku uza u kenu vi u tonukoi tata u ne, ‘Tata, naḡa mu ucanga u agadu u va.’ Aku tata u le, u pecike le ucanga u ne vi.

¹³ ‘An a yain a'ayin kenu, aku uza u kenu vi u pur̄ai uts̄ari u ne vi gb̄a u kaṇai ure ubana a uyamba u roku u m̄b̄ari. Pini nala, ucanga u ne u kotsoi a asu u ure u gbani, aku u rongoi ndishi n gbani.

* **15:8** Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uḡanga.

14 An ucanga u ne u kotsoi gba, aku kambulu ka uwai a uyamba vi, u uwai dem kambulu.

15 U ba u bolomgbonoi kaci n uza roku uza u uyamba vi, eyi tani u zuwa yi u woko kaliniki ka mburusunu.

16 U tsu ciga ta u lyai ilikulya i'ya mburusunu n tsu lyasa, shegai ko uza wa naka yi ili wa.

17 “U tuwai u yawunsai, u danai, ‘Agbashi a tata u va a da de a'a ta n ilikulya i'ya i rawa le hal i buwai, mpa tani na mari a ukuwa n kambulu.

18 Asaka n 'yanga n bana a asu u tata u va n dana, “Tata, n nusuka ta Kashila kpam n nusuka vu ta.

19 U gan gbam a doku a isa mu maku ma vunu wa. Gonuko mu tyoku u uza u te a asuvu a agbashi a vunu.” ’

20 Aku u 'yangai u banai a asu u tata u ne.

“Eyi ubuwi a mbari, tata u ne wene yi, aku asuvayali a kana yi, u sumai u wambatsa yi wari yi a upapurusa.

21 “Aku maku mi ma tonuko yi, ‘Tata, n yanka ta Kashila unyushi, kpam n nusuka vu ta. U gan gbam a doku a isa mu maku ma vunu wa.’

22 “Shegai tata vi u tonukoi agbashi a ne, ‘Yanyi maloko i tuko yi matogo ma ma lakai tsulobo, i uka yi. I uka yi makawani n akpata.

23 Tukoi madyondyom ma pige ma nala mi i kida ma, tsu takumai, tsu yain ipeli.

24 Kpaci maku ma na mari ma kuwa ta, shegai gogo-na u gono de n uma. Wari u puwan ta, shegai gogo-na a wene yi de.’ Pini nala, a gitai uyan mazanga.

25 “A'ayin a nala yi, maku ma pige ma ne ma bana ta a kashina. Eyi n u goni, an u yain evu n kuwa, aku u panai a ka keme n a jeyi.

26 U isaï kagbashi ka roku ka kuwa ki u wece yi ili i'ya i tukoi ukuna u nala vi.

27 U tonuko yi, ‘Vangu u vunu u da u gonoi. Tata u de kpam u kidai madyondyom ma pige ma nala mi adama a da u tsara yi bawu usan u roku.’

28 Aku uza u pige vi u yain upan, u 'yuwain u'uwa a kuwa ki. Tata u ne u wutaï u rongo yi uleshe.

29 U wushunki tata u ne u danai, ‘Wundya ve ayen a ushani a da n gbashika vu, n kpaða tani ugorimuko udani u vunu wa. Gba n nala, kain ka la ka vu naka mu maku ma malala ma ma yan mazanga n aje a va wa.

30 Shegai an maku ma vunu ma tuwai uza da u puwunsai utsari u vunu a asu u ashankala, aku vu kidaga yi madyondyom ma pige ma nala mi.’

31 Aku tata u ne u tonuko yi, ‘Maku ma va, kain dem va ta kabolo na mpa, kpam i'ya baci dem i'ari i va, i vunu i'ya dem.

32 Dere da a yain mazanga n ipeli adama a vangu u vunu da wari u kuwai, shegai gogo-na u gonoi n uma. Wari u puwain, a wene yi kpam.’ ”

16

Agisani a kagbashi ka ugboji

1 Yesu doku u tonukoi atoni a ne, “A yan ta uza u utsari u roku uza da wari n uza da wa gubuga yi utsari u ne. A tonukoi uza u utsari vi, uza da wa gubuga yi utsari vi wa nangasa yi ta u da.

² Pini nala, u isa yi u danai, ‘Nɗya n panai na a kaci ka vunu? Naƙa mu tyoku ɗa va tono n utsari u va, kpaci va lya kapala n ukirana n utsari u va wa.’

³ “Uza ɗa wa guɓa utsari vi u tonukoi kaci ka ne, ‘Uzakuwa u va u ɗa na wa loko mu a asu u manyan ma va. Nɗya ma yan? Ma n ucira u ɗa ma cimba wa, kpam ma pana ta uwono u ufolu.

⁴ N reve ta ili i'ya ma yan gogo-na kotsu n tsara ama ɗa ka wusha mu a a'uwa a le, manyan ma va ma kotso baci.’

⁵ “Adama a nala u isa gba ama ɗa uzakuwa u ne wa tono atan. Aku u wecei uza u kagita, ‘I yain i'ya uzakuwa u va wa tono vu?’

⁶ “U wushuki, ‘Adele a pige a manivi a amangatawun.’*

“U tonuko yi, ‘Tagarada u vunu u ɗa na, dusuku vu shadangu amangarenkupa.’

⁷ “U wecei kpam uza roku, ‘Avu tani i yain i'ya a ka tono vu?’

“U wushuki u da, ‘Akpakpa a ilya amangatawun.’†

“Uza ɗa wa guɓa utsari vi u tonuko yi, ‘Tagarada u vunu u ɗa na korongu amanganishi.’

⁸ “Adama a nala uzakuwa u uza ɗa wa guɓa utsari vi, u cikpala yi adama a ugboji u ne. Kpaci ama a likimba a gawunsa baci n ama a likimba u le, a la ta ama a katyashi ugboji cika.”

* **16:6** Yesu yankai kakundatsu ka asu ki manyan, kpam ka wenike ta kakuma ka manivi ki derere ɗa kari n adele amangatawunkulla (800). † **16:7** Kakuma ka ilya ki a denge baci i'ya, ikebe ya rawa ta i'ya kayain ka manyan ka tsara a kayen.

⁹ Yesu lyai kapala u danai, “Adama a nala n tonuko ḍa, yankai utsari u likimba u ḍe manyan i ḅaṅga aza roku n u ḍa tsara i yain aje, pini nala, a'ayin a ḍa baci utsari vi u kotsoi, a wushi ḍa a a'uwa a ḍa bawu a ka kotso.

¹⁰ “Uza ḍa baci wari n ukuna u maci a ukuna u kenu, wa yan ta n ukuna u maci a ukuna u pige. Uza ḍa baci bawu wari n ukuna u maci a ukuna u kenu, wa yan n ukuna u maci a ukuna u pige wa.

¹¹ Iyan baci ukuna u maci a asu u uḅana u icanga i likimba wa, nida a ka yan a naka ḍa icanga i maci i zuba?

¹² Kpam i yan baci ukuna u maci n icanga i aza roku wa, ya wa naka ḍa ili i'ya i'ari i ḍe?

¹³ “Kagbashi ka la ka gbashika aza a a'uwa a re wa. Ucun u kagbashi u nala wa kovo ta uza u te, aku u cigi uza u te. Ko tani u toni ukuna u uza u te, aku u goro u uza u te. Va fuda va gbashika Kashila kaḅolo n utsari wa.”

Yesu doki u wenishikei

(Matiyu 11:12-13; Matiyu 5:31-32; Marku 10:11-

12)

¹⁴ An Afarishi a panai nala, ele tani a wokoi acigi a ikebe a ḍa, aku a cirakpa yi.

¹⁵ U tonuko le, “Eda i tsu gonuko ta kaci ka ḍe ama a ḍa a'ari dere a a'eshi a ama. Shegai Kashila ka reve ta atakasuvu a ḍe. Ili i'ya ama a bidyai n tsupige cika, ili i icadi i'ya a kapala ka Kashila.”

¹⁶ Yesu doki u danai, “Mele ma Musa n itagarada i Ntsumate, i'ya awenishiki a ḍe hal ubana a a'ayin a Yahaya. A'ayin a Yahaya a ḍa a gitai uyan kuḅari ku tsugono tsu Kashila, kpam ya dem wa modono tsara u uwa pini.

¹⁷ Gb̄a n nala, wa laka t̄a shana zuba n iyamba a cimba, n u d̄a uđyani u te u kenu u tagar̄ada u Mele wa gusa.

¹⁸ “Uza d̄a baci u aṣak̄ai uka u ne, u zuwai uza roku, tsishankala tsa wa yan n eyi. Uza d̄a kpam u zuwai uka u d̄a uza roku u aṣak̄ai, tsishankala tsa wa yan.”

Uza u utsari n Li'azaru

¹⁹ Yesu doki u danai, “A yan t̄a uza u utsari u roku, uza d̄a u tsu ukusa aminya a mini ma galura n a d̄a a ka laḍa a pun a shinga, aku u rongo a upana kayanyan ka ne kain dem.

²⁰ A utsutsu u kuwa u ne, kafoloni ka roku ka pini a zuwai uza u kala Li'azaru. Ikyamba i ne gb̄a a'utsu a d̄a.

²¹ U tsu ciga t̄a u lyai ilikulya i'ya i tsu rukpusa vuma vi wa lya baci ilikulya. Hal gb̄am nshe n tsu tuwusa t̄a n̄a n pedishi yi a'utsu yi.

²² “Kain ka te kafoloni ki ka kuwai, aku atsumate a zuba a canga yi ubana a asu u Ibrahi. Uza u utsari vi dem u tuwai u kuwai, aku cidangu yi.

²³ Eyi a asuvu a akina a tsukonu wari a upana ikyamba, u gadigbai kaci ka ne u wenei Ibrahi m̄ari n Li'azaru a asu u ne.

²⁴ U isa yi u danai, ‘Tata Ibrahi, pana asuvayali a va. Suku Li'azaru u uka kaci ka majubu ma ne a mini u tuwa u dakanku mu a kaletsu ka va. Kpaci ikyamba i'ya ma pana a asuvu a akina a na yi.’

²⁵ “Shegai Ibrahi danai, ‘Maku ma va, ciba ndishi n vunu a likimba, vu soi kayanyan ka utsari u vunu. Li'azaru tani u panai ikyamba, shegai gogo-na kayanyan ka a ka neshe yi. Avu tani va pana ikyamba.

²⁶ Bamu n u nala, a mere ma tsunu n aḍa, kaḍaka ka pini ka pige ka ka bihinka aza ḍa a'ari a asu u ḍe utuwā ara tsunu. Nala kpam aza ḍa a'ari ara tsunu a ka pasamgbana utuwā ara ḍe wa.'

²⁷ "Uza u utsari vi u danai, 'Tata, ma folo vu, vu suku yi a kuwa ku tata u va,

²⁸ kpaci ma ta n atoku a'ali ama a tawun. U ba u rono le atsuvu, kotsu ele dem a tuwa a asu u upana u ikyamba u na vi wa.'

²⁹ "Shegai Ibirahi tonuko yi, 'A'a ta n itagarada i Musa na i Ntsumate, asaka a panaka le.'

³⁰ "Aku u danai, 'Nala wa, tata Ibirahi, uza roku a asuvu a akushe u bana le baci, a ka kpatala ta a asaka tsicingi tsu le.'

³¹ "Ibirahi tonuko yi, 'A panaka baci itagarada i Musa na i Ntsumate wa, ko uza roku u 'yanga baci a asuvu a akushe wa fuda wa zuwa le a asaka tsicingi tsu le wa.' "

17

Pana uwonvo u uyan unyushi

(Matiyu 18:6-7; Matiyu 18:21-22; Marku 9:42)

¹ Yesu tonukoi atoni a ne, "U kana ta ili i'ya ya zuwa uza u rukpa i tuwa, shegai ter n u uza ḍa wa zuwa i tuwa.

² Wa laka ta shana a siraka yi katali ka kira a udyoku u ne a varangu yi a kushiva, n u ḍa wa zuwa uza u te a asuvu a mmuku n kenu n na u nusa.

³ Adama a nala, kiranai n kaci ka ḍe.

"Utoku u vunu u nusuka vu baci, barana yi. U folo vu baci, vu cimbusuka yi unyushi u ne.

⁴ U nusuka vu baci kushindere a kain ka te, aku kpam u tuwā ara vunu kushindere u foloi, vu cimbusukā yi.”

⁵ Atoni a ne a tonuko yi, “Doku upityanangu u tsunu!”

⁶ U tonuko le, “A da baci i'ari n upityanangu kenukulu tyoku u ucun u musta, she i tonuko makuli ma na mi, ‘Mudā vu ba vu shigbā kaci ka vunu a kushivā.’ She tani u toni udani u dē.

⁷ “A dana a asuvu a dē, uza roku wā n kagbashi ka ka limusuka yi ko kpam wa linasaka yi ncon. U wutā baci a kakamba u rawai, uzakuwa wa laza wa tonuko yi, ‘Tuwā vu dusuku vu lyai ilikulya.’? Wa yan nala wa.

⁸ Shegai wa tonuko tā kagbashi ki, ‘Foḅusuko mu ilikulya, aku vu foḅuso kaci ka vunu tsarā vu tuko mu ilikulya. N kotso baci ulya n uso, aku avu lyai.’

⁹ Wa cikpa kagbashi ki an u yain ili i'ya u tonuko yi u yain? Ko kenu.

¹⁰ Edā dem nala, i yan baci i'ya a da i yain, she i dana, ‘Ātsu agbashi a dā gai gbani, kpaci i'ya i gain tsu yain i'ya tsu yain koshi.’ ”

Utanasā u nkutu kupa

¹¹ Kain ka te, Yesu wa bana a Urishelima, wa wala a karen ka Samariya n Galili.

¹² Tyoku dā wa uwa a une u roku, nkutu n roku ama kupa a shamgbai a mḅari,

¹³ aku 'yāngasāi alāgatsu a le tsarā a shamkpa yi, a danai, “Yesu Asheku, pana asuvayali a tsunu.”

¹⁴ An u wene le, u tonuko le, “Walai i ba i wenike kaci ka dē a asu u adarakpi.” Tyoku dā a'ari a nwalu, aku a tanai.

15 An uza u te a asuvu a le u wenei a taṅasa yi, aku u kpatalai u gonoi n u cikpali Kashila n ucira.

16 U kuḍangi a kapala ka Yesu wari a ucikpa. Vuma vi tani uza u Samariya u da.

17 Yesu wece yi, “Ma wundya eḍa ama kupa aza da a taṅasai vi, ama kuci vi alya te?”

18 A tsara uza da wa gono u cikpala Kashila wa, she kamoci ka na koshi.”

19 Yesu tonuko yi, “Yaṅa vu yain nwalu n vunu, upityanangu u vunu u taṅasa vu de.”

*Utuwa u tsugono tsu Kashila
(Matiyu 24:23-41; Marku 13:32-37)*

20 Pini nala, Afarishi a wece yi kain ka tsugono tsu Kashila tsa tuwa. U wushunku le, “Utuwa u tsugono tsu Kashila n a'eshi a da a ka wene tsa wa.

21 Kpam a ka dana, ‘Tsa naha,’ ko ‘Tsa nife,’ wa. Kpaci a asuvu a de a da tsugono tsu Kashila tsari.”

22 U tonukoi atoni a ne, “A'ayin a'a ta a utuwa a da ya bolo uwene kain ka te a asuvu a a'ayin a Maku ma Vuma, shegai ya wene wa.

23 Ama a ka tonuko da ta, ‘Aya de,’ ko ‘Aya na.’ Kotsu i bana wa, kpam i tono le wa.

24 Kpaci tyoku da ulada u tsu wuta walu a zuba aku u laɗai a kaɓon ka na ubana a ka nife, nala Maku ma Vuma ma woko a kain ka ne.

25 Shegai u kana ta u pana ve ikyamba icun kau-kau, ama a a'ayin a na kpam a 'yuwan yi.

26 “Tyoku da wari a a'ayin a Nuhu, ◇ nala dem wa woko a a'ayin a Maku ma Vuma.

◇ 17:26 Kag. 6:5-8.

27 A rongoi a ulya n a soyi, a rongoi uyansa iyolo n a wutukpi iyolo, hal kain ka Nuhu uwai a kpatsu. Aku mini ma pige ma tuwai ma kaduwan le gba.

28 “Nala dem a yain a a'ayin a Lutu.† A rongoi a ulya n a soyi, a rongoi a utsilasa n a dengi, a rongoi a iceshi n a masi.

29 Shegai kain ka Lutu wutai pini a Sodom vi, a roi akina n kanga ka akina a eri. A kaduwan le gba.

◇

30 “Nala dem wa woko a kain ka utuwa u Maku ma Vuma.

31 Kain ka nala ki, uza da baci wari a asu u uwunvugusa,* aku ucanga u ne a asuvu a kuwa, she u dana wa ba wa bidya u da wa. Nala dem uza da wari a kashina, u gono a kuwa wa.

32 Ci bai n uka u Lutu! ◇

33 Uza da baci dem wa ciga u wauwa uma u ne, wa namba ta u da. Shegai uza da baci dem u nekei uma u ne, wa wauwa ta u da.

34 N tonuko da, n kayin ka nala ki, ama a re a ka vaku ta a ivamkpatsu i te, a ka a bidya ta uza u te a asaka uza u te.

35 Aka a re a ka wurya ta a katali ka kira ka te, a ka bidya ta uza u te, a asaka uza u te. [

36 Ama a re a ka bana ta a kashina ka te, a bidya uza u te a asaka uza u te.]†

37 A wece yi, “Asheku, nte wa la vi?”

U wushunku le, “A asu u da kakushe kari, nte asakali a tsu bolomgbono pini.”

◇ 17:29 Kag. 18:20–19:25. * 17:31 Luka korongi, “ama a zuba ukupā.” Asu u da Yesu rongoi, ma da a tsu ma tyoku da uza wa kumba a zuba u kupā u rongo ko u wunvugusa pini. ◇ 17:32 Kag. 19:26. † 17:36 Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Luka a kalatsa ta makpanda ma 36.

18

Agisani a maraṅa n uza u afada

¹ A'ari pini, Yesu yankai atoni a ne agisani tsara u wenike an u gain a rongo a uyansa kavasuwu bawu ubula.

² U danai, “A ilyuci i roku a yan ta uza u afada u roku uza da bawu wa pana uwonvo u Kashila, kpam u wula uza wa.

³ A ilyuci yi tani, maraṅa ma roku ma pini uza da u rongoi ubansa ara ne n u foli u yanka le afada a da a'ari dere a mere ma ne n utokulalu u ne.

⁴ “Wari u 'yuwan ta, shegai u tuwai u danai a katakasuwu ka ne, ‘Ko u wokoi bawu ma pana uwonvo u Kashila, kpam ko bawu n wulai uza,

⁵ tyoku da maraṅa ma na ma damgbarasa mu ma yanka le ta afada a da a'ari dere. Kute wa, wa togboluso mu ta n utuwusa kure kure.’ ”

⁶ Aku Asheku a danai, “Panai ili i'ya uza u afada u cingi u na vi u danai.

⁷ Ya wundya Kashila ka yanka adangi a ne a da a ka saka yi kaara n kayin ukuna u da wari dere wa? Wa barakpa a asu u uwushunku le da?

⁸ N tonuko da, wa yanka le ta ukuna u da wari dere gogo. Shegai, a'ayin a da baci mpa Maku ma Vuma n tuwai, ma cina gbam ama ushani n upityanangu a likimba?”

Agisani a Kafarishi n kawushi ka utafa

⁹ Yesu yanka le agisani a aza roku aza da a bidyai kaci ka le ama a maci a da, aku a goroi aza da a buwai. U da,

10 “Ama a roku ama a re, a uwai a Kuwa ku Kashila uyan kvasu. Uza u te Kafarishi ka, uza u ire tani kawushi ka utafa.

11 Kafarishi ki ka 'yangai ka shamgbai ka yanka kaci ka ne kvasu ka na ki, u da, ‘Kashila, n cikpa vu ta an u wokoi mpa ma tyoku u ama da a buwai wa. Wata, aza a magalaka, aza da bawu a ka yan dere, ashankala, ko kpm tyoku u kawushi ka utafa ka na ki.

12 N tsu yan ta kakuli kure a asuvu a a'ayin a shindere. Kpm n tsu wutukpa ta u te a asuvu a kupa a ili i'ya baci dem n tsara.

13 “Kawushi ka utafa ki tani kari kushani dan. U wushuku gbam u gadigba kaci ka ne a zuba wa, shegai u shamgbai wa lapa makamba ma ne adama a katsuma ka lima, n u dansi, ‘Kashila, pana asuvayali a va, mpa uza u unyushi u cingi u da.’

14 “N tonuko da, kawushi ka utafa ka na ka gono ta a kuwa n katakasuvu ka ne dere a kapala ka Kashila. Tyoku uza nide u da wa. Kpaci uza da baci u bidyai kaci ka ne ili i roku, a ka vakunku yi ta. Uza da baci kpm u vakunki kaci ka ne, a ka 'yangasa yi ta.”

Yesu na mmuku n kenu

(Matiyu 19:13-15; Marku 10:13-16)

15 A'ari pini, ama a ka tukuso Yesu mmuku n kenu n kenu kotsu u sawa le. An atoni a ne a wenei nala, a barana le.

16 Shegai u isai mmuku ara ne u danai, “Asakai mmuku n tuwa ara va, bishinka le wa. Kpaci tsugono tsu Kashila tsu icun i le tsa.

17 Mayun n tonuko da, gba uza da baci bawu u wushai tsugono tsu Kashila tyoku u maku ma kenu, wa uwa tsa wa.”

*Uzapige uza u utsari
(Matiyu 19:16-30; Marku 10:17-31)*

18 Uzapige u roku u wecei Yesu, “Kawenishiki ka shinga, ndya ma yan n tsara uma u da bawu wari n utyoku?”

19 U wushunku yi, “Ndya i zuwai vu isa mu uza u shinga? Uza u shinga wa la wa, she Kashila koshi.

20 Vu reve ta gai Mele ma na mi: ‘Kotsu vu vaku n uka da bawu wari u vunu wa. Kotsu vu wuna uma u vuma gbani wa. Kotsu vu boko wa. Kotsu vu siraka ka ban kabetsu wa. Vu naka tata na mma u vunu tsupige.’ ” ◇

21 Aku uzapige vi u danai, “Tun mpa kenu da mari a utono ili i na yi.”

22 An Yesu panai nala, u tonuko yi, “Hal n gogo-na ili i te i'ya pini i gusa vu. Denge gba ili i'ya wari n i'ya, vu pecike aza a unambi. Va yan ta n utsari a zuba. Aku vu tuwa vu tonu mu.”

23 An u panai nala, ukuna u bala yi cika, kpaci uza u utsari u da cika.

24 Yesu wundyana yi u danai, “U wuyana tani n ni uza u utsari u uwa a tsugono tsu Kashila!

25 U la ta shana karakuma ka wura a kpele ka kujulu, n u da uza u utsari wa uwa a tsugono tsu Kashila.”

26 Aza da a panai kadyanshi ki a danai, “Nala baci, ya wa la vi wa tsara iwauwi?”

◇ 18:20 Uwt. 20:12-16; U.Ml. 5:16-20.

27 Shegai Yesu danai, “Ili i'ya baci bawu vuma wa fuda wa yan, Kashila ka fuda ta ka yan i'ya.”

28 Bituru danai, “Atsa na tsu asaka de gba i'ya tsari n i'ya, tsu tonon vu.”

29 Yesu tonuko le, “Mayun n tonuko da, uza u fuda baci u asakai kuwa ku ne, u asakai uka u ne, u asakai atoku a ne, u asakai kpam isheku i ne, wa ta n katsupi. Uza u fuda baci dem u asakai mmuku n ne gba adama a tsugono tsu Kashila,

30 wa wusha ta ili i'ya i lai i'ya u asakai a'ayin a gogo-na. Kpam n a'ayin a da a ka tuwa, wa wusha ta uma u da bawu wari n utyoku.”

*Yesu doki u danai tyoku da wa kuwa
(Matiyu 20:17-19; Marku 10:32-34)*

31 Yesu isai Kupanamere yi paki, u tonuko le, “Atsa na tsa bana a Urishelima. Gba ili i'ya i'ari ukorongi a kaci ka Maku ma Vuma a akere a ntsumate ya shadangu ta.

32 Kpaci a ka neke yi ta a akere a Awulawa, a yanka yi majari, a goruso yi, a cikpunka yi atatsa.

33 A ka bawan yi ta, a wuna yi, aku u 'yanga a kain ka tatsu.”

34 Shegai ko ukuna u te a fuda a reve a asuvu a ili i'ya u tonoi vi wa. Kpaci sokongu da a sokongi u da, a reve ili i'ya u danai wa.

*A kukpai a'eshi a karumba
(Matiyu 20:29-34; Marku 10:46-52)*

35 An Yesu yain evu n Jeriko, karumba ka roku kari a ikengi i ure wa folo.

36 An u panai kakuma ka ama a ka wura, aku u wecikei ko ndya a ka yan.

37 A tonuko yi, “Yesu uza u Nazara da wa wura.”

³⁸ U 'yangasai kalagatsu u danai, “Yesu Maku ma Dawuda, pana asuvayali a va!”

³⁹ Aku aza da a'ari a kapala a barana yi u pada. Shegai u lapulai u salai cika, “Maku ma Dawuda, pana asuvayali a va!”

⁴⁰ Aku Yesu shamgbai, u zuwai a tuko yi ara ne. An u ra'ai evu n eyi, u wece yi,

⁴¹ “Ndya va ciga n yanka vu?”

U danai, “Asheku, ma ciga n wene asu.”

⁴² Yesu tonuko yi, “Wene asu, upityanangu u vunu u tanasa vu de.”

⁴³ Kute-kute u wenei asu. U tonoi Yesu n u cikpalasi Kashila. An ama a wenei nala, ele dem a cikpalai Kashila.

19

Zaka kawushi ka utafa

¹ Kain ka te, Yesu uwai a Jeriko, wa wura pini.

² Aku uza roku uza u kala Zaka, uzapige u da a asuvu a aza da a ka wusha utafa, kpam uza u utsari da.

³ Wa ciga u wene Yesu, shegai u fuda u wene yi wa, adama a kakuma ka ama, kpaci eyi magbidi ma.

⁴ Aku u sumai u yuwai makuli, kotsu u wene yi kpaci nte wa tono pini.

⁵ An Yesu rawai pini a asu vi, u gadigbai kaci u tonuko yi, “Zaka, cipa gogo! Ara a kuwa ku vunu ka ma cipa.”

⁶ U yain maloko u cipi, u wusha yi n ipeli.

⁷ An a wenei nala, gba le a gitai tsali, a danai, “A kuwa ku uza u unyushi u cingi u da u cipi.”

⁸ Zaka 'yangai kushani, u tonukoi Asheku, “Asheku, ma pece ta utsari u va kure, ma naka ta aza a unambi kapashi ka te. Uza da baci dem n wusai ili, ma gonuko yi ta i'ya n wusa yi i'ya vi hal kunishi.”

⁹ Yesu tonuko yi, “Ara iwauwi i tuwa ta a kuwa ku na ki, kpaci vuma u na dem maku ma Ibirahi ma.

¹⁰ Mpa Maku ma Vuma n tuwa ta n zami i'ya i puwain, n wauwa kpam i'ya.”

*Agisani a ikebe i irim kupa
(Matiyu 25:14-30)*

¹¹ Ele n a pani nala, Yesu lyai kapala n u tonusuko le agisani, kpaci wa ta evu n Urishelima. Kpam a ka wundya yavu tsugono tsu Kashila tsa tuwa kute-kute.

¹² U danai, “Vuma roku u da uza u tsugono, u banai a ilyuci i roku i mbari, u wushi tsugono aku u gono.

¹³ U isai agbashi a ne kupa u naka le ikebe i zinariya i te i te.* U tonuko le, ‘Yankai i'ya tsilaga hal na n goni.’

¹⁴ “Shegai ama a ilyuci i ne a 'yuwan yi, hal a sukunku yi azapige a danai ele a ka ciga u lyai tsugono a kaci ka le wa.

¹⁵ “Gba n nala, an u tsarai tsugono tsi, aku u gonoi. U zuwai a isaka yi agbashi a da u nakai ikebe yi u wene ili i'ya a tsarai a asu u tsilaga tsu le.

¹⁶ “Pini nala, uza u kagita u tuwai ara ne u danai, ‘Ukebe u te u vunu u tuko ta ikebe kupa.’

* **19:13** Kondo “Ikebe i zinariya” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

17 “U tonuko yi, ‘A danasa vu kagbashi ka shinga! An u wokoi a cina vu uza u maci a kaci ka ili i kenu. Wusha tsugono tsu ilyuci kupa i woko katsupi ka malen ma manyan ma vunu.’

18 “Uza ire u tuwai u tonuko yi, ‘Ukebe u te u vunu u tuko ta ikebe i tawun.’

19 “Eyi dem u tonuko yi, ‘A naka vu ta tsugono tsu ilyuci i tawun.’

20 “Uza roku kpam u tuwai u danai, ‘Uzapige, ukebe u te u vunu u da na, a makashi ma n sirai u da n sokongi.

21 Kpaci ma pana ta uwonvo u vunu, adama a da bawu vari yuwu. Vu tsu bidya ta ili i'ya bawu vu zuwai. Vu cai kpam ili i'ya bawu vu cei.’

22 “U tonuko yi, ‘Kagbashi ka cingi, ma kidaga vu ta ugana a kaci ka ili i'ya vu danai n unu u vunu. Dana vu reve ta bawu mari yuwu? Uza da n tsu bidya ili i'ya bawu n zuwai? N cai kpam ili i'ya bawu n cei?’

23 Ndyi i zuwai bawu vu bankai ukebe vi a kuwa ku ikebe, tsara n gono baci n wushi i'ya hal n apashani?’

24 “U tonukoi aza da a'ari pini a asu vi, ‘Wushai ukebe vi a kukere ku ne, i naka uza da wari n ikebe kupa vi.’

25 “A tonuko yi, ‘Asheku, wa ta tani n ikebe kupa.’

26 “U da, ‘N tonuko da, uza da yankai ili i'ya a naka yi manyan mai, aya a ka doku. Uza da kpam bawu u yain ili, i kenu i'ya wari n i'ya vi, she a wusa yi i'ya.

²⁷ Atokulalu a va a nala yi aza da bawu a ka ciga n lyai tsugono a kaci ka le ki, tuko le na a kapala ka va a wuna le.’ ”

Aza a Urishelima a ryabusai Yesu

(Matiyu 21:1-11; Marku 11:1-11; Yahaya 12:12-19)

²⁸ An Yesu danai nala, aku u lazai n atoni a ne, wa bana a Urishelima.

²⁹ An u yain evu n Betafaji n Batani a asu u masasa ma a ka isa Masasa ma Zayitum, u suki atoni a ne ama a re.

³⁰ U tonuko le, “Uwai a une u da wari nala a kapala ka de ki. N u'uwa u de, ya wene ta maku ma makparyagi usiri ma bawu kotsu uza u yuwai. I surukpa ma i tuko.

³¹ Uza da baci dem u wece da ‘Ndya i zuwai ya surukpa ma?’ I tonuko yi, ‘Asheku a da a ka ciga ma.’ ”

³² Aku aza da a suki vi a lazai a ba a cinai tyoku da u tonuko le vi.

³³ A'ari pini a usurukpa makparyagi mi, aku aza a ili yi a tonuko le, “Adama a iyen a da ya surukpa makparyagi mi?”

³⁴ A danai, “Asheku a da a ka ciga ma.”

³⁵ Aku a tukoi ma a asu u Yesu. A polusoi aminya a le a zuba u makparyagi mi. A tafangi Yesu pini a zuba.

³⁶ Wari a asuvu a nwalu, aku ama a polusoi aminya a le a ure.

³⁷ An u rawai evu n kagidali ka Masasa ma Zayitum, gba kakuma ka atoni a ne a gitai mazanga a ka cikpala Kashila n kalagatsu ka ucira adama a ukunosavu u da a wenei.

38 A danai, “Uza u unā u shinga ḁa Magono ma ma tuwā a asuvu a kala ka Magono ma Zuba! Ndishi n shinga a zuba, tsupige kpam a asu u Kashilā!” ◇

39 Afarishi a roku a asuvu a kakumā ki a tonuko yi, “Kawenishiki, ḁarana atoni a vunu!”

40 Aku u danai, “N tonuko ḁa, ko ama a paḁa baci bini, she atali a gitā isali i mazānga.”

41 An u rawai evu n Urishelima u wenei ilyuci yi, aku u sākai i'ya.

42 U danai, “A'ari a dana vu reve ili i'ya ya tuko ndishi n shinga, shegai gogo-na i'a tā usokongi ara vunu.

43 A'ayin a ka tuwā tā a ḁa atokulalu a vunu a ka maka vu agalālā a kasaga ka vunu ukyawan, a kpada vu ko nte wa.

44 A ka waṣa vu tā hal she a iyamba avu n ama a vunu gbā. A ka aṣakā katali a zuba u utoku u ne a asuvu a vunu wa, an bawu vu wushai kune ku Kashilā a'ayin a ḁa ku tuwā ḁa.”

Yesu lokoi aza a tsilaga a Kuwa ku Kashilā

(Matiyu 21:12-17; Marku 11:15-19; Yahaya 2:13-22)

45 Aku Yesu uwai a Kuwa ku Kashilā u gitai uloko aza a tsilaga.

46 U tonuko le, “Ukorongi u ḁa wari, a danai, ‘Kuwa ku vā ka woko tā kuwa ku kavasū,’ shegai i gonukoi ka ‘kaḁuru ka aza a magalākā.’ ” ◇

47 Kain dem, u tsu wenishike tā a Kuwa ku Kashilā, shegai adarākpi a pige, n awenishiki a Mele, n azapige a ama a zamai a wuna yi.

⁴⁸ A nambai tyoku da a ka yan n eyi, kpaci kadyanshi ka ne ka purā tā ama atakasuvu.

20

*Keci a kaci ka ucira u Yesu
(Matiyu 21:23-27; Marku 11:27-33)*

¹ Kain ka te, tyoku da Yesu wari a uwenishike ama a Kuwa ku Kashila, n u yanyi Kadyanshi ka Shinga ka Kashila. Pini nala, adarakpi a pige n awenishiki a Mele ka bōlo nā nkoshi n pige, a tuwai ara ne.

² A danai, “Tonuko tsu, n ucira u eni u da va yansa ili i na yi, kpam ya naka vu u da?”

³ U wushunku le, “Mpa dem ma yan da tā keci. Tonuko numu,

⁴ ulyubugu u Yahaya, a zuba da u wutai ko a asu u ama?”

⁵ A dansai utyoku u le, a danai, “Tsu dana baci, ‘A zuba da,’ wa dana tā, ndya i zuwai tsu kpaɗai uwushuku n eyi?”

⁶ Tsu dana baci, ‘A asu u ama,’ ama yi a ka varasa tsu tā, kpaci a bidya tā Yahaya matsumate ma.”

⁷ Aku a wushuki, “Tsu reve a asu u da u wutai wa.”

⁸ Yesu tonuko le, “Nala kpam mpa dem ma tonuko da ko ucira u eni u da ma yansaka ili i na yi wa.”

*Agisani a azamaninga a cingi
(Matiyu 21:33-46; Marku 12:1-12)*

⁹ Yesu gitai uyanka ama agisani a na yi, u danai, “Vuma roku u da u yain kashina ka cinwi, aku u nakai acimbi a roku haya. U lazai a uyamba u roku u ba u barakpai.

¹⁰ An a'ayin a uta a yain, u suki kagbashi ka ne ka roku a asu u aza a haya yi, tsarā a nākā yi a asuvu a ucanga u kashina vi. Shegai acimbi yi a lapa yi, a loko yi akere a de.

¹¹ U suki kpam kagbashi ka roku, eyi dem a lapa yi, a yanka yi uwono, a loko yi akere a de.

¹² U doki u suki uza u tatsu, eyi tani a zumgbusa yi, aku a loko yi.

¹³ “Uza kashina vi u danai, ‘Ndyā ma yan? Ma suku tā maku ma vā ma ma ciga. Gaawan a ka wene tā karingā ka ne.’

¹⁴ “Shegai an acimbi yi a wene yi, a tonukoi kaci ka le, ‘Maku ma kagitā ma ne ma na vi. Tsu wuna ni tsarā agadu yi a woko a tsunu.

¹⁵ Aku a wutukpā yi a uroto u kashina vi a wuna yi.’

“Ndyā wā uza u kashina vi wa yan?

¹⁶ Wa tuwā tā u wuna acimbi yi, u nākā aza roku kashina ki.”

An ama yi a panai nala, a danai, “Kashilā ka jebige!”

¹⁷ Shegai Yesu webele le, u danai, “Ndyā kalen ka ili i'ya i'ari ukorongi a tagarāda u Kashilā? ◇ ‘Katali ka aza a kuma a 'yuwain, ka ka lakai kalen cika a asu u kuma.’

¹⁸ Uza da baci dem u rukpāi a zuba u katali ka nala ki, wa koduso tā. Shegai ka rukpā baci ka varai uza, ka yuruwa yi tā.”

*Utsupa u utafa ara Kaisa Magono
(Matiyu 22:15-22; Marku 12:13-17)*

19 Aku awenishiki a Mele n adarākpi a pige a zamai ure u ɗa a ka kaṅa Yesu pini a a'ayin a nala yi, kpaci a reve ta a kaci ka le ka u yain agisani yi. Shegai a panai uwonvo u ama.

20 A gita yi uwandasa, a suki aza a akalu, ele tani a yain yavu aza a mayun a ɗa. A ka ciga a kaṅa yi n kadyanshi ka ne, tsara a banka yi a asu u uza u tsugono a yan yi mavura.

21 A wece yi, “Kawenishiki, tsu reve ta kadyanshi ka vunu n uwenishike u vunu u maci u ɗa. Ya dem unā u te u ɗa vu bidya yi, kpam ure u Kashila u ɗa va wenishike mai.

22 U gan tsu tsupa utafa ara Kaisa magono, ko tsu kpaɗa utsupa?”

23 Eyi tani u revei wanda ɗa a ka wanda yi, aku u tonuko le,

24 “Wenike numu ukebe u azurufa.* Kulu n kala ka yai ka kari pini a ukebe vi?”

A danai, “Ku Kaisa ka.”

25 Aku u tonuko le, “Nakai Kaisa ili i'ya i'ari i Kaisa, Kashila kpam i naka yi ili i'ya i'ari i Kashila.”

26 A fuda a kaṅa yi n kadyanshi ka u yain a kapala ka ama wa. Adama a majiyan ma uwushuku u ne, a paɗai bini.

*Keci a kaci ka u'yangā u ukpa
(Matiyu 22:23-33; Marku 12:18-27)*

27 Ama a roku a ɗa pini aza a Sadusi,† a tuwai ara Yesu. Ama a na yi alya aza ɗa a danai u'yangā u ukpa wa la wa.

* **20:24** Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uɓanga.

²⁸ A wece yi, “Kawenishiki, Musa koronku tsu ta, u danai, ‘Uza u kuwa baci u asaka uka bawu mmuku, u kana ta utoku u ne u sotuku uka vi, u matsaka yi mmuku.’

²⁹ A yan ta ama roku ama a shindere, uza n utoku. Uza u kapala u zuwai uka, u kuwai u asaka maku wa.

³⁰ Uza u ire u sotuki marana mi, eyi dem u kuwai bawu maku.

³¹ Uza u tatsu kpam u sotuki marana mi, eyi dem u kuwai. Nala gba ama a shindere yi a zuwusai uka vi, hal a kuwusai gba le, uza wa la u asakai maku wa.

³² A makorishi, uka vi dem u kuwai.

³³ An u wokoi gba ama a shindere a le a zuwusa yi vi, uka u yai u da wa woko a a'ayin a u'anga a ukpa?”

³⁴ Yesu wushuki, “Ama a gogo-na a ka yansa ta iyolo n a wutukpi iyolo.

³⁵ Shegai aza da baci a wenei a gain a uwa a'ayin a da a ka tuwa, kpam n u'anga u ukpa vi, a ka yan iyolo ko a wutukpa iyolo wa.

³⁶ A ka doku a ka kuwa wa, kpaci dere da a'ari n atsumate a zuba, kpam mmuku n Kashila n da an a wokoi mmuku ma u'anga u ukpa n da.

³⁷ Ukuna u akushe n u u'anga u ukpa tani, Musa dem dana ta a ukuna u maku ma madanga ma ma tasa akina a asu u da u isai Magono ma Zuba ‘Kashila ka Ibrahi, n Kashila ka Ishaku, n Kashila ka Yakubu.’ ◇

³⁸ Eyi Kashila ka akushe ka wa, shegai ka aza a uma ka, kpaci ara ne ya dem wa ta n uma.”

³⁹ Aku aza roku a asuvu a awenishiki a Mele yi a danai, “Kawenishiki, vu wushuku t̄a dere.”

⁴⁰ Pini nala, uza u doku u kawan u wece yi ukuna wa.

Kawauwi ki Maku ma yai ma?

(Matiyu 22:41-46; Marku 12:35-37)

⁴¹ Aku Yesu wece le, “Niḁa a ka a dana Kawauwi Maku ma Dawuda ma?”

⁴² Dawuda n kaci ka ne u danai a Tagarāda u Ishipa,† ‘Magono ma Zuba ma tonukoi Asheku a va, dusuku a ulyaki u va,

⁴³ hal she n taḁangu vu a zuba u atokulalu a vunu.’ ◊

⁴⁴ Dawuda isa yi baci ‘Asheku’, niḁa wa yansa u gono u woko maku ma ne?”

Yesu ḁaranai ama a kaci ka awenishiki a Mele

(Matiyu 23:1-36; Marku 12:38-40)

⁴⁵ Yesu tonukoi atoni a ne a kapala ka ama gba,

⁴⁶ “Kiranai n awenishiki a Mele aza ḁa a ka ciga kutambu n aminya a pige, a ka ciga a danasa le a kuden n tsupige. Kpam a lai uciga u asu u ndishi u ḁa u lai tsulobo a agata a Kashila, n asu u shinga u asu u abiki.

⁴⁷ Alya a lyai ucanga u nraṇa, n a yanyi kavasuu ka ugadi adama a ukimbusa u a'eshi. Icun i ama a nala yi, a ka yan le t̄a mavura cika.”

21

Kune ku maraṇa

(Marku 12:41-44)

◊ 20:43 Ishp. 110:1.

¹ Kain ka te, Yesu wari a Kuwa ku Kashila, aku u gadigbai kaci ka ne u wenei tyoku da aza a utsari a ka zuwusa ikebe i le a asu u uzuwusa ikebe.

² U wenei kpam marana ma roku uza u unambi, ma zuwai pini irim i re i kenu* a asuvu.

³ Pini nala, u da, “Mayun n tonuko da, ili i'ya marana uza u unambi u nala u zuwai, i la ta gba ili i'ya ele a zuwusai.

⁴ Kpaci gba le a asuvu a utsari u le u da a kenei a zuwusai. Shegai eyi a asuvu a unambi u ne u da u bidyai gba ikebe i ulyaka ilikulya i ne.”

Iryoci i a'ayin a makorishi
(Matiyu 24:1-2; Marku 13:1-2)

⁵ Aza roku a asuvu a atoni a ne, a'ari a kadyanshi tyoku da a kalai Kuwa ku Kashila n atali a shinga, n kune ku a nakai Kashila. Shegai Yesu danai,

⁶ “Gba ili i'ya i wenei pini na, a'ayin a'a ta a utuwa a da ko katali ka te a ka asaka utadangi a zuba u utoku u ne, bawu a wasai ka wa.”

Upana u ikyamba u pige u da wa tuwa
(Matiyu 24:3-14; Marku 13:3-13)

⁷ Pini nala, a wece yi, “Kawenishiki, nwere da ukuna u nala vi wa gita? Iacun i iryoci i eni i'ya a ka wenike ya ciga baci ugita?”

⁸ U tonuko le, “Kiranai kotsu uza roku u puwunsa da wa. Ama ushani a ka tuwa ta n kala ka va a dana alya Kirisiti Kawauwi. Kpam a dana, ‘A'ayin a yan de evu.’ Kotsu i toni le wa.

* 21:2 Kondo “Irim i kenu” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

⁹ A'ayin a ɗa baci i panai ukuna u kuvon n ibili, kotsu i giruwa wa. U kana ta ukuna u nala u gita, shegai makorishi ma kotsu wa.”

¹⁰ U tonuko le kpam, “Kaletsu ka ama ka 'yangasaka ta kaletsu ka ama, tsugono kpam tsu 'yangasaka tsugono.

¹¹ Iyamba ya gada ta a asu kau-kau, n kambulu n usara a asu kau-kau. A ka yan ta ili i uwonvo n ikunesavu i pige i pige a zuba.

¹² “Shegai kahu ukuna u nala u gita, a ka kana da ta a yan da mavura. A banka da a agata a Kashila n a'uwa a a'ali. A banka da a asu u azapige na ngono adama a kala ka va.

¹³ Nala wa woko da ta ure u da ya yanka le kadyanshi ka va.

¹⁴ Shegai i vakunku atakasuvu a de, i dambula n tyoku da ya gonuko kadyanshi wa.

¹⁵ Kpaci mpa ma naka da ta ucira n ugboji u da bawu atokulalu a de a ka fuda a nanamgbana, ko a nani u da wa.

¹⁶ Hal n isheku i de n atoku a de n kumaci ku de, n aje a de a ka neke da ta, hal a wuna gbam aza roku a asuvu a de.

¹⁷ Ya dem wa 'yuwan da ta adama a kala ka va.

¹⁸ Shegai ko kenji ka kaci ka de ka te ka la ka namgba wa.

¹⁹ Akawunki a de a da a ka wauwa da.”

*Uwacinsa u Urishelima
(Matiyu 24:15-21; Marku 13:14-19)*

²⁰ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “A'ayin a ɗa baci i wenei asoje a kyawain Urishelima, u gan ta i reve an a yain evu n uwacinsa u da.

²¹ Adama a nala, asaka aza da a'ari a uyamba u Yahuda a suma a bana a nsasa. Aza da a'ari a ilyuci a wuta a suma, kpam aza da a'ari a une kotsu a uwa a asuvu a ilyuci wa.

²² Kpaci a'ayin a katsupi ka upana u ikyamba a da, tsara a shadangu i'ya i'ari ukorongi. ◇

²³ Ter de aka a atsuma n aza a mmuku n shili a a'ayin a nala yi! Kpaci a ka yan ta upana u ikyamba u pige a uyamba vi, aku upan u Kashila u rukpa a kaci ka ama ki.

²⁴ A ka wuna ta aza roku n iburundu, a kanasa kpam aza roku a bansaka le a asu u tsugbashi a iyamba i likimba. Awulawa kpam a ka kpatsa ta Urishelima hal a'ayin a Awulawa a shadangu.

*Utuwa u Maku ma Vuma
(Matiyu 24:29-31; Marku 13:24-27)*

²⁵ Yesu doku u danai, “A ka wene ta iryoci a kaara n uwoto n atala. A likimba kpam, aletsu a ama a ka dambula ta cika. A dambula cika adama a mawura ma kushiva n abali.

²⁶ Ama a ka limusa ta adama a uwonvo, n a pani uwonvo u ili i'ya ya gitasa a likimba. Kpaci a ka gbadu ta ili i pige i pige i'ya i'ari a zuba.

²⁷ A'ayin a nala a da a ka wene Maku ma Vuma utuwa a asuvu a alishi n ucira n tsupige tsu pige.

²⁸ A'ayin a da baci ukuna u nala wa gitasa, i gadigba a'aci a de i kondo zuba kpaci uwutukpa u de wa yan de evu.”

*Uwenishike a kaci ka kapopi
(Matiyu 24:32-35; Marku 13:28-31)*

29 Aku Yesu yanka le agisani a na yi u da, “Webelei madanga ma kapopi na ndanga n da n buwai.

30 N gitā baci utopo avuku, ya wene tā n kaci ka de kpm i reve an ilyushi i yain evu.

31 Nala dem, a'ayin a da baci i wenei ukuna u nala wa gitasa, i reve tā an tsugono tsu Kashila tsu yain evu.

32 “Mayun n tonuko da, ama a gogo-na a ka kotso wa, she a shadangu ili i na yi.

33 Zuba n likimba wa cimba tā. Shegai kadyan-shi ka va ka cimba wa.”

Uwenishike a kaci ka afofi

34 Pini nala, Yesu danai, “Kiranai n kaci ka de, kotsu uma u de u laka a asu u kulya ku gbani, n kuso ku umaka wa, n kadambula ka likimba, hal kain ka nala ka danda da tyoku u utyangi wa.

35 Kpaci nala wa woko a kaci ka ama a likimba gba.

36 Kain dem i rongo n afofi, n i yanyi kvasu, tsara i tsara i lai a asuvu a ukuna u da wa ciga u gitā vi. Kpm tsara i fuda i shamgba a kapala ka Maku ma Vuma.”

37 Kain dem, u tsu wenishike tā a Kuwa ku Kashila. Kaara ka kotso baci aku u wuta u ba u wansa a masasa ma a ka isa Masasa ma Zayitum.

38 Kpm ama a tsu tuwusa tā a Kuwa ku Kashila n usana u de, tsara a panaka yi.

22

*Yahuza Isikariyoti wushuki u neke Yesu
(Matiyu 26:1-5; Marku 14:1-2; Yahaya 11:45-53)*

¹ A'ayin a Abiki a Ulya u Ilikulya i'ya i Nambai Yisti† a da dem a ka isa Abiki a Upasamgbana a yain evu.

² Aku adarakpi a pige n awenishiki a Mele a ka zama tyoku da a ka wuna Yesu, shegai a ka pana ta uwonvo u ama. ³ Kanangasi* ka uwai Yahuza, uza da a ka isa Isikariyoti, uza u te a asuvu a Kupanamere yi.

⁴ U ba u dansai n adarakpi a pige n azapige aza a uwundya Kuwa ku Kashila tyoku da wa neke yi ara le.

⁵ A yain mazanga hal a zuwamgbana i a ka tsupa yi n ikebe.

⁶ Eyi kpm u wushuki u gitai uzama tyoku da wa neke yi ara le, kakuma ka ama ka wacuwa baci.

*Yesu lyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana
(Matiyu 26:17-30; Marku 14:12-26; Yahaya 13:21-30; 1 Korintiya 11:23-25)*

⁷ Kain ka Abiki a Ulya Ilikulya i'ya i Nambai Yisti ka rawai; wata, kain ka ukidasa mmuku ma a'ondom ma Abiki a Upasamgbana.

⁸ Aku Yesu suki Bituru n Yahaya, u tonuko le, “Walai i ba i fobusuko tsu Abiki a Upasamgbana yi, tsara tsu lyai.”

⁹ A wece yi, “Nte da va ciga tsu fobuso?”

¹⁰ U tonuko le, “N u'uwa u de a ilyuci yi, ya gawunsa ta n vuma roku u cangai malanda ma mini. I toni yi hal a kuwa ka wa uwa.

¹¹ I tonuko uza u kuwa vi, ‘Kawenishiki ka danai: Nte da a asu u da ma lya ilikulya i Abiki a Upasamgbana yi n atoni a va?’

* **22:3** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

12 Wa wenike dā tā kunukuzuba ku pige ka ucanga u ne wari ufobusi. Nte ya fobusuko tsu pini.”

13 Aku a lazai a ba a cinai tyoku dā u tonuko le vi. Pini nala, a fobusoi ilikulya i Abiki a Upasamgbana yi pini.

14 An a'ayin a yain, Yesu dusuki ulya ilikulya n asuki yi.

15 U tonuko le, “Mari ma ciga tā gbam n lyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana i na yi n aḍa, kahu n pana ikyamba.

16 Kpaci n tonuko dā, ma doku ma lya i'ya wa, she a'ayin a dā a shadangi u dā a tsugono tsu Kashila.”

17 U bidyai mako ma mini ma cinwi, u cikpai Kashila aku u danai, “Wushai na i soi.

18 N tonuko dā, ili i'ya i bidyai n gogo-na ma doku ma so mini ma cinwi wa, she a'ayin a dā tsugono tsu Kashila tsu tuwai.”

19 U bidyai burodi u cikpai Kashila, u jibamgbanasai u dā, u naka le. U danai, “Ikyamba i va i'ya na vi i'ya a neke adama a de. Rongoi uyansa nala tsara i cibusa na mpa.”

20 An a kotsoi ulya u ilikulya vi, u bidyai mako mi, u danai, “Mako ma na mi, kazuwamgbani ka savu ka a asuvu a mpasa n va n dā a ka neke adama a de.

21 Shegai uza dā wa neke mu vi, aya pini na wa lya kabolo na mpa.

22 Mayun dā mpa Maku ma Vuma ma laza tyoku dā a zuwai, shegai ter n uza dā wa neke mu vi.”

23 A gitai uwecemgbene ko ya wa neke yi a asuvu a le yi.

Kananamgbani adama a tsupige

²⁴ Kananamgbani ka uwai a mere ma le, ko ya wa woko uzapige u le.

²⁵ U tonuko le, “Ngonon ma Awulawa a tsu ciga t̄a a wenike le ucira. Akid̄i a ugana a le kpam a tsu zama t̄a a isa le Aḅangi a Ama.

²⁶ Shegai ara ḁe nala wa. Uza ḁa wari uzapige a asuvu a ḁe, u woko tyoku u uza u kenu. Uza ḁa wa tonon n ḁḁa, u woko tyoku u kagbashi.

²⁷ Ya lai tsupige, uza ḁa u dusuki wa lya ilikulya ko gai kagbashi? Uza ḁa u dusuki wa lya ilikulya ḁa wa? Mpa tyoku u kagbashi ḁa mari a asuvu a ḁe.

²⁸ Eḁa i shamgbai ara va a ukonduso u ḁa n soi.

²⁹ Tyoku ḁa Tata u va u naḁa mu tsugono, nala mpa dem ma naḁa ḁa ucira,

³⁰ tsara i lyai i soi na mpa a tsugono tsu va. I dusuku kpam a aratsu a tsugono, n i lyayi tsugono tsu agali kupa n a re a Isara'ila.

Yesu danai Bituru wa nana yi t̄a

(Matiyu 26:31-35; Marku 14:27-31; Yahaya 13:36-38)

³¹ Ele pini n a lyayi, aku u danai, “Simo, Simo, Kanangasi† ka folo t̄a u welikpe ḁa tyoku u ilya.

³² Shegai ma yanka vu t̄a kavasu, tsara up-ityanangu u vunu u gusa wa. Avu kpam a'ayin a ḁa vu gonoi, vu gbamatangu aza a vunu.”

³³ Bituru wushunku yi, “Asheku, ufoḁusi u ḁa mari n bana n avu a kuwa ku a'ali, ko a ukpa.”

† **22:31** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

³⁴ Yesu danai, “N tonuko vu Bituru, ara gbam kahu kapen ka sala, va nana mu ta vu dana vu reve mu wa hal kutatsu.”

³⁵ Yesu wece le, “A'ayin a da n suku da bawu makpakata, bawu kasan, bawu akpata, ili i'a la i'ya i nambai?”

A danai, “Ko i te tsu namba wa.”

³⁶ U da, “Gogo-na uza da baci wari n makpakata u bidya, nala kpam uza da wari n kasan. Uza da bawu wari n burundu, u denge kunya ku ne u tsila.

³⁷ N tonuko da, mayun da ukuna u da a korongi a kaci ka va u kana ta u shadangu, ‘A kece yi ta a asuvu a aza da a 'yangasakai tsugono.’ ♦ Kpaci ili i'ya a danai a kaci ka va, ushadangu u ne u rawa de.”

³⁸ Aku a tonuko yi, “Asheku, iburundu i'ya na i re.”

U tonuko le, “U rawa ta.”

*Yesu yain kvasu a Masasa ma Zayitum
(Matiyu 26:36-46; Marku 14:32-42)*

³⁹ Yesu wutai u banai a Masasa ma Zayitum tyoku da u cuwanakai, atoni a ne dem a tono yi.

⁴⁰ An u rawai a asu vi, u tonuko le, “Yanyi kvasu kotsu i rukpa a ukondo wa.”

⁴¹ U asaka le kenu, tyoku u mbari ma uvutala katali, u kudangi u yain kvasu.

⁴² U danai, “Tata, vu wushuku baci, takpa mu mako ma upana u ikyamba ma na mi, shegai udani u va u da a ka tono wa, she u vunu.”

⁴³ [Aku katsumate ka zuba ka wenikei kaci ka ne ara ne, wari yi a ugbamatangu asuvu.

44 Kpaci wa pana ƚa ikyamba cika. U maƚsai kavasu cika, hal malen ma ne ma ɗaka yavu mpasa.]

45 An u 'yaŋgai a asu u kavasu vi, u gonoi a asu u atoni a ne. U cina le n a lavuti adama a uwowi u unamgbukatsuma.

46 U wece le, “Nɗya i zuwai ya lavuta? 'Yaŋgai i yain kavasu, kotsu i rukpa a ukondo wa.”

A kaŋai Yesu

(Matiyu 26:47-56; Marku 14:43-50; Yahaya 18:3-11)

47 Yesu pini a kadyanshi, aku u wenei kakuma ka ama ka tuwa yi. Uza ɗa a ka isa Yahuza Isikariyoti, uza u te a asuvu a Kupanamere yi, wa tono n ele kapala. U rafai evu n Yesu kotsu u wambatsa yi.

48 Aku Yesu wece yi, “Yahuza, n uwambatsa u ɗa va neke Maku ma Vuma?”

49 Aza ɗa a'ari evu n eyi, an a wenei ili i'ya ya gita, a wece yi, “Asheku, tsu kapusa n iburundu ɗa?”

50 Aku uza u te u le u kapamgbanai kutsuvu ku ulyaki ku kagbashi ka Magono ma Adaraki.

51 Yesu danai, “Kotsu i doku wa.” U sawai kutsuvu ku kagbashi ki, u tanasa yi.

52 U tonukoi aza ɗa a 'yaŋgasaka yi vi; wata, adaraki a pige, n azapige a awundi a Kuwa ku Kashila, na nkoshi, “I tuwai n iburundu na mkpaukpau yavu aza a ukana aza a magalaka?

53 A'ayin a ɗa mari n ada kain dem a asuvu a Kuwa ku Kashila, i barakpa akere a ɗe i dana ya kana mu wa. Shegai a'ayin a ɗe a ɗa na vi, n a'ayin a ucira u karimbi.”

*Bituru nanai an u revei Yesu
(Matiyu 26:57-75; Marku 14:53-72; Yahaya
18:12-27)*

⁵⁴ Pini nala, a kaṅai Yesu a lazai n eyi, a banka yi a kuwa ku Magono ma Adarākpi. Bituru wari le a utono m̄ari m̄ari.

⁵⁵ A tasuki akina a mere ma kuwa mi a dusuki. Bituru dem dusuki kaḅolo n ele.

⁵⁶ Aku kagbashi ka kari makere ka wene yi a'ayin a da katyashi ka akina ka wakanai, pini nala, kagbashi ki ka danai, “Vuma u na dem kaḅolo n eyi da wari.”

⁵⁷ Shegai u nanai u danai, “Mpa n reve yi wa.”

⁵⁸ An a ɓarākpaɪ kenu, aku uza roku u wene yi u danai, “Avu dem uza u te u le u da.”

Bituru danai, “Uza u va, mpa n reve yi wa.”

⁵⁹ A doki a ɓarākpaɪ hal ulapa u uwule u te, uza roku u maṣa yi, u danai, “Malala ma la wa, vuma u na kaḅolo ka a'ari, kpaci uza u Galili u da.”

⁶⁰ Bituru danai, “Uza u va, n reve gbam i'ya va tono wa.” Kute-kute kahu u kimba unā u ne, kapen ka salai.

⁶¹ Asheku a kpatalai a kondonoi Bituru. Aku u cibai n kadyanshi ka Asheku, u da, “Ara gbam kahu kapen ka sala, va nana mu ta vu dana vu reve mu wa hal kutatsu.”

⁶² Aku u wutaɪ a ulanga u sai cika.

*Asoje a yankai Yesu majari
(Matiyu 26:67-68; Marku 14:65)*

⁶³ Ama da a ka wundya Yesu vi a rongo yi uyanka majari n a lapusi yi.

⁶⁴ A sira yi a'eshi, aku a danai, “Tonuko tsu ili i'ya ya gita. Ya lapa vu?”

⁶⁵ A rongo yi a uyansaka kadyanshi ka gbani ka gbani ushani n a wishisi yi.

A bankai Yesu a asu u Asheshi a Pige
(*Matiyu 26:59-66; Marku 14:55-64; Yahaya 18:19-24*)

⁶⁶ An kain ka wansai, aku Asheshi a Pige,† (asuvu a adarakpi a pige, n awenishiki a Mele) a bolomgbonoi a asu u te. A bankai Yesu a asu u Asheshi a Pige a le, a tonuko yi,

⁶⁷ “Avu Kirisiti Kawauwi da baci, tonuko tsu.”

U danai, “Ko n tonuko da baci, ya wushuku wa.

⁶⁸ N yan da baci kpam keci, ya wushunku mu wa.

⁶⁹ Shegai ili i'ya i bidyai gogo-na ubana a kapala, Maku ma Vuma ma dusuku ta a ulyaki u Kashila Uza u Ucira.”

⁷⁰ Gba le a danai, “Dana, avu Maku ma Kashila ma?”

U tonuko le, “I dana ta dere, mpa.”

⁷¹ Aku a danai, “Iryoci i eni i'ya kpam tsa bolo? Tsu pana ta n kaci ka tsunu a una u ne.”

23

A bankai Yesu ara Bilatu
(*Matiyu 27:11-14; Marku 15:1-5; Yahaya 18:28-38*)

¹ Pini nala, gba kabolo ka Asheshi a Pige yi a 'yangai a bankai Yesu ara Bilatu gomuna u Yahuda.

² A sapula yi, a danai, “Tsu cina ta vuma u na vi wa puwunsa a ama a tsunu. Kpam n u bishinki ama a tsupa utafa ara Kaisa. N u dansi kpam aya Kirisiti Kawauwi Magono.”

³ Bilatu wece yi, “Avu magono ma aza a Yahuda ma?”

Aku u wushunku yi, “Nala wari tyoku da vu danai vi.”

⁴ Bilatu tonukoi adarakpi a pige yi n kakuma ka ama ki, “N tsara vuma u na vi n unyushi wa.”

⁵ A doki a matsa yi n a dansi, “Wa 'yangasasa ta atakasuvu a ama n uwenishike u ne a uyamba u Yahuda. U gitai ukuna u nala vi a Galili hal utuwa na.”

A bankai Yesu ara Hiridu

⁶ An Bilatu panai nala, u wecikei ko vuma vi uza u Galili u da.

⁷ An u revei Yesu a kaƙon ka tsugono tsu Hiridu Antiba tsa u wutai, u gebengu yi ara Hiridu uza da wari dem a Urishelima a'ayin a nala yi.

⁸ An Hiridu wenei Yesu, u yain mazanga cika kpaci wa ciga ta u wene yi caupa. An u panai ukuna u ne, kpam wa ciga ta u wene ukunosavu u da Yesu wa yansa.

⁹ U rongo yi a uyansa keci, shegai u wushunku yi ili wa.

¹⁰ Adarakpi a pige n awenishiki a Mele a da pini kushani a rongo yi usapulusa ushani.

¹¹ Hiridu n asoje a ne a yanka yi magori, a yanka yi kpam majari. A uka yi aminya a tsugono, aku a gonuko yi ara Bilatu.

¹² Kain ka nala ka tsije tsu Hiridu n Bilatu tsu gitai. Kpaci caupa atokulalu a da.

A kidagai Yesu ugana u ukpa

(*Matiyu 27:15-26; Marku 15:6-15; Yahaya 18:39-19:16*)

13 Bilatu ɓolomgbonoi adarākpi a pige, n aza a tsugono, n ama.

14 U tonuko le, “I tuko t̄a vuma u na i da wa puwunsā t̄a ama. Kpam an n vece yi a kapala ka de, n tsarā yi n unyushi ko u te a asuvu a ikuna i'ya i danai vi wa.

15 Nala dem Hiridu u tsarā yi n unyushi wa, kpaci aya u gonuko yi ara tsunu. U yan ili i'ya i ratsai a ka wuna yi wa.

16 Adama a nala, ma bawan yi t̄a n asakā yi.” [

17 U tsu asankā le t̄a vuma u te a asuvu a ama da a'ari a kuwa ku a'ali a a'ayin a abiki.]

18 Gbā ama a 'yangasaī alaḡatsu a le, a danai, “Rawuka vuma u na vi! Asankā tsu Baraba!”

19 (Baraba aya uza da a zuwai a kuwa ku a'ali adama a u'yangasā u atakasuvu a ama u da a yain n mawunuka a ilyuci yi.)

20 Aku Bilatu doku u yanka le kadyanshi, kpaci wa ciga t̄a u asakā Yesu.

21 Shegai a worukpoi n a dansi, “Wandamgbana yi! Wandamgbana yi!”

22 U doki u tonuko le u tatsu, “Ndy a zuwai? Ili i cingi i eni i'ya u yain? N tsarā yi n ili i'ya i ratsai a ka wuna yi wa. Adama a nala ma bawan yi t̄a n asakā yi.”

23 Shegai a rongo yi a umaṡsā, a 'yangasaī alaḡatsu a le a danai a wandamgbana yi, hal isali i le i fudai Bilatu.

24 Aku Bilatu kidagā yi ugana, tsarā a yanka le i'ya a ka ciga.

25 U asankā le uza da a foloi vi; wata, uza da a zuwai a kuwa ku a'ali, adama a u'yangasā ataka-

suvu a ama n mawunuka. U naka le Yesu tyoku da a ka ciga.

A wandamgbanai Yesu

(Matiyu 27:32-44; Marku 15:21-32; Yahaya 19:17-27)

²⁶ A'ari pini a nwalu n eyi, aku a kanaï vuma roku uza u kala Simo uza u Sirani, u wutaï a une. A tafanku yi mawandamgbani mi u canga u toni Yesu.

²⁷ Kakuma ka ama ushani ka tono yi hal n aka a roku aza da a rongoi kushen n a pani mbalã ma ulaza u ne.

²⁸ Yesu kpatalai ara le u danai, "Aka a Urishe-lima, asakaï kushen adama a va. Shegai, i saka kaci ka de na mmuku n de.

²⁹ A'ayin a'a ta a utuwa a da a ya dana, 'Aza a unã u shinga a da ndari, n atsuma a da bawu a matsai mmuku, kpam n mani ma bawu ma comukoi maku.'

³⁰ A'ayin a nala a da a ka gitã ufolo nsasa n pige n pige, 'Rukpaï a kaci ka tsunu.' A foli kpam agalala a dana, 'Cidangu tsu.' ♦

³¹ A yanka baci mafanga ma taku ukuna u naha, ndya ya gitã ma ekpe baci?""*

³² A banka ta dem ama roku ama a re aza a magalaka, tsara a wuna le kabolo n eyi.

³³ An a rawai a asu u da a ka isa Mako ma Kaci, nte a wandamgbana yi pini n aza a unyushi u cingi a nala yi uza te a ulyaki, uza te a ugula.

♦ **23:30** Hos. 10:8. * **23:31** Kalen ka tsizagadi tsu Yesu tsa, "A yanka mu baci ili i na gogo-na, nida wa la vi n ada?"

³⁴ Yesu danai, “Tata, cimbusuka le, kpaci a reve ili i'ya a ka yan wa.” A varangi uruta a pecishei aminya a ne.

³⁵ Ama a shangbai a'ari a akalu. Azapige tani a ka yanka yi majari a danai, “U wauwai aza roku, u wauwa kaci ka ne wawa, aya baci uza da Kashila ka dangasai u woko Kirisiti Kawauwi u Kashila.”

³⁶ Asoje dem a yansaka yi ta majari. A banai ara ne a naka yi mini ma kalam.

³⁷ A danai, “Ada baci magono ma aza a Yahuda, wauwa kaci ka vunu.”

³⁸ Ikorongi i'ya pini zuba n kaci ka ne, EYI NA MAGONO MA AZA A YAHUDA MA.

³⁹ Uza u te a asuvu a aza da a wandamgbanai kabolo n eyi vi, u yanka yi kadyanshi ka gbani, u danai, “Ma wundya a da Kawauwi ki. Wauwa kaci ka vunu n atsu.”

⁴⁰ Shegai uza u te vi u barana yi u da, “Avu ko uwonvo u Kashila va pana an gba tsunu a kidaga tsu ugana u ukpa wa?”

⁴¹ Atsu tani dere da tsa wusha katsupi ka manyan ma tsunu, shegai vuma u na ko ili i cingi i te u yan wa.”

⁴² U danai, “Yesu, kotsu vu ci6a na mpa a'ayin a da baci vu uwai a tsugono tsu vunu.”

⁴³ Yesu tonuko yi, “N tonuko vu, ko ara va ta kabolo na mpa a asu u uwunvugusa a zuba.”

Ukpa u Yesu

(Matiyu 27:45-56; Marku 15:33-41; Yahaya 19:28-30)

⁴⁴ An kaara ka rawai a kaci, aku uyamba vi gba u likpamgbanai n karimbi hal ubana ulapa u uwule u tatsu.

⁴⁵ Kaara ka naḱa kḱam katyashi wa. Aku kunya ka a baṛaḱḱai a Kuwa ku Kashila ku pecemgbenei kure.

⁴⁶ Yesu 'yaṅaṣai kalagatsu n ucira u danai, "Tata, a akere a vunu a ḱa ma naḱa kulu ku va." An u danai nala, aku u uma u ne u wutaḱ.

⁴⁷ An katigi ka wenei ili i'ya i gitai u cikpalai Kashila, u ḱa, "Vuma u na, mayun ili i birika yi wa."

⁴⁸ Kakuma ka ama ka ka banai akaḱu a wenei ili i'ya i gitai, a lazai n a lapi akamba a le adama a unamgbi u asuvu.

⁴⁹ Shegai gbā ama ḱa a reve yi, kaḱolo n aka a ḱa a gita yi utono tun a Galili, a shamgbai a mḱari a'ari a uwundya ukuna u nala vi.

Kacida ka Yesu

(Matiyu 27:57-61; Marku 15:42-47; Yahaya 19:38-42)

⁵⁰ Vuma roku uza ḱa waṛi a asuvu a Asheshi a Pige, kala ka ne ka Isuhu vuma u Arimatiya u uyamba u Yahuda, vuma u maci ḱa.

⁵¹ U wushuku n tyoku ḱa a sheshei n i'ya a yain wa. Shegai utuwa u tsugono tsu Kashila u ḱa wa vana.

⁵² Pini nala, u banai ara Bilatu u foloi a naḱa yi ikyamba i Yesu.

⁵³ U cipuka yi u palasa yi n aminya a pun u zuwa yi a kasaun ka a shei a katali, a asu u ḱa bawu kotsu a vakunki uza.

⁵⁴ Kain ka nala ki Kain ka Afoḱi ka, kḱaci Ashibi a yan ḱe evu n uyan.

⁵⁵ Aka a ḱa a wutaḱ a Galili kaḱolo n Yesu, a tonoi Isuhu kucina. A wenei kasaun ki n tyoku ḱa a zuwai ikyamba i ne.

⁵⁶ Aku a gonoi a kuwa a ba a fofusoi ucanga u awanli n u magulaṅani n manivi. Aku a wunvugai kain ka Ashibi ki tyoku da Mele ma danai a yain.

24

U'yaṅga u Yesu a ukpa

(Matiyu 28:1-10; Marku 16:1-8; Yahaya 20:1-10)

¹ Kain ka kagita ka a'ayin a shindere; wata, kain ka Aladi n kpasani, aka a banai a asu u kasaun vi n ucanga u magulaṅani u da a fofusoi.

² A cinai a gindalaḱpa de katali ka kasaun ki, ³ shegai an a uwai a wene ikyamba i Yesu Asheku wa.

⁴ A'ari a uyan majiyan ma ukuna mi, kute-kute ama a re u'uki n aminya a da ka lafa a shamgbai evu n ele.

⁵ Adama a uwonvo, aka yi a varai a'aci a le, shegai ama yi a tonuko le, “Nɗya i zuwai ya bolo uza u uma a asuvu a akushe?”

⁶ Wa pini na wa; u 'yaṅga de! Ciḱai ili i'ya u tonuko da, a'ayin a da waṛi kaḱolo n afa a Galili.

⁷ ‘U kaṅa ta a neke Maku ma Vuma a akere a aza a unyushi u cingi, a wandamgbana yi, aku u 'yaṅga a kain ka tatsu.’ ”

⁸ Aku a ciḱai n kadyanshi ka ne.

⁹ An a wutaṛi a kasaun ki a gonoi a kuwa, a tonukoi atoni kupa n u te n ama da a buwai gba ukuna vi.

¹⁰ (Meri Magadaliya n Yuwana n Meri mma u Yakubu n aka a roku a da a'ari kaḱolo n ele, alya a tonukoi atoni yi ukuna u na vi.)

¹¹ Shegai a wushuku n ukuna vi wa, a gonukoi u da yavu ukuna u gbani u da.

12 Bituru 'yangai u sumai ubana a kasaun ki, u kelikei u webelei, aku u wenei kunya ka a palaka yi vi koshi. Aku u gonoi a kuwa wari uyan majiyan ma ukuna vi.

*Ama a re a ure u Imawu
(Marku 16:12-13)*

13 Kain ka nala ki, ama a re a asuvu a atoni a Yesu, a ka bana a une u roku u da a ka isa Imawu. Mbari n ne n ubana a Urishelima, evu na nwalu m ulapa u uwule u re n da.*

14 A'ari a kadyanshi ka ili i'ya i gitai vi.

15 Ele pini a kadyanshi ki n a yawunsi utyoku u le, tyoku da ukuna vi u gitai, aku Yesu n kaci ka ne u raba le, a lazai kaolo.

16 Shegai a'eshi a le a kukpa a ka reve yi wa.

17 Yesu wece le, "Ukuna u iyen u da i'ari a udansa an ya wala vi?"

A shamgbusai, n a bali asuvu n katsuma ka lima.

18 Uza da a ka isa Kiliyoba wushunku yi, "Avu kamoci ka a Urishelima? Va ciga vu dana vu reve i'ya i gitai a asuvu a a'ayin a na yi wa?"

19 U wece le, "Ukuna u eni u da la vi?"

A tonuko yi, "Ukuna u Yesu uza u Nazara, matsumate ma tani ma ucira a asuvu a manyan ma ne n kadyanshi a kapala ka Kashila n ama.

20 Adarakpi a pige na ngono a neke yi, a kidaga yi ugana u ukpa a wandamgbana yi.

21 Tsara tsu zuwuka yi tani ta a'eshi tsu da aya wa wutukpa Isara'ila. Ara kain tatsu da pa vi an ukuna u na vi u gitai.

* **24:13** Mbari m mel u shindere da a ka dansaka pini na dere da u wari n kilomita kupa n u te.

22 Ara aka a roku a asuvu a tsunu a yanka tsu ta ukuna u majiyan, a banai pini a kasaun ki n usana u de.

23 An bawu a cinai ikyamba i ne, a gonoi a tonuko tsu a wene ta kuwene ku atsumate a zuba aza da a tonuko le wa ta n uma.

24 Aza roku a tsunu a banai pini a kasaun ki, a ba a cinai tyoku da aka yi a danai vi nala. Shegai eyi kaci ka ne a wene yi wa.”

25 Yesu tonuko le, “Eda aza da bawu i'ari n ugboji. Aza da atakasuvu a de a razugbai bawu i wushuki gba n ikorongi i nsumate.

26 U kana Kirisiti Kawauwi u pana ikyamba, aku u tsara tsupige tsu ne wa?”

27 U gitai n tagarada u Musa hal ubana a itagarada i Ntsumate, wa wutumkpusuka le ukuna u da wari a kaci ka ne a asuvu a itagarada yi.

28 A yain evu n une u da a ka bana vi. U yain yavu wa wura le.

29 A matsa yi a danai, “Tuwa vu cipa ara tsunu, kpaci kaara ka kotso de, kayin kpan ka yan de.” U wushuki u cipai ara le.

30 An wari a ulya ilikulya kaɓolo n ele, u bidyai burodi u cikpai Kashila, u jibai u naka le.

31 A'eshi a le a kukpai aku a reve yi. Pini nala, u puwunka le.

32 A dansai utyoku u le, “Ipeli i tuwa ta a atakasuvu a tsunu a'ayin a da wa dansa n atsu a ure vi, wa wutumkpusuka tsu itagarada.”

33 Kute-kute a 'yangai a gonoi a Urishelima a ba a cinai atoni kupa n u te vi a asu u te kaɓolo n aza da a'ari n ele.

³⁴ Atoni yi a danai, “Mayun ɗa! Asheku a 'yanga ta, hal gbam u wenike ta kaci ka ne ara Bituru.”

*Yesu wenikei kaci ka ne a asu u atoni
(Matiyu 28:16-20; Marku 16:14-18; Yahaya
20:19-23; Asuki 1:6-8)*

³⁵ Ama a re yi dem a danai ili i'ya i gitai n ele a ure, hal n tyoku ɗa a reve yi a asu u ɗa u jibai burodi.

³⁶ An a'ari pini a udansa ukuna u nala vi, kute-kute Yesu tuwai u shamgbai a mere ma le u danasa le, “Ndishi n shinga ara de.”

³⁷ Shegai a giruwai cika a panai uwonvo. A ka wundya kafofu ka a wenei.

³⁸ U tonuko le, “Ndya i zuwai i giruwai? Ndy a i zuwai ya yan malala a atakasuvu a de?”

³⁹ Webelei akere a va n a'ene a va. Mpa n kaci ka va, sawa numu i pana. Kafofu ka n inyama ko atele tyoku ɗa i wenei mari n i'ya wa.”

⁴⁰ An u danai nala, u wenike le akere n a'ene a ne.

⁴¹ Shegai adama a mazanga n majiyan, a fuda a wushuku gogo wa. U wece le, “I'a pini na n ilikulya?”

⁴² A naka yi kabirisa ka kadan ka a zungi.

⁴³ U wushai ka u takumai a kapala ka le.

⁴⁴ U doki u tonuko le, “Kadyanshi ka va ka pa vi ka n tonuko da a'ayin a da tsari kaɓolo, “U kana ta a shadangu ili i'ya i'ari ukorongi a kaci ka va a asuvu a itagarada i Mele ma Musa, n i'ya i Ntsumate hal n Tagarada u Ishipa.”

⁴⁵ Aku u kukpai atakasuvu a le tsara a reve itagarada yi.

⁴⁶ U tonuko le, “Nala wari ukorongi, u kana ta Kirisiti Kawauwi u pana ikyamba, kain ka tatsu aku u 'yanga a ukpa.

⁴⁷ Kpam a ka yan ta kuɓari ku ukpatala n ku ucimbusa u unyushi u cingi a asuvu a kala ka ne. A ka gita ta a Urishelima ubana a aletsu a da a buwai.

⁴⁸ Eɗa aza da i wenei ili i nala yi, kpam i dana i'ya.

⁴⁹ Ma sukunku da ta Kulu Keri ka Tata u va u yain kazuwamgbani n ada. Shegai i vana ve a Urishelima, hal n sukunku da ka kpam ku shadangu da n ucira u da wa wuta a zuba.”

A cangai Yesu ubana a zuba

(Marku 16:19-20; Asuki 1:9-11)

⁵⁰ U wutai n ele ubana a kateshe, hal ubana evu n Batani. U 'yangaɗai akere a ne u zuwuka le unā u shinga. ⁵¹ Eyi pini a uzuwusuka le unā u shinga vi, aku u pecenei n ele a canga yi ubana a zuba.

⁵² A lyaka yi kayala, a gonoi a Urishelima n katsuma ka eri cika.

⁵³ A rongoi a ubansa a Kuwa ku Kashila kain dem, n a cikpalasi Kashila.

**Kazuwamgbani ka savu n Tsikimba n a6on a
da a dangasai a kazuwamgbani ka cau
New Testament in Tsikimba (NI:kdl:Tsikimba)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tsikimba

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tsikimba

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

a4f6a28b-3d6d-50b4-a81b-06ae05a66010